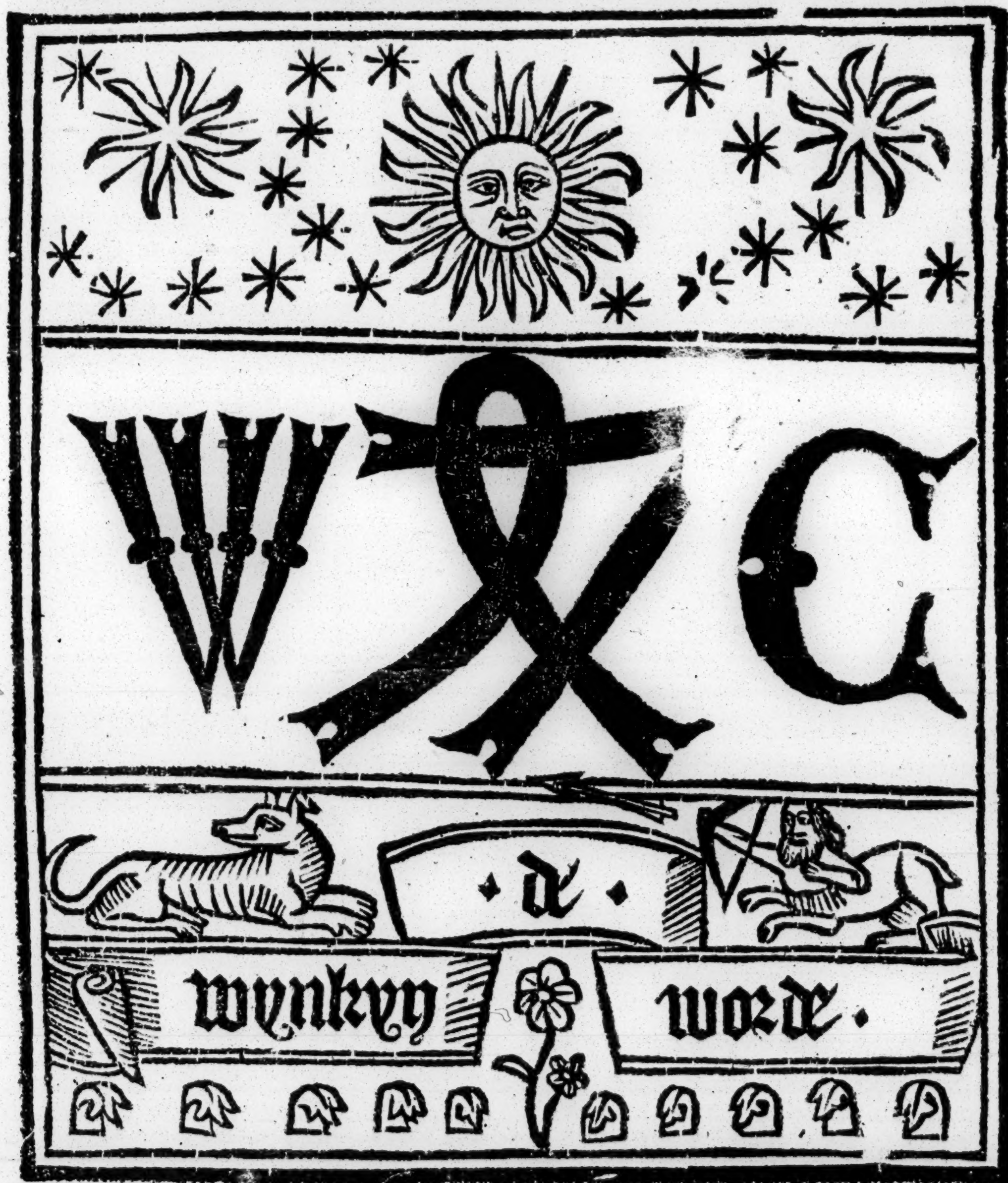
¶ Synonima magistri Johannis de garlandia: cum expositione magistri Galfridi anglici / nuperrime correcta et Londonijs impressa. per Wynandū de Worde hac in vrbe in parrochia sancte brigide in vico anglice nuncupato (the Fletestrete) sub intersignio solis aurei commorantem.

Prohemium.

Ad mare ne videar latices deferre cāmiō
Igniculū frōdes vel dēsis addere syluis.
Hospitibusqꝫ pira calabris dare/vina lieo
Aut cereri fruges/apibus mel/vel thyma pratis
Poma vel alchinoo/vel molli thura sabeo:
Nil veterum tritis curo superaddere dictis.
Sed dare lac pueris proponens pauca pusillis.
Quos solum ditant materne munera lingue.
Sermonis tribuo pueris elementa latini
Quorum multiplicem lector preconcipe fructum.

¶ Cum omnis diuisio libri sit vtilis ad faciliorem acceptionem. Ad euidentiam pleniorem: et ad memoriam firmiorem. Hac de causa in duas partes diuiditur principaliter hoc volumen. In prohemium videlicet/et tractatum. Prohemium incipit ibi. Ad mare ne videar latices deferre camino. Tractatus siue pars executiua/ibi. Pluribus officijs anime sunt nomina plura. Dū sentit sensus. etc.

¶ Pars autem prohemialis diuiditur in quattuor partes. In quarum prima vitat arrogantiam per hoc quod dicit. Ad mare. etc. Uel ibi. Nil veterum tritis. In secunda captat beniuolentiam per hoc quod dicit. Quisqꝫ. etc. In tertia suscitat attentionem/ibi. Sed multis plures. In quarta reparet docilitatem/ibi cum dicit. Est opus idcirco. — Diuisio libri.

¶ Item tractatus siue pars executiua. diuiditur in duas partes. In quarum prima tractat autor de synonymis/ibi. Pluribus officijs. In secunda parte tractat de equiuocis/ibi. Augustus tyto. ¶ Ista vltima diuisio potest colligi manifeste ex dictis autoris in prohemio. Unde versus. Particulis opus hoc placuit complere duabus. Multociens prior equiuocis pars altera cedit.

¶ Item vtramqꝫ istarum partium exequitur autor tractando secundum ordinem alphabeti: quod satis claret ex dictis ipsius (Uide) Ut querenda loco statuantur singula certo. Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

¶ Et quia in quolibet prohemio quattuor cause debent tangi/ propterea illas in hoc prohemio videamus. ¶ Causa materialis tangitur ibi/cum dicit. Equiuocis et abvniuocis synonyma distant. Nam materia est de synonymis et de equiuocis. ¶ Causa formalis tangitur ibi. Hoc alphabeti. etc. Imitatur enim ordinem alphabeti: vt satis patet. — Cause operis.

¶ Causa efficiens tangitur/cū dicit. Fallimus hinc alios et ab ipsa fallimur ipsi. Uidens igitur magister galfridus multos decipi in fallatia singularum dictionum: eo quod non cognoscerent synonymationem/et equiuocationem. Hoc opus aggressus est: quo eorum ignorantie ruditatem lima doctrinationis erasit.

¶ His visis ad expositionem littere veniamus. Quidam incipiunt constructionem istorum versuum. Ne videar differre. Quidam ibi. Nil vetrum tritis. Et vtraqꝫ constructio est satis probabilis. Melior est secūdum quosdam de Nil veterum tritis.

Cōstructio versuum.

¶ Construe sic. Ego curo.i.volo/nil.id est nichil:superaddere tritis.i.vsitatis/dictis veterꝝ scʒ doctorꝝ/ne videar.i.non videar.i.appareā deferre ad mare latices/vel camino igniculum/vel addere densis syluis frondes/cꝫ pro et/ne videar dare hospitibus/calabris.i.talibus populis / qui sunt hospites. id est incole:siue habitatores/calabrie scʒ illiꝰ regiōis/pira vl' dare lieo.i.deo vini vina. Aut dare cereri.i.deo frugūʒ fruges/vel dare apibus mel/vel dare tima pratis.id est illos flores/vel alchinoo: illi regi/vel deo pomorū poma / vel dare molli sabeo thura.quasi diceret.Si presumerē cōponere librū ꝑpter hoc tm̄ ꝙ libri sufficiētes nō sunt traditi nobis/ꝛ facti a mgr̄is qui tp̄a nostra precesserunt(in quibus non sufficiens tradita est doctrina)ita iuste merito deridear:ac si illa facerem que sunt superius memorata.Quis eni me non argueret stoliditatis supreme/si ad mare aquas adducerem (qd̄ exuberans est in aquis)si camino deferrē igniculum:qui ignibus efferuere nō desinit.Si ad siluas vndiꝗꝫ circūtectas frondibus folia deportarē.Si in calabriā pira trāsferrem(vbi pirorꝫ copia legit᷑ abundare).Si vino lieū/cererē frugibus/apes melle/prata cum tymis/cum pomis alchinoū/cū thure sabeū: quelibet cum suis donis ornarem/immo verius ornarem.Non equidem volo sic facere.

Cōstructio aliorum versuum.

¶ Construe sic. Sed ego proponens dare pusillis pueris.i.iuuenibus nō adultis/lac.i.humilem doctrinā/lac dico pauca(anglice lytell thynge) scʒ respectu altioris scientie:que non est conueniens pueris:nam debetur adultis siue prouectis/quos scʒ pueros/munera materne lingue ditant.i.qui nesciunt loqui nisi maternam linguam/tribuo.i do.pueris scʒ talibus/elementa.i.principia/vel elementa.id est verba sermonis latini:quorū scʒ elementorū/multiplicem fructum o lector preconcipe. Et sic mutatur ordo constructionis.propter hoc relatiuum quorꝫ quod conuenientius incipiet constructionem quā finiet. Potest tamen aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructum:quorꝫ scʒ elementorum. Sed prior constructio magis valet.

Quisquis abundare cupit in sermone latino
Atꝗꝫ reseruare que mens cito lubrica fundit.
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Ut diuersimode rem significabit eandem.
Atꝗꝫ modo varias res significabit eodem.
Edocet equiuocis opus hoc synonyma iungens.
Uersibus et rithmis/vt vocum copia detur.
Exemplis variis/breuis et producta docetur.

Constructio.

¶ Cōstrue. Quisꝗꝫ.i.quicūꝗꝫ/cupit abundare in sermone latino. Atꝗꝫ pro et reseruare.id est custodire vel seruare:q̄ mens lubrica cito fundit. Eligat hic id est in isto libro/e multis.i.de multis dictionibus ꝛ vocabulis/mutatoria.i. mutationes/vocum.i.dictionum. hoc mutatoriū riʒ.ꝑprie est vestis preciosa pro qua sumenda alia mutatur. Unde in histo. Regū legitur ꝙ Naaman duo veste mutatoria dedit Giezi qui fuit seruus helisei ꝑphete. Et dr̄ mutatorium de muto tas. ¶ Ut diuersimode.ꝛc̄. Construe. Hoc opus.id est iste liber/iungens synonyma.i.librum synonymorum/equiuocis.i.libro equiuocorum/edocet.i.docet/vt.i. qualiter supple dictio vel vox significabit/diuersimode.i.diuersis modis eandem scilicet rem. Ut ista dictio ensis significabit

ista scilȝ gladius/mucro/sica/⁊ hmōi:⁊ p hoc intelligit synonima:ꝙ pro et:vt id est qualiter vna dictio significabit varias res.id est diuersas res eodē modo.Ut ista dictio canis significat equiuoce aial latrabile/piscem marinū et sydus celeste.Et per hoc intelligit equiuoca. ¶ Uersibus ⁊c.Ut copia vocum.i.dictionū detur versibus.i.metris ⁊rithmis.i.rithmicātibus.Breuis syllaba ⁊ producta docetur varijs exemplis in hoc libro.

Sub multis plures vnam rem voce sub vnā
Et fieri semper quod fit plerūqȝ putamus
Fallimus hinc alios et ab illis fallimur ipsi
Est opus idcirco cognoscere qualiter et quo
Equiuocis et ab vniuocis synonima distant

¶ Hic docet autor ꝙ aliqui credunt ꝙ quelibet dictio habeat nisi vnicā significationē:scḋm quos nō esset equiuocū:vnde putant ꝙ ista dictio canis nichil aliud significat nisi animal latrabile:⁊ tales taliter putantes decipiunt plerūꝙ argumentationibus cū ad incōueniens deducant. Unde tales volunt concedere istā propositionem. Omnis canis est latrabilis:et tamen illa est falsa.nam quoddam signū celeste est canis: ⁊ tn̄ nō est latrabile. Et istud monet autorem tractare de synonimis et equiuocis et hmōi. ¶ Etiā dicit ꝙ aliqui credunt ꝙ multe voces semp habeant multas significationes:qꝛ sic sepius cōtingit:et scḋm illos nō essent nomia synonima:et hoc est quod dicit autor. Et fieri semper quod fit plerūꝙ putamus. Dicit ergo ꝙ opus est.i.vtile cognoscere qualiter synonima distent id est differunt ab equiuocis et vniuocis scȝ dictionibus. ¶ Construe. Nos putamus plures res supple significari sub multꝫ vocibus. Ut capiamus istos plures anglicos scȝ a bone a stone a carne. Ita iste plures res significant sub multis vocibus. Ut capiamus Os/lapis/et grus:⁊ sicut credunt in istis credunt in omibus. Et sic negant synonima esse q̄ significant vnam rem sub multis vocibus. ¶ Ulterius construe. Et nos putamus vnam rem significari sub vna voce:⁊ sic negant equiuoca esse que significant multas res sub vna voce. Et nos putamus illud fieri semp qḋ fit nisi plerūꝙ id est aliqn̄ vel frequenter:qꝛ aliquando et multociēs accidit ꝙ vna res significat sub vna voce et tamen non semp accidit. Ita hinc.i.ideo nos fallimus alios scȝ clericos in disputando vel argumentando:⁊ nos ipsi fallimur.i.decipimur ab illis si ignoramus equiuocationē alicuius vocis. Et idcirco.i.ideo: opus est id est vtile vel necessarium est:cognoscere qualiter et quomodo est. ¶ Uel potest constructio incipi ibi. Nos putamus illud fieri semper quod fit plerūꝙ:et pro id est plures res.⁊c. Constructio.

Significat multas res vnius rationis
Uniuocum:sicut homo particularia signat.

¶ Sepius autor dicit ꝙ opus est cognoscere quō differunt abinuicem nomina vniuoca. ¶ Nomen vniuocum est quod sub vna voce tm̄ significat vnā rē vt hec dictio petra/sub vna voce significat tm̄ vnam rem(anglice a stone.) Et hec dictio homo significat homines particulares:vt Johannē Petrū et Pau Uniuocum.

lium: vt Porphirius indiuiduū est. Aristoteles ⁊ Plato. qui sunt homines particulares. ¶ Construe. Uniuocum scilicet nomen est: quod significat multas res vnius rationis scilicet vnius diffinitionis et non diuerse. Et dicitur vniuocum quasi vnius vocis nomen.

Constructio

Equiuocum celat sub eadem plurima voce
Quorum nomen idem ratio diuersa sub illo
Qđ natat equore/splēdet in ethere/latrat in ede:
Significat triplici canis hec tria sub ratione:

Diffinitio equiuocorum.

¶ Hic docet autor quid sit equiuocū. Et dicit q equiuocū significat plurima sub eadem voce quorum nomen est idem/ratio tamen est diuersa sub illo nomie huic consonat phūs dicens. Equiuoca dicunt quorum solū nomen cōmune est ratio autē substantie diuersa. Ut ista dictio canis sub eadē voce significat plura quorum nomen idem est ⁊ cōmune qr animal latrabile/et quidā piscis/et qdam signū celeste: habent idē nomen et cōmune/scz canis. tñ ratio substantie diuersa est in illo: qr aliud est canis animal/⁊ aliud canis piscis/et aliud canis signū. ¶ Cōstrue. Illđ quod natat in equore. i. mare/ splēdet i ethere ⁊ latrat in ede. hoc nomen canis est illud: et significat hec tria sub triplici ratiōe. id est diffinitione.

Constructio.

Diuersa celant vnum synonyma voce
Ut mucro/gladius/ensis res vna vocatur
Nominibus tribus his eadem res significatur

¶ Posito superius quid sit vniuocū et equiuocū. hic docet quid sit synonimū Et dicit q synonima celūt. i. regunt vnū. i. vnā rem sub diuersa voce: vt. i. sicut vna res vocat mucro/gladius et ensis. Ista tria noīa vocant vna res: ⁊ sic sūt synonima: qr eadem res significat his trib⁹ noibus. scz mucro/gladi⁹/ensis.

Sed quia dactilici sunt multa vocabula metri
Qui legem fugiunt operi quibus est opus isti
Quod breui longari placet et longum breuiari
Ut multis valeant versus in parte locari
Non aliter poterunt synonima consociari

Excusatio autoris. Odorisecus Promptuaria.

¶ Hic excusat se autor eo q in sequēti ope sunt aliqui ꝟsus in q̄bus alique dictiones q̄ metrū dactilicū fugiūt collocant. Quales sunt. Odorisecus/promptuaria opinio. Nā iste dictiōes nō pñt bene poni in metro dactilico saltē exametro heroico. Qr hec dictio odorisecus nō pōt poni in metro. ibi ista sylla ba se/que est breuis staret in princ.pio tercij pedis quod esse nō pōt: qr media syllaba breuis nō pōt ibi stare: finalis breuis syllaba bene pōt stare ibi. Et si:

militer dic de prōptuaria. Sed nec opinio pōt stare in versu: qr hȝ tres syllabas breues imediate ꝯiunctas: ⁊ talis dictꝫ nō pōt stare in v̾su: qr nec media syllaba breuis/nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe pōt stare in versu. Et dico iō polisyllabe: qr monosyllaba breuis satis bene potest ibi stare: vt hic. Scribo simul legoqꝫ facio delector vtroqꝫ. Sed qr tales dictiones sunt inter synonyma collocande. Autor ipse posuit eas in versibus suis. ¶ Cōstrue. Sed qr multa vocabula sunt: que fugiunt. i. fugere volunt legē metri dactilici: qbus scȝ vocabulis/opus. i. necessariū est: isti operi in quo tractatuȝ est de synonymis/placet. i. placitū est michi de multꝫ. s. vocabulis: illud longari qđ est breue/⁊ illud breuiari qđ est longū. Q. d. placet breuē syllabā lōgari: sicut ponit infra de ista dictiōe prōptuaria: qr pducit hāc syllabā tu/q̄ est breuis: ⁊ lōgā syllabā breuiari: sicut ptꝫ de ista dictione odorissecus: qr corripit hāc sillabam do: que est longa. ¶ Ulterius construe. Et dictiones hmōi valeant/locari. i. collocari/vel poni in parte/vel in aliquo loco/versus scȝ dactilici: quia synonyma non poterunt aliter consociari. id est simul sociari vel coniungi. — Opinio. — Constructio.

Particulis opus hoc placuit complere duabus
Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit.

¶ Hic docet autor. ꝙ diuiditur istud opus in duas partes/siue in duos libros Primo ponit synonima: et incipit ibi. Pluribus officijs. In secūdo ponit equiuoca: qui incipit ibi. Augustus tyto. ⁊c̄. ¶ Construe. Placuit. i. placitum fuit michi complere. id est perficere hoc opus: duabus particulis. i. per duas particulas seu partes. Prior pars cedit. i. dat locū/multiuocis. id est synonymis pars altera. i. secunda/cedit. i. dat locum equiuocis: sicut patet in hoc tractatu: et in alio qui incipit. Augustus tyto. — Constructio.

Ut querenda loco statuantur singula certo
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

¶ Hic docet autor. ꝙ vtrumqꝫ libꝝ. s. librum synonymoꝝ ⁊ equiuocoꝝ faciet fm ordinē alphabeti: vt singule dictiones siue synonyme/siue equiuoce notificentur facilius inquirenti. ¶ Construe. Ut singula scȝ que continenẗ in isto libro de synonymis et equiuocis/querenda. i. inuenienda/statuantur. i. collocentur in certo loco: scȝ in quo inuenientur: ordo gemini alphabeti. i. duoruȝ alphabetorum nec diuersorum: quia vtrumqꝫ alphabetum est latinuȝ: discriminat. i. discernit vel diuidit: sicut patet cuilibet intuenti. — Constructio.

Pluribus officiis anime sunt noīa plura. — Anima.
Dū sentit sensus ratio dū iudicat ⁊ mens
Dum quid ꝯmemorat animus dū cogitat et cor
Quādo quid affectat cū vult est dicta voluntas.

¶ Terminato prohemio. Autor incipit principale opus: de quo pmisit se superius determinaturum: videlicet de synonimis: ⁊ incipit ab hoc nomine anima tanqꝫ a digniori et excellentiori. ¶ Habet autem anima (vt ait Augustinus in libro de spiritu et anima.) quandam naturam propriam omnibus his — Pars executiua libri.

mundane molis elimētis excellentiorē: qua veraciter nō possit in aliqua fantasmata corporalium ymaginū quas per sensus carnis percipimus cogitari sed mēte intelligibili vitaqȝ sentiri. Dicit ergo ꝙ anima ẜm sua diuersa officia diuersis nominibus appellatur. Diffinit autē eam Aug. sic. Anima est spiritus intellectualis/rationalis semper in motu/bone maleqȝ voluntatis: capax ẜm benignitatem creatoris: atqȝ ẜm operis sui officij diuersis nuncupatur nominibus. ¶ Dicitur autē anima/dū vegetat. Spiritus/dum contemplatur. Sensus/dum sentit. Anim⁹/dum sapit. Mens/dum intelligit. Ratio/dum discernit. Memoria/dū recordaṫ. Voluntas/dum vult. Ista tamē nō differunt in substantia quēadmodū in noībus: qm̄ oīa ista est vna anima: proprietates quidem diuerse. sed essentia vna. In spiritu tamē ⁊ anima potest esse differētia: qm̄ omnis anima est spiritus/nō omnis spiritus anima. ¶ Nota differentiā inter sensum/imaginationē/rationē/intellectū/⁊ intelligentiā. ¶ Sensus est ea vis anime: que reꝝ corporeaꝝ formas corporeas perficit presentes.

Diffinitio aīe. | Diuersa anime nomina. | Differunt illa. Sensus. Imaginatio. Ratio.

¶ Imaginatio est ea vis anime que reꝝ corporeaꝝ formas coporeas percipit: sed absentes. ¶ Ratio est ea vis anime que reꝝ corporeaꝝ naturas/formas/differētias/ꝓpria noīa accidentia percipit incorporea/sed non corporea nisi ratione substantie. Attrahit eni corporibus q̄ fundanṫ in corporibus non actione: sed consideratione. ¶ Intellectus est ea vis anime: que inuisibilia percipit: sicut angelos/demones/animas/⁊ oēm spm̄. ¶ Intelligentia est ea vis anime: que immediate supponiṫ deo: cernit quidē ipsum summū bonū veꝝ/et incōmutabilem. Sic anima sensu ꝑcipit corporea. Imaginatione corporis similitudines. Ratione/corporis naturas. Intellectum/spiritū creatū. Intelligentia/spm̄ increatum. (His dictis ad expositionem littere veniamus)

Intellectus. | Intelligentia.

¶ Construe sic. Plura nomina .i. diuersa noīa/sunt anime .i. istius dictionis. anima/pluribus officijs .i. propter plura sua officia. Nam sensus dr̄ anima dū sentit aliquid. Ratio/dum iudicat aliquid. Et dr̄ mens/dum cōmemorat qd. id est aliquid. Et dicitur animus/dū cogitat aliqd. Et cor/quando affectat .i. cupit/quid id est aliquid. Et animus est dicta volūtas/cum vult. id est cum voluntatem habeat aliquid faciendi.

Constructio.

¶ Hic nota ꝙ anima exuta carne viuit/vidit/audit: ⁊ omnes sensus atqȝ ingenia viuaciter tenet sine organo naturali. His visis videamus istaꝝ originem dictionū. ⁊ primo de anima. ¶ Anima ẜm Johannē ianuensem in suo catho. deriuatur ab animos grece qḋ dicitur ventus latine: qꝛ quidam putauerunt animā esse ventum: quasi ōre trahentes aerem vnde viuamus. Unde hic animus mi. hoc animal lis. ⁊ animo as/aui/are. id est animā dare vel exhortari vel audacē facere. ¶ Sensus a sentio tis/tire/sensi. idē qḋ anima: ⁊ inde deriuatur hic ⁊ hec sensualis ⁊ hoc le. ad sensum pertinens vel sensu ⁊ corpori deditus seu pertinens. Unde sensualiter aduerbium: et hec sensualitas tatis.

Anima viuit exuta carne. | Deriuatio aīe. | Animus. | Sensus.

¶ Ratio dr̄ a rat⁹ a/um .i. firmus a/um. ⁊ scribiṫ per t/⁊ nō p c. Et nota drn̄aȝ inter rationē ⁊ ratinationē. Ratio est quidā motus animi visum mētis acuēs veꝝ a falso distinguēs. Uel ẜȝ Aug. Ratio est animi aspectus quo ꝑ seipm̄ verū intueṫ. Ratinatio est inquisitio rōnis. quare illa opus est ad vendendū: ast ad inquirendum. ¶ Item in ratione sunt duo. Unum ad superna ⁊ celestia intendens: ⁊ illud dicitur sapientia. Aliud est ad transitoria ⁊ caduca respiciēs et illud vocatur prudētia: hec duo ex ratione sunt: ⁊ in rōne ꝯsistunt. ¶ Et sciendū. ꝙ ratio diuidit se in duo. s. sursum et deorsum. Sursum in sapientiam. Deorsum in prudentiam: quasi virum et mulierem: vt vir sit superior ⁊ regat et mulier inferior ⁊ regatur. ¶ Item nota differentiam inter sensualitatem ⁊ rationem. Sensualitas est ea vis anime: que corpus sensificat ⁊ mouet/vt appetat que delectabilia sunt corpori ⁊ refugiat nociua. Ratio est illa vis anime que inter bonum et malum/verum et falsum discernit. ¶ Et a ratio deriuaṫ hic et hec rationalis et hoc rationale. hic ⁊ hec rationabilis et hoc rationabile. Et licet ista nomina differenter accipiantur differunt tamen. qꝛ rationale est illud quod vtitur: vel aptum natum est vti ratione: vt homo angelus.

Ratio. | Ratinatio. | Duo sunt in ratione. | Diuisio rōnis. | Differūt sensualitas/et ratio. | Rationale. | Rationabile.

¶ Sed rationale est quod ratione agitur vel deducit: et rationabiliter viuit. Un multi hoies sunt rationales: qr deducunt rone. Et scias q homo dr rationabilis. Angelus vero intellectualis. ¶ Mens dicitur a mene grece quod est luna latine sm Aug. quia sicut luna crescit et deficit varia vicissitudine commutat: in idem tn quod fuit se quadam perfecta nouitate restituit: sic mens nunc caput summo inserit: nuc descendit ad infima. nuc sese refrenas sibi/ veris falsa secernit/ modo ad corporalia regeda reflectitur/ modo eternis rationibus inspiciendis vel consoluendis adheret. ¶ Uel mens dr amenu. et componit cu ista prepositione a. et dr amens tis: et cum de: et dr demens: et vtrumq est idem quod insanus a/ um. ¶ Et nota differentiam inter metem/ memoriam/ et cogitationem. Nam mens futura preuidit/ memoria preterita retinet cogitatio presentia coplectitur. Aliqn tn sumitur vnum pro alio. ¶ Animus dr ab hec anima me. et tot habet significationes quot patet per versus. Mens. Animus Differunt ista. Mens. Memoria. Cogitatio.

Est animus ratio/ sapientia/ vita/ voluntas. Animus.
Impetus/ ingenium/ proponit/ consulit/ audet.
Sit virtus/ anima/ spes/ dispositio/ cura.
Cogitat/ et sufflat/ preconcipit/ atq figurat.

¶ Hic autor describit significationes huius nominis animus mi. Et est animus (sm Augustinu) substantia queda rationis particeps: regendo corpori comodata/ sapietia illustra: et suu principiu respicit: et seipm cognoscit: et qtuz sit iudicioz (vt extra se querat q ipse possit viuere) intelligit/ corporalibus pro passionibus consopitus/ et p sensibiles formas extra seipm adductus/ oblitus est quid sit et quid fuit: et qr nichil aliud fuisse se meminit/ nil pret qd videt esse credit solo sensu circa corpora: et imagimatione circa corpoz similitudines/ atq locoz varietatis versat: et hoc fit in eis siue dormiedo/ siue vigilado. etc. Animus.

¶ Cum vero ab hac distractione per pura intelligentia ascenderit: in vnu se colligit/ et rationalis dr anim9/ corporis ductor/ rector/ habitator/ et gubernator/ videt se p se/ et p seipm seipm videt: nec querit auxiliu corporalium/ primo ab oibus corporalibus sensibilibus tanq impedientibus et prestrepentibus abstrahit se ad se/ vt videat se in se/ vt mouet se apud se/ et cum deum vult cognoscere eleuat supra se/ mentis acie/ natura eni aliquid tale deus est: qualis est animus: non tame videri (nisi sub animo) potest: nec ita videri vt animus potest. ¶ Nota animus componitur cu equus a/ um. et dr hic et hec equanimis et hoc equanime: vel equanimus a/ um. i. habens constantem animu. Un equanimiter aduerbium: et hec equanimitas tatis. i. animi equitas. scilicet constatia animi. ¶ Item cum vnus/ et dr hic et hec vnanimis et hoc me: vel vnanimus ma/ mum. i. concors vel vnius animi. Unde vnanimiter. aduerbium. et hec vnanimitas tatis. i. vnitas animi. ¶ Item cum magnus/ et dr hic magnanimis et hoc me: vel hic magnanimus ma/ mum. Unde Statius. Magnanimum eacidem. id est audax vel fortis/ vel magni animi. Unde magnanimiter. aduerbium. et hec magnanimitas tatis. id est animi magnitudo. ¶ Et cu pusillus/ et dicitur hic et hec pusillanimis et hoc pusillanime. vel hic pusillanimus pusillanima pusillanimu. Unde pusillanimiter. aduerbium. et hec pusillanimitas pusillanimitatis. id est paruitas/ vel debilitas animi. ¶ Et cum ex/ et dicitur hic et hec exanimis et hoc exanime. id est stupefactus/ territus/ mortuus. Unde exanimiter. aduerbium. Et hec exanimitas exanimitatis. ¶ Et cum longos dicitur/ hic et longanimis et hoc longanime. Uel hic longanimus/ longanima/ longanimum. Unde longanimiter. aduerbiu. Et hec longanimitas longanimitatis. ¶ Et cum semis/ et hic hec semianimis et hoc se- Descriptio animi superna respicientis. Equanimis. Unanimis. Magnanimis. Pusillanimis. Exanimis. Longanimis. Semianimis.

miane. Vel semianimus semianima semianimū. et sic de aliis. Et omnia ista
composita sunt tertie declinationis. ꝛ bene possunt esse secunde declinationis

Cor.

¶ Cor/a cordian grece: dicitur hoc cor cordis: et vt dicit Isidorus. Cor ideo
est vicinum pulmoni: vt cum ira fellis accenditur pulmonis humore tempe-

Operationes cordis/pulmonis/fellis/splenis. et iecoris

retur. ¶ Et nota ꝙ a corde sapimus/a pulmone loquimur/a felle irascimur/
a splene ridemus/a iecore nos amamꝰ. vñꝰ. Cor sapit/ꝛ pulmo loquit/fell cō
mouet iras. Slpen ridere facit/cogit amare iecur. ¶ Itē scias ꝙ rabbi moy-
ses dicit. ꝙ celum in vniuerso est sicut cor in animali: cuius motus si ad horaꝫ

Descriptio celi

quiesceret/vita corporis finietur. Et ex hoc patet ꝙ celum sydereum causat

Periculū dormientis super latus sinistrum

generationem ꝛ corruptionem in istis inferioribus. ¶ Nota cū quis incubat
sinistro lateri. Epar/fel/et stomachus opprimunt cor: quod principium mo-
tus est: et inde fit grauitas: et qñq; mors subitanea. Unde plures moriuntur

Uires anime.

in lectis iacentes in tali latere dormiendo. ¶ Tres sunt vires in anima. Uis

Quattuor elementa in hoīe.

naturalis/vis vitalis/vis aīalis. Scias itaq; ꝙ cū corpus humanum ex quat
tuor elementis compositū sit. et quodlibet elementū vendicet sibi certā par-
tem in copore: sicut terra in carne et ossibus: aqua in humoribꝰ: aer in pulmo
ne: qm̄ idcirco semper pulmo in motu est: qꝛ ventilabrū est cordis: ne nimio
calore cor consumatur. Sedes ignis est in corde: et ideo inferius est latum ꝛ

Cor cōponitur

superius acutum: quam formā ignis tenet. ¶ Cor componit cū con/ꝛ dicitur

Concors. Discors. Excors. Ecors Secor. Uecors Unicors. Uoluntas.

hic ꝛ hec ꝛ hoc concors dis. Et cū dis/ꝛ dr̄ discors dis. Et cum ex/ꝛ dr̄ excors
dis. Et cum e/et dr̄ ecors dis. Et cum se/et dr̄ secors dis. Et cum ve/et dr̄ ve-
cors. Et cum re/et dr̄ recordor aris. verbū deponens. Et cum vnus/et dr̄ vni
cors. Et scias ꝙ omnia illa nomina cōposita a cor/sunt generis omnis: ꝛ ter-
minat ablatiuū in e/vel in i/vt ablatiuo ab hoc ꝛ ab hac et hoc vecorde vel di
¶ Uoluntas dr̄ a volo vis. Et sic diffinitur volūtas ab augusti. in li. lxxxiij. q.
Uoluntas est animi motus nullo cogente ad aliud amittendum: vel adipiscē
dum. et tangitur terminus a quo: cum dr̄ motus animi: ꝛ terminus ad quem

Uoluntaria Inuoluntaria. Questio vtrum omne peccatū sit voluntariū.

cum/cū dr̄: ad aliud admittēdum. ¶ A voluntas dr̄ voluntarius a/um: qd̄ cō
ponit cū in/ꝛ dr̄ inuoluntarius a/um. i. nōvoluntarius. ¶ Hic pōt queri. vtrū
omne pctm̄ sit voluntariū: Videt ꝙ sic: qꝛ dt Aug. Pctm̄ a deo voluntariū est
quod si non est voluntarium non est pctm̄. Item omnis motus: vel est natura
lis/vel voluntarius/vel violentus: pctm̄ non est motus naturalis/nec violen
tus: ergo voluntarius. Item si non est voluntariū/non est vituperabile. Qꝛ
dicit Damasce. ꝙ voluntariū est qd̄ neq; per ignorantiā fit voluntarium/sed
contingit peccare per violentiā ꝛ ignorantiā: sicut qui timore mortis menti-

Responsio.

tur/vel fornicatur: igit omne pctm̄ est voluntarium. ¶ Ad hoc respondetur
ꝙ omne pctm̄ est voluntariū: sicut monstrat. Ad hoc qd̄ obiicit de peccato
ignorantie dicitur. ꝙ ignorantia facti quod est necessarium ad salutē est pec
catum. ¶ Quod vero obiicit de coactione dicendū: ꝙ nō potest cogi volūtas
coactione sufficienti: ꝗuis efficienti: vt in illo qui timore mortis mentitur acci
dit: et in illo qui timore mortis proiicit merces in mare. Duplex est eni volun
tas ꝫm Johannē de rupella. Absoluta. quando aliquis vult aliquid propter
se. Et determinata siue collatiua: qñ aliquis vult aliqd ꝯsideratione alicuius
cause impellentis: vt propter naufragiū proiicere volumus merces in mare.

Ignorātia que ꝛ quē excusat/et non excusat.

¶ Et quia ignorantia aliquando excusat/aliquādo accusat: ad questionem
istam determinandam necesse est perquirere diuisiones ignorantie. ¶ Dico
ergo ꝙ ignorantia alia iuris/alia facti: et hoc vel indifferentis: et illa excusat
sufficienter. vt Corin. x. c. Non interrogantes propter conscientiā. Uel igno-
rantia necessaria ad salutē: et xp̄m passum ꝛ hmōi. ¶ Et circa hoc distinguen
dum: qꝛ aut nō potest vitari: sicut est in hoīe qui a natiuitate sua caret vsu ra-
tionis: ꝛ hec excusat. Aut qꝛ potest vitari: sicut est ī iudeis et paganis. ꝛ hoc nō

Ignorantia iuris.

excusat. ¶ Ignorantia iuris subdiuiditur: quia aut est iuris naturalis: et ista
nullum adultum excusat: sicut dicit decretum. Nulli adulto licet legem natu-
ralem ignorare/siue ius naturale. Ratio est hec: quia scribitur in corde homi
nis naturaliter: et ideo nullum excusat eius ignorantia.

¶ Vel est ignorantia iuris legis scripte scȝ diuine prophetie/euāgelij/apostolice doctrine. et ista excusat sicut de mortali delicto eos qui tenentur ista scire vt prelatos: et p̄cipue ep̄os ⁊ metropolitanos qui tenētur omnipotenti reddere rationem de ea que in eis fide ⁊ spe. ¶ Unde de episcopo queritur an sciat nouum et vetus testamentū: hec accusat sicut de veniali simplices clericos et illiteratos qui cum potuissent didicisse non didicerunt. Unde ad Thimo.iiij. Attende lectionem/exhortationem et doctrinam. In nullo autem accusat laicos dummodo nō condēnant. Item ignorantia iuris positiui vt decretorum legum que ad determinationem causarum pertinet. et ignorātia huius iuris solos iudices accusat. Item est ignorātia iuris positiui quod continet mores constitutiones ecclesiasticas ad vitanda peccata: hec excusat sacerdotes habentes curas animarum et confessores. ꝙ lex nature scribit in hoīs corde.

Spiritus et anima/mānes/perfectio vita
Uis endelechia/natura/potentia/virtus
Interior vel homo: predictis additur vmbrā.

¶ Superius autor determinauit quomodo hec dictio anima ꝑpter diuersa sui officia diuersa sortitur vocabula: hic ponit specialem synonimatiōe istiꝰ nominis anima: dicens ꝙ omnia ista scȝ spūs ⁊c. sunt idem quod anima. ¶ Sed nunquid vere sunt idem quod aīa? Ad hoc dicimus ꝙ in aīa sunt quedam naturalia et quedam accidentia/et quedā vires. ⁊ ista omnia sunt idem cum anima et eandem rem significant scd̄m August. in cap̄. de spū et anima. Et sunt quedam accidentalia in aīa: et illa aīa non est. Non est enim sua prudentia/sua temperantia/sua fortitudo/sua iusticia. ¶ Potentie anime sūt concupiscibilitas/irascibilitas/rōnabilitas. Uires anime sunt: sensus/imaginatio ratio/memoria/intellectus/intelligentia. Potentie p̄nt dici vires et econtra. ¶ Construe sic. Ac pro et: ⁊ preter hec que superius ponunꝰ pro anima ista q̄ hic sequunꝰ sunt idem ꝙ anima videlicet spūs est anima: manes sunt anima id est idem q̄d aīa ⁊c. ¶ Spūs a spiro dicitꝰ. ¶ Manes sunt anime infernales Uel scd̄m Papiā. Manes sunt vmbre vel anime mortuorum vel infernꝰ aut sepulchra/fauille malorum/vel nocumenta tercie declinatiōis: ⁊ caret singulari numero. Et dicitur a mene grece quod est defectus latine. Uel per antiphrasim: a manum grece quod est bonū latine: quia nō sunt boni immo mali/ quia in inferno moranꝰ. ¶ Perfectio scȝ interior est aīa. et dicitꝰ a perficio cis quia p̄ficit hoīm: q: sine illa perfectione aīa nō esset. ¶ Uita est idē ꝙ anima et dicitur de viuo uis. Et vita componitur cum contra et dicitur hoc conuitiū tij cum t in penultima syllaba. ¶ Et est cōuitiū dictum opprobriosum contra bonam vitam alicuius: vt ille dixit plura conuicia id est opprobriosa vel dicta opprobriosa. Et inde conuitiolus et hoc conuitiolū li. diminutiuum id est paruum conuitium: et producit hanc syllabam ui. ¶ Uis scilicet interior est anima. Et differentia est inter vis et virtus secundum Papiam. Nam vis est anime et corporis. Sed virtus est anime. Item vis secundum eundem est potestas/violentia/virtus. Uis non habet nisi tres casus in singulari et vnicum i plurali secundum quosdam. vt sic. Nominatiuo hec vis. Accusatiuo hāc vim Ablatiuo ab hac vi. Et pluraliter accusatiuo has vires: secundum doctrinale habet omnes casus plurales iuxta versum. Uis vim viqȝ dabit totum plurale tenebit. et tunc declinaꝰ in plurali numero. ntō hᵉ vires. genitiuo harum viriū. dtō his viribꝰ ⁊c. et dr̄ a vireo es. ¶ Endelechia est aīa: ⁊ est endelechia scd̄m calcidiū: vt ait Papias p̄fecta etas: q̄si indelichia id est intima etas scd̄ȝ Aristotelem absoluta perfectio. secūdū Platonem anima mūdi. et dicitur endelechia ab en q̄d est in et delechia quod est perfectio quasi interior perfectio

Constructio

Manes

Perfectio
Uita.
Conuitium.
Conuitiosus.

Uis.
Quō differūt vis ⁊ virtus.

Endelechia.

¶ Et nota q potest dici endelechia vel indelechia quia tm̄ valet en apud grecos quantū valet in apud nos. Unde hm̄oi nomia greca siue notha (que predictam prepositionē habent in sui compositione) possunt scribi indifferenter. Modo per en/modo per in: vt encaustū vel incaustū: entimema vel intimema: emplastrum vel implastrum: energuminus vel inerguminus: et sic de alijs.

Natura et est duplex.

¶ Natura est anima: et dicitur a nascor eris. ¶ Natura est cuiuslibet substanti specificari ꝓprietas: et hec diffinitio intelligit̄ de natura naturata: quia duplex est natura scz natura naturata et natura naturans que est deus. A natura dicit̄ hic ⁊ hec naturalis et hoc le. et naturo as/aui/are. i. facere naturā vel scđm naturā facere/et producit hanc syllabā tu. Unde. Lex et natura christ⁹ simul omnia iura. Damnant ingratū lugent et eū fore natū.

Potentia.

¶ Potentia scilz interior est anima: et potentia format̄ a dtō huius nominis potens: sic potēti addita a fit potentia: et dicit̄ de possum es est.

Uirtus.

¶ Uirtus est idem qđ anima ⁊ dicit̄ a vireo es: q: facit virū virere bonis moribus et nō madere vitijs.

Homo ē duplex scz iteri. et exte.

¶ Interior vel homo vel ꝑ et interior homo est animal. Et nota q homo est iterior et homo exterior: et vterqꝫ est homo. Exterior homo est corp⁹ hominis. Homo interior est ipsa anima/homo vterqꝫ est exterior homo et interior homo. i. corpus et anima: et hec duo vnus homo est.

Umbra.

¶ Umbra addit̄. i. sociat̄ ꝓdictis scz nominibus: quia vmbra idem est quod anima. Unde Lucanus. Umbraqꝫ erraret crassus multa.

Differunt aīa/manes/spūs et vmbra.

Orcus habet manes: aīabus corpora viuunt
Spiritus in celis vmbre per busta vagantur.

¶ Superius autor determinauit de synonymatione istoꝝ nominū ⁊c. ⁊ quia inter ista quattuor scz manes/aīa/spiritus/⁊ vmbra: est aliqualis differentia quo ad loca (in quibus proprie credūt̄ inesse) Docet hic quomodo differūt ab inuicem. Dicens q manes sunt apud inferos ⁊ sic reperit̄ apud poetas. Anima proprie dicit̄ dūmodo est in corpore illud vegetando et viuificādo. Spūs proprie dicit̄ cū exutus est corpore ⁊ transfertur ad celum. Et vmbra est spūs qui (scđm poetas) semꝑ circa mortuorū sepulchra vagat̄.

Poete dixerūt hoiem habere tres animas.

Quia tres aīas dicebant poete quēlibet hoiem habere. Unā que post mortem hominis aduolat ad stellas a quibus ortum habet. Aliam que in infernū dimittit̄. Terciā que dicitur circa busta. i. sepulchra mortui hominis vagari. et hec dicitur vmbra.

Constructio

¶ Construe sic. Orcus. i. infernus: habet id est possidet: manes id est illas animas infernales: corpora supple humana viuūt animabus. i. ꝑ aīas dum sunt in corporibus/spūs scz in celis/vmbre vagant̄ ꝑ busta. i. sepulchra mortuoꝝ.

Orcus.
Manes

¶ Hic orcus ci. dicitur de orce grece quod est capere latine. ¶ Hi manes pluraliter manuum manibus ⁊c. Et dicitur de mene grece quod est defectus latine: quia semper in defectu sunt.

Aula.

Aula/vel atria/castra/palatia/regia regum.

¶ Hic agit autor de synonimatiōe istoꝝ nominū que ꝑtinent ad habitationē dominoꝝ: dicens q omia ista aula. ⁊c. idē significant. i. simul signāt scz vnū. ¶ Formatur aliter constructionis sententia sic. Hic docet autor quot sunt nomina synonima cū isto nomine he caula le: quod est mansio magnatū. Dicēs q atriū atrij est idē qđ hoc astrū tri. ⁊ idē qđ palatiū cij. hec regia gie. idem est.

Constructio.

¶ Construe. Aula vel atria. i. atriū: numerus pro numero: castra pro castro. palatia. i. palatiū: regia supple sunt/regū. i. magnoꝝ dn̄oꝝ et magnatum.

Aula. Atrium. Castrum.

¶ Hec aula le. dicit̄ ab altabo rege q primo aulas inuenit. ¶ Hoc atriū atrij/dr̄ de attero ris: q: atterit̄ pedibus ambulantiū in ea. ¶ Hoc castrū tri. dr̄ de

castro as: qr castrez ibi licentia habitantiū: ne passim vagari liceat ꝛ pateant hostibus. Dicunt enī castra in expeditione tm̄ in plurali. Uel dr castrū de castus a/um. qr ibi tanq̄ casti debent esse: luxuria enī viros eneruat. ¶ Hoc palatium cij. de palo as. i. vagari dr ampla domus in qua multivagari possunt. Uel dicitur a palans tis. qui fuit rex achadie: in cuius honorem regiam conditam palatium vocauerunt. ¶ Hec regia gie. de rex regis dr aula. Uñ Ouidius. Regia solis erat subliminibus alta columnis. — Palatium. Regia.

Aliger/ales/auis/volucrisq̄ volatile prepes. — Auis.

¶ Hic docet autor q̄ sunt nomina synonyma cū isto noīe auis. Et dr auis ab aueo es. i. cupere. Dicit q̄ ista scz hic aliger aligri. ꝛ cōponit de ala ale que est pars volucris. Hoc volatile lis: et proprie est omne quod volat: siue musca siue auis. Hic et hec prepes petis/a prepeto tis. proprie auis que ex rapina viuit. ¶ Construe. Aliger est auis/ales est auis/q̄ pro ꝛ volucris est auis/volatile est auis/prepes est auis. i. idem quod auis. — Aliger. Uolatile. Prepes. Constructio.

Si sit auis specio/capio/vel garrio iunctum.
Auspicor auspiciū simul auspex aucupor auceps
Augur et augurium/simul auguror efficiuntur — Auis.

¶ Hic docet autor q̄ si ista dictio auis ꝯponit cū istis tribus v̄bis spacio/capio/garrio: tunc illa q̄ sequunt in sequētibus v̄sibus oriunt ab illis: vt si auis et specio cis/simul ꝯponant. tunc deriuātur in de. ¶ Auspicor ris. verbū depo ponēs. qđ idē est qđ dinare p inspectionē auiū. ¶ Auspiciū. idē est qđ diuinatio. ¶ Auspex cis. i. diuinator. Et si capio pis ꝯponit cū ista dictione auis/ tūc aucupor. i. hoc verbū aucupor aris. v̄bū deponēs. idē est qđ aues capere ¶ Et h ꝛ hec auceps. gtō hui⁹ aucupis. efficiūt. i. deriuant. Sic si garrio ꝯponit cū isto noīe auis: tunc ista tria. Augur/auguriū/auguror/efficiunt. i. deriuant. Augur declinat hic ꝛ hec augur. gtō hui⁹ guris. dtō guri. i. diuinator p cāt⁹ auiū/vel gest⁹/vel volatu. ¶ Hoc auguriū rij. i. peritia diuināđi p auiū cātus/vel gestus/vel volatū. Auguror aris. verbū deponēs talit deriuat: vt superius dr. ¶ Et hic vide qualit dc hmōi augurijs ꝛ diuinationibus senserit Aug. ꝛ scribit in canone. xxvi. q. vi. Nō obseruabit dies q̄ dicunt egyptij aut kalendas ianuarij: in q̄bus sunt cātilene ꝛ cōmessatiōes: ꝛ ad inuicē dona donant: q̄si in p̄ncipio anni boni facta auguria/aut aliq̄t menses/aut dies/ aut annos/aut lune cursuz: qr q̄cūq̄ has ꝛ q̄scūq̄ diuinationes/aut facta/aut auguria obseruat/aut intendit/aut attendit/aut ꝯsentit obseruantibus/aut talibus credit/aut in eoꝝ donū vadit/aut in suā introducit/aut interrogat/sciat se fidē christianā aut baptismū reuocasse: ꝛ paganā ꝛ apostotā. i. retro abeūtē: ꝛ dei inimicū/atq̄ irā dei incurrere ineternū: nisi ecclesiastica pn̄ia emēdatus reconsilietur. Ecce q̄ detestabilis sit quelibet diuinatio. ¶ Construe sic versus. Si specio. i. hoc verbū specio cis/spexi/cere. idem quod video des. sed nō est in vsu: sit iunctū huic noī auis/ꝛ si capio sit iunctū huic nomini auis/vel si garrio sit iunctum in compositione huic nomini auis. tunc auspicor ris. hoc auspicium cij. ꝛ hic ꝛ hec auspex cis. media cor. simul pro et/ hoc verbū aucupor aris/et hic ꝛ hec auceps/aucupis. media cor. et hic hec augur/ris. et hoc auguriū rij. simul. p et/auguror aris. efficiuntur. i. deriuant/vel facta sunt. — Auspicor. Auspicium. Auspex. Aucupor. Auceps. Augur. Augurium. Auguror. Augustin⁹ cōtra icātatores. Constructio.

Dic archas thecas cistas vel scrinia capsas.
Capsula/capsella/de capsa diminuuntur. — Archa.

¶ hic docet autor quot sunt nomina synonyma cum isto noie hec archa che est idem quod cista te/et idem quod scrinium nij/ ⁊ idem quod capsa se/ ⁊ idē quod capsula. idem quod capsella. idem qđ theca. Et autor dicit ꝙ ista duo vltima scilicet capsula et capsella/sunt diminutiua de hoc nomine capsa se.

Constructio.

¶ Construe. Dic thecas esse archas/vel pro et/dic scrinia esse archas. Capsula idem est quod archa/et capsella quod idem est/diminutiuum. i. sunt diminutiua de hoc nomine capsa se. ¶ hec archa che. de arceo ces dicitur: qr arceat. id est prohibeat visus: ¶ hec theca ce. positio vel positorium: quia imponitur aliquid/vel dicitur a tego tegis. tunc non aspiratur: sicut nec archa. ¶ hec cista te. dicitur de hec costa te. ¶ hoc scrinium nij. a scrutor taris. ¶ Capsa se. de capio pis.

Archa
Theca
Cista.
Scrinium.
Capsa.

Arduus.

Arduus/excelsus/celsus/sublimis/et altus.
Summus/et elatus/sublimatusq̃/leuatus.
Est et sublatus predictis associatus:

Cnstructio.

¶ hic autor docet quot sunt nomina synonyma cum isto nomine arduus/a um dicens. ꝙ omnia illa que sequuntur in versibus idem significant. ¶ Construe. Excelsus sa/sum Et hic et hec sublimis et hoc me. Celsus a/um. Et altus ta/tum. Summus ma/mum. Et elatus ta/tum. ꝙ pro et sublimatus ta/tum/leuatus ta/tum. supple sunt idem quod arduus a/um. ⁊ sublatus a/um sit associatus. i. adiunctus. predictis scilicet adiectiuis: quo ad significationē. ¶ Arduus a/um. de ardeo ardes dicitur. ¶ Excelsus de ex/et celsus componitur. ¶ Sublimus: de sub/et limus mi. ¶ Celsus: a cello cellis dicitur. Uel a celo/quasi celestus. ¶ Altus/de alo lis. ¶ Summus/de supra. ¶ Elatus/de effero fers. ¶ Sublimatus/de sublimo as. ¶ Sublatus/de suffero fers.

Arduus.
Excelsus
Celsus.
Sublimis
Altus.
Summus.

Auxiliū.

Auxilium vel opem/suffragia dic vel asilum.
Presidium vel subsidium quibus adde iuuamen
His adiumentum/simul adiutoria iunge.
His adminiculum/simul addas opitulamen:
Et de propitior fit propitiatio nomen.

¶ hic docet autor. ꝙ oia noia que ponunt̄ hic sunt eiusdē sig̃tionis cum hoc noie hoc auxilium lij. de augeo es dr̄. ¶ Opem opes ab ope/de ops. i. de dea terre dicitur. ¶ hoc suffragium gij. de suffragor aris/dicitur. ¶ hoc asilum li/cōponitur de a/quod est sine: et silen quod est tractus: qr nō licet aliquē trahere de loco illo: ⁊ ꝓprie est domus refugij quā Romulus fecit Rome. Scđo modo est ecclesia. ¶ hoc presidiū dij. de presideo es dr̄. ¶ hoc subsidium dij de subsideo es/dr̄. ¶ hoc iuuamē nis. hoc adiumentū ti. hoc adiutoriū rij. de iuuo as/dicunt̄. ¶ hoc adminiculum li. de ad/et mininiculū: sicut hoc opitulamen inis/dr̄ de opitulor aris. verbo deponentali. ¶ Cōstrue. Dic suffragia. i. suffragiū/vel ꝙ ꝓ ⁊/opē/vel ꝓ ⁊/asilū: ⁊ auxiliū. i. idē qđ auxiliū: quibus noibus/adde. i. iunge presidiū/vel ꝙ ꝓ ⁊/et subsidiū ⁊ iuuamē/simul ꝓ ⁊/iunge his noibus hoc adiumētū ti. ⁊ adiutoria. i. adiutoriū rij. ⁊ hoc nomē ꝓpitiatio qđ consimilis sig̃tionis sit cum illis. Et deriuat̄ de hoc verbo deponenti ꝓpitior aris/qđ idē est qđ auxiliari/vel suffragari. ¶ Adiumentū/adminiculum/⁊ opitulamē stāt male hic. Sed autor excusat de huius positione su=

Auxiliū Opem
Suffragium/
Asilum.
Presidium.
Subsidium.
Iuuamen.
Adminiculum
Opitulamen.
Constructio.
Propitiatio.

pta in prohemio:ibi. Quod breue. ⁊c.

Torrens flumē aqua fluui⁹ lac⁹ vndaqȝ limpha — Aqua.
Dic riuos latices puteos dic stagna paludes
Illis addatur amnis simul atqȝ fluentum
Est aqua stans arte stagnū stannūqȝ metallum.
Amnis iungatur a quo mediamna vocatur
Immotas natura facit stagnare paludes.

¶ Hic docet autor ꝙ omīa ista noīa que hic ponunt̄ cōsignificāt.i.sunt eiusdē
significationis cū hoc noīe aqua. Ponit etiā equiuocationē huius dictiōis sta
gnum in illo versu. Est aqua ⁊c. Dicens ꝙ stagnū est aqua stans:⁊ hoc ꝑ artē
et ingeniū hominum. Item aliter stagnū naturaliter fit quod innuit autor cū
dicit. Immotas natura. Et late declarant Albertus magn⁹ sup metheoroꝝ — Differunt
vbi agit de metallis et Bartholomeus de proprietatibus rerū. Item stagnū — Stagnum
metallū quod vt quibusdam placet dicit̄ stannum. Sed vere Isodorus Papi — Stannum.
as ⁊ aliꝫ nobiles autores dicunt stagnū ꝑ g ⁊ nō per n. Stannum (anglice tyn
¶ Cōstrue. torrens/flumen/fluuius/lacus/vnda.qȝ pro et. lympha sunt idem — Constructio.
quod aqua. Dic riuos id est riuū/puteos:⁊ dic stagnū ⁊ paludes esse idem qđ
aqua:et ponunt̄ in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. Hic est equiuoca=
tio huius dictionis stagnum. Construe. stagnū est aqua stans arte.i.per artē
hominū (anglice a ponde (qȝ pro et stannū est species cuiusdam metalli id est
quoddā metallum (anglice tyn.) Amnis iungatur his a quo scȝ nomīe hec di — Mediamnis
ctio mediamna vocat̄ id est deriuat̄. ¶ Et est mediamna spacium terre: circa
quā vtrinqȝ decurrit aqua (anglice an holme.) Et componit̄ de medius a um
quasi sita id est posita in medio amnis. Immotas ⁊c. Construe. Natura fa=
cit aliquando paludes imotas.i.immobiles:stagnare.i.deuenire stagna nul=
lo homine subueniente. Et ꝓprie palus est cuius supficies tenuis terrā coope — Palus.
rit subtus tamen aqua lutosa est ⁊ in parte stans ꝓpter sui spissitionem. Et nec — Torrens
pondus magnū ferre potest quin illud absorbeat ¶ Hic torrens tis. de torreo — Flumen.
es torrere. ¶ Hoc flumen hic fluuius. de fluo is. ¶ Hec aqua de equus a/um. — Aqua.
¶ Hic lacus ci. de liqueo es. Et est lacus aqua stans naturaliter vel parū flu= — Lacus
ens siue habeat pisces siue non:ꝙ autē dicit̄ lacus quasi locus aque ethimo. — Stagnum
est. Et differt a stagno et piscina. ¶ Stanum est aqua stans artificio habens — Piscina
pisces. ¶ Piscina est aqua stans carens piscibus:vnde a pisce dicitur per con — Lymhpa
trarium. ¶ Hec vnda de eo is dicit̄. ¶ Hec limpha a nympha n/mutata in l/ — Later.
dicitur lympha. ¶ Hic puteus tei. a puto tas dicitur. ¶ Hic látex ticis a lateo
lates dicitur.

Glarea vel gipsis glis est argilla bitumen — Argilla.
Glis animal/glis terra tenax/glis lappa vocat̄:
Ris primum glissis tenet altera:tertia glitis

¶ Auctor docet quot sunt nomina cum isto nomine hec argilla argille. Dicit
ꝙ hec glaria glarie est idem. hoc gipsum gipsi est idem. hec glis glissis est idē
hoc bitumen bituminis est idem. ¶ Deinde ponit autor equiuocationem

in ista dictiōe glis: dicit q̄ equiuocat̄ ad tria. Nā glis est quoddā aīal paruū quod per totā hyemē dormiens vigilat in estate. ¶ Glis gliris aīal dicitur a gliscero qd̄ est dulce vel a glisco cis qd̄ est ipinguescere: quia dormiendo pinguescit. Et habet circa collū ⁊ sub ventre albū colorē: ⁊ in dorso rubeū: vt mustela. ¶ Isidorus dicit glires dicti sunt q̄ pingues eos efficit somnus. Nā gliscere dicimus crescere: ⁊ hyeme tota dormiunt. ⁊ immobiles quasi mortui iacent. Estiuo tempore reuiuiscūt. Et glis est argilla. Et glis est lappa. ¶ Deinde dicit q̄ glis scd̄m diuersā sui significationē/diuersam habet variationem i genitiuo. Nam glis quādo est aīal facit gliris i genitiuo. Et declinat̄ hic glis gliris. Sed quando est terra tenax facit glissis in genitiuo. et est feminini generis. Et quando est lappa facit glitis in gentiuo et feminini generis. Unde versus. hic animal/hec terra tenax/hec lappa vocatur. ¶ Construe sic. Glaria vel pro ⁊ gipsis p̄ gipsum glis faciens glissis in genitiuo: ⁊ bitumen est argilla. i. idem qd̄ argilla. ¶ Glis animal ⁊c. hic est equiuocatio istius dictiōis glis. ¶ Cōstrue. Glis vocatur quoddam animal. ⁊ glis vocatur terra tenax: ⁊ glis vocatur lappa. Primū. i. aīal glis tenet. i. habet ris. i. gliris i gtō. altera. i. glis quando est terra tenax tenet glissis in genitiuo. Tercia. i. glis quando est lappa tenet glitis i genitiuo. hic glis gliris (anglice a dormous.) hec glis glissis (anglice a clay) hec glis glitis (anglice a burre.) ¶ Glaria scd̄m Uirgilium est argilla. i. terra humida vel lupilli parui quos fluuius trahit. ¶ hoc gipsū scd̄m hugo. Unde gipseus a/um. et gipso as/are/aui. i. linire et est grecū nomen gipsum. ¶ hec argilla le. de argos quod est proprium nomen ciuitatis i grecia. ¶ hoc bitumen inis. de bibo bibis.

Constructio Glis.

Glaria. Gipsum. Argilla Bitumen.

Ahenum

Est sartago/patella/lebs/cacabus/vel ahenū
A pateo patenam dicens: coniunge patellam
Uas dico patenam: sed quod tegit esse patenam:
De sarcos et ago: sic est sartago vocata
Nam sarcos grece caro dicitur esse latine.

¶ hic autor docet quot sunt nomina synonyma cum isto nomie hoc adhenū ni. quod p̄prie est olla enea (anglice a brasen pot.) Et dicit̄ de hoc es eris. Dicens q̄ hec sartago inis est idem. hec patella telle diminutiuū de patena. est idem. hic lebes etis media producta est idē. et est masculini generis apd̄ Uirgiliū. Papias dicit lebes etis scd̄m regulā Prisciani feminini esse. Sed Ouid masculinū facit. hec lebeta te scd̄m papiā est idem quod lebes. Unde versus. Salue sancta lebes que nobis fercula prebes. Per hūc versū notat̄ feminini generis. Tercia dona facit geminos ex ere lebetes. Per hunc versum notat̄ masculini gener̄. Et dicitur de leuo uas. ¶ hic cacabus bi est idē. ⁊ dr̄ de hoc camina tis. media correpta qd̄ est incendiū. q̄ multū est in incendio. i. in igne. ¶ hec patena ne. media corre. est idē. hec patella le. est idē. Sed patella est p̄prie in qua frixant̄ carnes. Deinde ponit autor differentiā inter patenā cuius media producitur: ⁊ patenā cuꝰ media corripitur. Patena cuius media producitur est coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor q̄ sartago inis/componitur de sarcos grece qd̄ est caro latine: ⁊ aga agis. Unde. De sarcos ⁊ ago sic est cartago vocata. Sartago patella est. ¶ Construe. Sartago/patella/lebes/vel cacabus est idē qd̄ acen. hic cacabꝰ bi. de caro carnis. ⁊ hoc camina tis componitur. hec lebes etis. est grecum: vel dicit̄ de leuo as. Cetera plana sunt. Dicens. i. tu dicens. patenā a pateo es supple deriuari ꝯiunge patellam

Ahenum

Lebes.

Ccacabus

Patella. Patena. Sartago.

Constructio.

quod est idem qđ ahenū. ¶ Vas dico ℞c. Cōstrue. Ego dico patenā cuius media corripitur esse vas scʒ ahenum vel cacabum: sed dico patenam cuius media producitur: esse illud quod regit/ supple calicem. scʒ cooperculum calicis. ¶ De sarcos. Construe. hec sartago inis est vocata sic de sarcos grece et ago gis. Nam sarcos grece dicitur esse caro latine/ id est idem quod caro.

Affero vel amo/ cupio/ desidero/ glisco
Opto vel admiror aueo vel gestio capto
Ambio quod facit ambitio: simul ambitiosus — Affecto.

¶ Autor docet hic quot sunt verba eiusdem significationis cū hoc verbo affecto tas. dicens ꝙ omnia illa que ponunt in versibus. Dicit ⁊ in tercio versu ꝙ hec ambitio onis. idem est ꝙ cupiditas atis. descendit ab hoc ambio bis. idē quod cupere. ¶ Construe. Amo/ cupio/ desidero/ vel glisco/ opto vel admiror aueo/ vel gestio/ capto/ ⁊ ambio. quod verbum facit. i. deriuat ex se ambitio. simul pro ⁊ ambitiosus: omīa ista sunt idem quod affecto tas/ aui/ are. verbum frequentatiuū. Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio cis. scʒ affectu. u in o. fit affecto as. ¶ Afficio componitur de ad ⁊ facio cis. Et significat tria vt patet per versū. Afficit informat/ punit/ cupit/ hec tria signat. ¶ Amo as. componitur cum ad. ⁊ dr̄ Adamo as. et cū re. et dr̄ reamo as. Et aliquando interponitur d/ et dr̄ redamo as. i. iterū amare. ¶ Cupio pis/ piĳ vel piui. cupere/ pitum/ pitu. habet preteritum et supinum. ad modū quarte coniugatiōis ¶ Desidero as. componit de de/ et sidero as. quod non est in vsu: quod descēdit ab isto nomine hoc sydus eris. ¶ Glisco cis/ cere caret preterito et supino Unde versus. Glisco preteritum cōquexi tolle supinū. Sensus est ꝙ glisco nō habet preteritū. et cōquexi qđ est preteritū de cōquinisco cis/ cōquexi conquiniscere. i. caput inclinare. Unde Cum caput inclino me conquiniscere dico. Et non habet supinum. ¶ Opto as componitur cum ad. et dicitur adopta tas. ⁊ exopto tas. ¶ Admiror aris. componitur de ad/ et miror aris. verbum deponens. ¶ Aueo es/ ui/ auere. i. cupere. vnde quidam dixit. Si dare multa potes quicquid auebis habes.
¶ Gestio tis/ tiui/ tire. quarte coniugationis dicitur de gero geris
¶ Capto frequentatiuum est de capio pis/ captu. u/ in o/ fit capto as.
¶ Ambio bis/ biui/ bire interposita b/ causa euphonie.
¶ Et hic nota ꝙ omīa cōposita de eo is/ ire. habent e/ ante o: vt transeo/ abeo exeo/ ineo/ preter ambio quod habet i/ ante o. Item omnia corripiunt i/ ante tum in supinis. vt transitum tu. exitū tu. media correpta preter ambio quod producit i/ ante tum tu. media producta.
¶ Item eo is. cū suis ꝯpositis facit participium presentis temporis termiāre gtm̄ in untus: vt iens eūtis/ obiēs obeūtis/ subiēs subeūtis. pret ambio quod facit gtm̄ participĳ sui i entis: vt ambiēs ambientis. Un̄ vsus. Semp iens cū prole sua formabit euntis. Ambio lege caret quod in entis dat genitiuum

Ambitio. Constructio. Afficio Amo Cupio Desidero Glisco. Opto. Admi Aueo Gestio Capto. Ambio. Notabile dē cōpositis a verbo eo is/ ire.

Est rector currus auriga vereda: veredus
Plaustrū plaustellū subit illis annumerandum.
De veho de reda dictum reor esse veredam
Aurigeqʒ suum dant au[illegible]s et rego nomen. — Auriga

Sunt supra partes epiredia reda dicte.

Auriga Veredus

¶ Hic docet autor quot sunt verba synonyma cum isto noie hec auriga auri ge. Et est auriga ille qui ducit currũ (anglice a carter.) ¶ Hic veredus edi. i. auriga: et etiam equus vehens redã dicit veredus. scdm hug. i cap. de veho his

Reda

¶ Hec reda de. de redo dis: vel potius de hec rota te. Et est reda quattuor rotarũ. Et qz sollicitudo aurige est circa ducendos currus: docet quot noia ponunt pro curru. Dicit ergo ꝙ currus/plaustrũ/ ⁊ plaustellũ siue plostellũ/ ⁊ reda: que omnia regenda ad officiũ aurige requirunt: sunt synonyma ⁊ significantia pro vno et eodẽ sumunt. Deinde dicit. Ueredus cõponit de veho his vexi ere. i. ducere. ⁊ hec reda e. vnde vereda q̃si vehẽs. i. ducens redã. i. currũ et hec auriga ge. cõponit de hec aures ris/ et rego gis. qz auriga regit equũ. ad tactũ auris cũ virga. ¶ Itẽ epi. qδ est supra cõponitur cũ hec reda ⁊ dicit

Epiredium Constructio

hoc epirediũ dĳ. Et est epirediũ operimentũ quoddã qδ collis equorꝫ imponi solet ne trahendo ledant (anglice an homera. ¶ Cõstrue sic. Uereda est auriga id est rector currus. et veredus est auriga/plaustrũ/ plaustellũ quod est diminutiuũ de plaustro: subit ãnũerãdũ illis scz curru ⁊ rede. ¶ De veho. ⁊c. reor. a. credo veredã id est hoc nomen veredã esse dictũ de hoc verbo veho is. et de hec reda de. ¶ Aurige ⁊c. Cõstrue. Aures. i. hec dictio aurꝭ. ⁊ rego. i. hoc verbũ rego. dant aurige. i. dictioni aurige: nomen suũ. i. deriuationem suam.

Currus Plaustrum

¶ Currus dicit de curro ris. qz videt currere cũ trahitur. ¶ Plaustrũ a plaudo dis. vnde plaustellum diminutiuum de plaustrum.

Aper

Porcus aper verres: mas ⁊ sus. porcaqꝫ scropha
Femina/sus/sucula/porcellus diminuuntur
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla
Scropha parit fetum: morbus quoqꝫ scropha vocatur.
A scrobe dic scropham: cui rostro terrã cauatur.
Aut quia verrit humũ: verres de verro vocatur.

¶ Autor docet de consignificatione dictionũ huius dictiõis aper pri. que idẽ est ꝙ hic porcꝰ ci. idẽ qδ hic verres ris. ⁊ idẽ ꝙ sus suis: scdm quod est masculini gñis. idẽ qδ aper (anglice a bore.) Hec porca ce. hec scropha phe. ⁊ sus suis scdm qδ est feminini generis idẽ significant (anglice a sowe) qz plus declinat

Sucula Porcellus Porculus Suilla Suinꝰ na nũ. Scropha

hic ⁊ hec sus suis significat masculũ ⁊ puellã inter porcos. Deinde illa nomia que ex istis deriuant ⁊ diminuunt scz sucula que est diminutiuũ de hec sus suis ⁊ hic porcellus li/diminutiuũ. hic porculus li/diminutiuũ de hic porcꝰ porci. Et suilla que vocatur carnes suis: deriuat de sus suis. ⁊ hoc per mediũ: qz de sus suis dr suinꝰ a/um. dr suillus a/um. et hec suilla/le diminutiuũ. Postea ponit autor equocationẽ in ista dictiõe scropha phe. dicens ꝙ scropha in vna significatiõe est sus. in alia significatiõe est morbus q̃dã. Deinde docet vnde scropha ⁊ verres deriuant dicẽs ꝙ dr de hic scrobs bis. i. fouea: qz libẽt foueas incolit. vel scdm alios dr a scro sono quẽ solet emittere. Uerres dr de verro

Constructio

ris. qz verrit humũ cũ rostro suo. i. sulcat terrã cũ rostro suo. ¶ Cõstrue. Porcus. i. hoc nomen porcꝰ ci. aper. i. hoc nomẽ hic aper. verres. i. hoc nomen hic

verres ris. et sus mas. i. hoc nomen sus secundum quod est masculini generis scilicet significat idem siue vnum (anglice a bore). Porca. i. hoc nomen porca ce/q pro et/scropha. id est hoc nomen scropha phe. et sus femina. id est hoc nomen sus secundum q est feminini generis. scilicet significat vnum (anglice a sowe) Sed sucula et porcellus/diminuuntur. i. sunt diminutiua de sus suis: porcellus de porcus ci. ¶ Sus suis. etc. Construe. Sus supple facit suis in genitiuo: et caro ex illa. s. sue/dicitur. i. vocatur suilla le. Scropha. id est sus parit. id est profert/fetum. i. partum/quoq pro et/ scropha vocatur quidam morbus. ¶ A scrobe. Construe. O lector dic scropham deriuari a scrobe. i. ab hoc nomine scrobs bis. i. fouea vel cauea/cui. i. a qua/terra cauatur. id est sulcatur/vel perforatur. ¶ Aut q. etc. Construe. Aut pro et/verres. id est hoc nomē verres/vocatur. id est dicitur de verro ris. id est sulco as. vel quia euertit terram sicut sues faciunt: quia vertit. id est sulcat/humum. id est terram/ cum rostro suo. Porcus quasi spurcus dicitur. id est vilis: quia vile animal est et assuete satiat se vilibus. Porcus quasi puro carēs: vel pus custos. Uel porcus dicitur de puro per contrarium: quia minime fit purus: immergat enim se sceno. id est stercore. Hic porcarius (anglice a swynherde) hec porcaria. ¶ Aper dicitur de aperio/ris/rui/ire. quia rostro aperit terram. Uel secundū Isidorum. aper a feditate dicitur: quia bestia fera est. Unde aprinus/na/nū possessiuum. ad aprum pertinens. Et hec aprina caro apri (anglice a brawne) ¶ Sus a subigo/gis dicitur: eo q terra subacta escas acquirit. Uel secundū Isidorum dicitur de suo/suis/sui/suere. quia ex cetis eius sotulares suuntur.

Porcus. Porcarius. Aper. Aprinus. Sus.

Est veruex aries/cui virtus est generandi
Fit bina de dente bidens dic inde bidental
Fulmen vbi cecidit/vel victima facta bidentum
Sacrificās ouat/ex ouibus fit ouatio plausus
Sed cum balatu/balantem/balo figurat
Ueruex in capite vermem gerit/arietat inde
Hinc veruecine carnes dicuntur ouine.

Ueruex.

¶ Hic docet autor. q ista nomina veruex/bidens/ouis/balans: sunt idem cū ariete. Et deriuatur balans de balo as/aui/are: quod est proprium clamare ouium. Et balans est participium de balo as. Sed in priori sensu scilicet pro ariete vel oue tenetur substantiue. In ista significatione participiali tenetur adiectiue. et quando tenetur substātiue declinatur hic balans tis. pro masculo. hec balans tis pro famella. Et a balo as. hic balatus tus/tui. id est clamor ouium. ¶ Sed cum balatu. etc. Construe. hoc verbum balo as. figurat id est format balantem. id est istam dictionem. hic balans cum balatu. id est cum ista dictione. balatus/balatus/balatui. concordant in significatione cū hoc nomine hic aries arietis. media correpta. Et dicit vnde deriuatur: et primo incipiens ab hoc nomine aries. Dicit q aries dicitur de ares grece quod est virtus latine: quia inest sibi virtus generandi. ¶ Bidens dicitur de bis/et dens dens dentis. et non de binus/a/um: et dens tis. sed dicitur bidens quasi binos dentes habens. quia habet inter octo dentes altiores alijs. Et q nō componitur de binus/bina/binum: et dens dentis patet. Quia bidens corripit primam syllabam. et binus producit primam syllabam. Sed componitur de illo aduerbio numerandi bis: quod [illegible]ripitur. et de dens dentis.

Balans. Constructio. Aries. Bidens

Bidental. Et de bidens tis: deriuatur hoc bidental alis. media pducta: qđ est locus vbi
Ouis. fulmē cadit: vel vbi oues ⁊ bidētes sacrificabanť antiqtus. ¶ Ouis fm assi. dr
de offero offers: eo ꝙ offerebatur dijs apud antiquos. Vel ouis dr de ouo as
are/aui. idem qđ gaudere: q2 sacrificātes oues/ouabant. i. gaudebant. Et de
Veruex. ouo as: dr hec ouatio nis. i. plausus vł gaudiū. ¶ Veruex dr ab eo ꝙ vehit. i.
gerit vermē in capite. cuꝰ pruritu verueces seinuicē pugnātes ꝯcutiunt/et cū
magno impetu feriūt. Vel veruex dr a viribꝰ: eo ꝙ ceterꝭ oībꝰ sit fortior. Vel
Constructio. dr eo ꝙ sit vir ouiū. i. sponsus ouiū. ¶ Cōstrue. Veruex est aries/cui scꝫ arieti
virtus. i. ptās: generādi est. Bidens fit de bino dente. i. dr q2 habet binos den
tes altiores inter octo. Sed componitur vt dixi de bis: ⁊ dens dentis. Tu dic
inde. i. de bidens: hoc bidental: supple esse locum: vbi fulmen cecidit: vel locū
vbi victima. i. sacrificium bidentiū. i. ouiū fuit facta. id est frequentata. ¶ Sa
crificans. ⁊c. Sacrificans. i. aliqs sacrificans. i. faciens sacrificium ex ouibus
Ouatio. ouat. i. gaudet. Et per hoc innuit autor. ꝙ ouis dr ab ouo as. Ouatio. i. hoc
Veruecinus. nomē verbale. quod idem est ꝙ plausus. i. gaudiū/fit. i. factū. ¶ Veruex. ⁊c.
declinatur hec veruex/cis/ci. media producta. Et inde dicitur veruecinus/a/
Constructio. um. nomen possessiuum aliquod pertinens ad veruecem: ⁊ carnes veruecine
id est veruece. ¶ Construe. hinc veruecine. ⁊c. hinc. id est inde ꝙ veruex est
ouis/veruecine carnes dicuntur ouine. Et scribitur veruetis in genitiuo per
t. Construe. Veruex vehit. i. gerit vermen in capite suo/inde. id est ea cā arie
tat. i. ille veruex arietat. i. percutit cum capite suo quodcunq3 fuerit sibi obie=
ctum. Et est pes procelleumaticus constans ex quattuor breuibus: ⁊ ponitur
pro dactilo: quia equipollet ei in temporibus.

Astruo. **Astruit/affirmat/asseuerat/tria sunt hec**
Asserit est quartum/que signant quattuor vnū
Annuo/concedo/simul autoriso tibi do.

¶ Autor docet hic. ꝙ ista quattuor verba. Astruit quod componiť cū ad/et
struo is: et affirmat qđ componitur cum ab ⁊ firmo as. Asseuerat quod com=
poniť de ad/et seuero as: qđ in simplici nō est in vsu: sed in cōpositione vt hic
et componitur cum per: ⁊ dr perseuero as. Assero ris/rui/ere. cōponiť cū ad ⁊
Constructio. sero is. ¶ Construe. hec tria verba. scilicet astruit/affirmat/⁊ asseuerat sunt/
et asserit est quartū scꝫ verbū: que quattuor scꝫ verba signant vnū scꝫ signifi=
Astruo. catione. ¶ Astruo facit astruxi in preterito: et astructū tu/in supinis. ¶ Asse=
Assero. ro is. facit asserui in preterito: et assertum tu. in supinis. ¶ Annuo is/nui/ere/
Annuo. annuitum/tu. in supininis: quod componitur de ad/et nuo is. quod non est in
Concedo. vsu. ¶ Concedo/dis/cōcessi/dere/cessum/su. in supinis. quod componitur de
Autoriso. con/et cedo/dis/cessi/cedere/cessum/cessu. in supinis. Autoriso/as/aui/are/
Ista tria verba significant idem quod predicta quattuor verba. Construe.
Ego do tibi annuo/concedo/simul pro et autoriso in consimili significatione.
cum predictis quattuor verbis.
¶ Autoriso as/de autor/autoris dicitur.

Abdico. **Abdicat/contra/negat/abnuit/inficiatur.**
Obuiat et renuit/his vnum significatur.
Et contradicit/his abnegat associatur.

¶ Autor docet hic que sunt vba eiusdē significationis cū hoc verbo abdico/
Abnuo. as. Et dicit ꝙ ista nego as/abnuo is quod componitur de ab/et nuo nuis.

¶ Inficior aris. verbū deponens: et cōponitur de in / et facio. ſm Catho. ⁊ in Inficior.
de inficie arū. i. treuge / vel negationes denegate: vel fracte: et caret ſingulari
numero. ¶ Obuio as / aui / are. verbum neutrū: ⁊ conſtruitur cū datiuo caſu. Obuio.
et obuio as: contraire: vt cū dico talis obuiauit michi inuito. Similiter eſt cō
tradicere: vt cum dr. Dicta tua obuiant rōni. i. contradicūt. Et componitr de
ob / et via vie. Et dr de obuius a / um. quod et ſic componitur. ¶ Renuo is / re Renuo.
nui / ere. componitur de re / et nuo is. et non habet ſupina ad vſum: tamen ſm
artem habet ſcz renuitum / tu. ¶ Contradico: de contra / et dico cis: componi Contradico.
tur. ¶ Abnego / as / aui / are. de ab / ⁊ nego as. componitur. ¶ Nota q̄ iſta ver Abnego.
ba que hic ponuntur ſunt contraria in ſignificatione verbis: in ſignificatione
locatis. ſcilꝫ abſtruit. ⁊c. Quia dicunt affirmatiuam: iſta dicunt negatiuam.
¶ Conſtrue. Unum. i. vna res ſignificatur / his. i. in his verbis ſcꝫ abdicat. Conſtructio.
negat / abnuit / inficiatur / obuiat / et renuit. econtra. i. contra ſignificationē ſu
periorum verborum ſcꝫ aſtruit. ⁊c. Et contradicit aſſociatur his verbis / ab
negat aſſociatur his verbis. ¶ Abdico as / componitur de ab / et dico as. cu Abdico.
ius prior ſillaba corripitur. ¶ Et dico as / habet tres ſignificationes: vt in hoc
verſu. hec dico ſignat: confirmo / copulo / ſacro.

Cum ſuffragatur / iuuat / adiuuat / auxiliatur. **Auxilior.**
Subuenit addatur / ſuccurrit propitiatur to helpe
Si permittatur a metris opitulatur.

¶ hic docet autor quot ſunt verba eiuſdem ſignificationis cū iſto verbo auxilior Suffragor.
aris. Dicit q̄ ſuffragor aris: qđ cōponitur de ſub / et hic fragus gi. Et eſt fra Fragus.
gus patella que eſt in genu. Et inde dr hec ſuffrago inis. i. poples. Unde po Poples.
ples facit poplitis in genitiuo (anglice a hamme) idē eſt: et eſt deponens. Et
inde venit hoc ſuffragiū gij. i. auxilium. ¶ Iuuo as / iuui / iutū / tu. in ſupino et Iuuo.
inde hoc iuuamen inis: pro auxilio. Et iumentū ti. i. equa / vel animal auxilia Adiuuo.
re. ¶ Adiuuo / as / adiuui / adiutum / tu. Et adiutor / adiutrix: nomina verbalia
Et hoc adiuuamen inis. Et cōponitr de ad ⁊ iuuo. ¶ Subuenio nis. et eſt idē Subuenio.
cum auxilior aris. Subuenio facit ſubueni in preterito: media pducta. ⁊ ſub Subuentor.
uentū / tu. in ſupino. Et ꝯſtruitur cū datiuo: vt ſubuenio tibi. Et inde hec ſub Subuentrix.
uentio onis: et ſubuentor / ſubuentrix: verbalia. Et ꝯponitr ſubuenio ex ſub / et
venio / nis / nire. ⁊ retinet dictionē ⁊ litteraturā ſimplicis per oēs modos. ⁊ tē
pora. ¶ Succurro / ris / ſuccurri / ſuccurſum / ſu. Unde hic ſuccurſor / oris. Et Succurro.
hic ſuccurſus / ſus / ſui. i. auxilium. Succurro eſt idē quod auxilior / aris: et eſt Succurſor.
verbum medium: ⁊ conſtruitur cum datiuo caſu: vt ſuccurre michi domine. Succurſus.
¶ Propitior aris. verbū deponens. eſt idē qđ auxilior: ⁊ opitulor / aris. idē eſt Propitior.
quod auxilior aris. Et dicitur opitulor de opus: ⁊ tulo lis: quod non eſt in vſu
Propitior dicitur de propitius / a / um. ¶ Nota q̄ opitulor habet primas tres Opitulor.
ſyllabas breues. ideo non poteſt ſtare in verſu. Sed autor qui poſuit illud in Notabile.
verſu: excuſat ſe dicens. Si permittatur a metris. ⁊c. ¶ Conſtrue. Iuuat ſcꝫ Conſtructio.
auxiliatur. id eſt idem quod auxiliatur / et adiuuat cum ſuffragatur. eſt idem
quod auxiliatur / ſubuenit addatur. id eſt iungatur illis: ⁊ ſuccurrit ſupple ad
datur: ⁊ opitulatur addatur illis: ſi illud ſcilicet opitulatur: permittatur. id eſt
tolleretur a metris. ſcilicet a metro ſecundum quod debet penultima iſtius
dictionis opitulatur: prout ſtat hic in verſu produci:

Subtrahit / ⁊ tollit / ſubducit / ⁊ eripit / aufert **Aufero.**
Surripit / ⁊ ſpoliat / aſportat res alienas to bereave
Priuat / predatur / defraudat eis ſociatur.

Subtraho
Tollo
Subduco.
Eripio.
Surripio
Spolio
Asporto.
Priuo.
Predor
Defraudo
Constructio.

¶ hic docet autor quot sunt verba consignificantia/siue synonima cum isto verbo aufero fers/abstuli/auferre/ablatum/tu in supinis. Dicit ꝙ subtraho is/subtraxi/subtractum/tu. est idem quod aufero. ¶ Subtraho est verbum actiuum. Et componitur de traho is/traxi ¶ Tollo lis: est idem. et est actiuū ¶ Subduco cis. est idem. Et componitur de sub/et duco/cis. ¶ Eripio/pis/pui/ereptum/tu. est idem. Et cōponitur de e prepositione: et rapio pis/quod est actiuum. ¶ Surripio/pis componitur de sub/et rapio pis: quod est actiuum. ¶ Spolio/as/aui. idē est. Inde hoc spolium lij. ¶ Asporto as/aui/are. est idem. Et dicitur asporto de ab/et porto as. ¶ Priuo/as/aui/are. est idem. ¶ Predor/aris/predatus sum/predari. est idem. Et dicitur de hic predo/nis ¶ Defraudo as/aui/are. est idem. Et componitur de de/et fraudo as. quod dicitur de hec fraus dis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert. i. idem quod aufert/tollit/subducit/et eripit: sunt idē qđ aufert/surripit/et spoliat/ꝛ asportat sunt idē qđ aufert res alienas. Per istum actm̄ casuꝫ innuit autor. ꝙ ista verba regunt actiuū casum: vt dicendo. Fur subtrahit res alienas: ꝛ sic de ceteris verbis. ¶ Priuat. Construe. Priuat hoc verbum sociatur eis scilicet verbis precedentibus: et predatur sociatur/et defraudat sociatur eis.

Alloquor

Conuenit alloquitur/pariter cōpellit/et inter
Pellat/et affatur predictis associatur.

Conuenio.
Conuenit
Compello
Interpello
Affor.
Constructio.

¶ hic autor docet. ꝙ ista verba ꝯuenit/ꝯpellat/interpellat/ ꝛ affatur: conueniunt in significatione cū hoc verbo alloquor ris: qđ est deponens. Et ꝯponitur de ad/ꝛ loquor ris. ¶ Conuenio/nis/ire/ꝯueni/ꝯuentū/tu. in significatiōe qua hic sumit̄ est actiuū: vt conuenio te: ꝛ tu ꝯueneris a me. bñ dr. Sed conuenire in alia significatione est simul venire: et tunc est verbum neutrum tantum ¶ Itē cōuenit aliqñ est verbū impersonale: ꝛ tūc est idē qđ ꝯtingit. Uñ Pamphilus. Conuenit vt nostros queras quasi nescia casus. ¶ Cōpello las/are/aui. verbū actiuū. Et ꝯponitur de con/ꝛ pello. Interpello as. verbum actiuū Et componitur de inter/ꝛ pello as. ¶ Affor aris. verbū deponēs. cōponit̄ de ad/et for faris. id est loqui. ¶ Cōstrue. Cōuenit. i. hoc verbū ꝯuenit est alloquitur. i. idē qđ alloquit̄/pariter .p simul/ꝛ compellat est simul alloquitur. Interpellat est alloquitur/et affatur. i. hoc verbum associatur predictis verbis.

Augeo

Auget ⁊ augmentat exaggerat ⁊ coaceruat.
Aggregat accumulat congestat congerit addit
Ampliat amplificat apponit et adiicit vnit
Cum supradictis assint adiungit adunit.

Augeo
Autor
Autrix
Augmento.
Exaggero.
Coaceruo.
Aggrego
Accumulo.
Congesto.
Congero.

¶ hic docet autor ꝙ oīa verba superius posita sunt eiusdē sigñtionis cū isto verbo augeo ges/auxi/gere/auctum/tu. in supinis. ¶ Augeo cōponit̄ cū ad/ꝛ dr adaugeo ges. Et cum ex/et dr exaugeo ges. Ab augeo ges. dr hic autor oris hec autrix cis. hec autio onis. nomina verbalia. Et hoc augmentum ti. Augeo es. verbū actiuū est. cū omnibus suis ꝯpositis. ¶ Augmēto as. de hoc augmentum ti dr. ¶ Exaggerat componitur de ex/ꝛ aggero ras. ¶ Coaceruat componit̄ de ad ꝛ grego as: qđ dr hic grex gregis. sed in simplici nō est in vsu ¶ Accumulo as. de ad componitur/ꝛ cumulo as. quod dr de hic cumulus li ¶ Cōgesto tas. verbum frequentatiuū: et formatur ab vltimo supino huius verbi aggero ris/gessi/gere/congestum/tu. u in o/fit congesto tas/taui/tare.

¶ Congero ris. componit de con et gero geris gessi gerere gestum gestu. Congero
¶ Addo dis. cõponitur de ad et do das. ¶ Amplio as. deriuatur ab amplus a um. amplificus a/um componitur de amplus a/um. et facio facis. Addo Amplio
Appono nis. de ad et pono nis. ¶ Adijcio cis adieci in preterito adiectum tu in supino/componitur cum ad et iacio iacis ieci/ere. tercie coniugationis. Appono Adijcio
¶ Nota q adijcio cis scribitur in secunda syllaba cum duplici ij/et i/prior cõsonante: secunda i/vocali: quia iaceo in compositione mutat a in i/et sic habet duplex ij. Et si ibi esset nisi simplex i/versus esset falsus Notabile
¶ Unio vnis vniui vnire vnitum/de vnus vna vnum deriuatur. Unio
¶ Adiungo gis. de ad et iungo iungis iungere componitur. Adiungo
¶ Aduno nis/niui. de ad et vnio nis componitur. Aduno
¶ Construe. Exaggerat est auget id est idem quod auget: et augmẽtat est auget id est idem quod auget: et sic de ceteris vsqz ibi Cum supradictis. Cõstrue Adiungit/et hoc verbum adunit: assint id est sint cum predictis. Constructio

Arcet/compescit/inhibet/cohibetqz/coheret
Refrenat/reprimit/angustiat atqz coartat
Cogit constringit angariat artat et angit
Urget compellit: his sensus conuenit idem Arceo

¶ hic docet autor quot sunt verba eiusdem significationis cũ isto verbo arceo ces (anglice to constrayn.) Dicit q omnia illa que ponuntur in versibus.
Compesco cis/ compescui in preterito caret supino: componitur de con. et pesco quod non est in vsu. Inhibeo bes/inhibui inhibere inhibitum tu. i supinis quod componitur de in et habeo bes. Unde inhibitor/et inhibitrix/et inhibitio onis. nomina verbalia. Compesco Inhibeo
¶ Cohibeo bes/bui/bere/cohibitũ tu. in supinis: de con et habeo bes componitur. Unde cohibitor cohibitrix et cohibitio onis. omnia verbalia. Cohibeo
¶ Coherceo ces/cui. in preterito/cere/cohercitũ tu. vel cohertũ tu per sincopam de con et arceo arces dicit. ¶ Refreno as/aui/are. de re et freno as dr. Coherceo Refreno
¶ Reprimo is/pressi ere/pressum su. Unde repressor oris. et repressio onis. verbalia. et componitur de re et premo mis Reprimo
¶ Angustio as/aui/are. de hec angustia angustie dicitur. Angustio
¶ Coarto as/aui/are. componitur de con et arto as/aui/are. Coarto.
¶ Cogo cogis cogi gere/coactũ tu. Unde coactor coactrix: et hec coactio nis nomina verbalia: et componitur de con et ago agis. ¶ Constringo gis astringere constrictum tu. in supino. componitur de con et stringo gis. Cogo Constringo
¶ Angario as/are. de hec angaria rie dicit: et est idẽ q cogere. Unde angariauerunt symonem cyreneum vt tolleret crucem iesu id est cogerunt. Angario
¶ Arto as. frequentatiuũ de arceo ces. formatur enim ab vltimo supino scz artu: u in o/fit arto tas. ¶ Ango angis anxi gere. caret supinis secundũ vsum Et notent hic versus. Respuo/linquo/timet/disco/posco/metuoqz. Et eluo cũ renuo simul adit vrget et angit. Sunt licet actiua damus illis nulla supina. Arto. Ango Actiua carentia supinis.
Sensus est q illa verba que in istis versibus continentur carent supinis: non obstante q actiua sunt: et hoc secundum vsum non secundum artem.
¶ Urgeo ges/si/gere caret supinis vsualiter. ¶ Compello lis/compulsi ere/compulsum su. in supinis. Inde compulsio onis. et compulsor oris/verbalia. Urgeo. Compello
¶ Cõstrue sic. Idem sensus id est vnus sensus: vna significatio cõuenit id est est conueniens his scz verbis Arcet/compescit. &c.

Indignans onager seruire per arua vagatur
Est simplex asinus/seruile lege ligatur
Fetus asellus erit/asininant moribus illi
Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.

Onager. Asellus Asinino as Constructio.

¶ hic docet autor duo. Unū de significatiōe istaꝝ dictionū onager asinꝰ et asellus: que tres vnam rem significant: sed hoc implicite alterum de differentia istaꝝ dictionū. dicens ꝙ onager est asinus syluestris laboribus hoim insuetus. Asinus ecōtra sub cōtinua seruitute laborat. Asellus est diminutiuū de asinus: et proprie pullus vel fetus asini. ¶ Deinde autor docet ꝙ asinino as qđ proprie ptinet ad asinū transumit̄ ab illa significatione ad significādū illud qđ desipio pis/pui/desipere. i. male sapere vel stulte sapere: vt dicimus de vno qui habet obtusū igeniū. Ista asininat. i. nō bn̄ sapit: vel iste asininat id est ita hebes est sicut asinus. ¶ Cōstrue sic. Onager indignās. i. nō dignās seruire: vagat̄ per arua: quasi diceret sēp est in syluis et locis desertis: ⁊ simplex asinus. i. humilis asinus: ligat̄ seruili lege. i. lege seruitutꝭ. Asellus erit fetus. i. pullus asini vel asine. Illi supple pueri vel hoies asininant. i. faciunt ad modū asini: moribus. i. cōditionibus. Qui nō accipiūt doctrinam scꝫ magistri sui in pectore duro. i. propter duriciam cordis. Et dicit̄ onager ab onos grece quod est asinus latine: et de hic ager agri. Asinus de sedeo sedes: qꝛ hoies anteꝗ̄ equos habebant asinis insidebant.

Dicitur accusans equales atqꝫ minores
Dicitur incusans maiores et meliores
Sed scelus excusans minuit/renuitqꝫ recusans

Questio. Responsio

¶ hic docet autor differentiam inter accusare/incusare/excusare/et recusare ¶ Et si querat̄ quare ponit hic doctrinam de differentibus ex quo principale propositū fuit tractare de synonimis. ¶ Ad hoc dico ꝙ ista verba quodammodo possunt intelligi synonima/qꝛ oia deriuant̄ et componunt̄ de cuso as. quod est frequentatiuū de cudo dis. Formatur enim cuso as. ab vltimo supino illius verbi u/in o/mutata fit cuso as. Sed qꝛ prepositiones veniētes secū in compositione faciunt ea abinuicē differre: nō oino sed aliqualiter: qꝛ illa differentia causat̄ a pte ppositionis ꝙ̄ est pars secūdaria ⁊ nō a parte verbi: ꝙ̄ est pars principalis. Ideo ponēs differentiā inter ista quattuor verba dicit ꝙ accusare est culpare: sed qui sunt equales id est pares alicui siue minores. i. minoris status et dignitatis. ¶ Incusare est rephendere vel crimen imponere maioribus et melioribus: scꝫ viris qui sunt maioris status vel altioris dignitatis sicut qn̄ aliquis simplex pbr̄ reprehendit epm̄ de aliquo crimine. Et componitur de in ppositiōe ⁊ cuso as. ¶ Excusare est crimē impositū repellere/negare deponere aliqua iusta causa exigēte et faciente ad hoc. Et cōponit̄ de ad ⁊ cuso as. ¶ Recusare est renuere/refutare/repellere/⁊ cōponit̄ cum re. ⁊ cuso as ¶ Construe. Aliqua accusans equales id est pares suos: atqꝫ pro et minores id est illos qui sunt minoris status ipso. Et aliquis dr̄ incusans maiores ⁊ meliores se: scꝫ illos qui sunt gradus altioris ipso: et aliquis excusās se. minuit. i. minorat scelus. i. culpā sibi impositā: p ⁊ aliqs recusās renuit. i. refutat. ⁊c.

Accusare Incusare Excusare Recusare. Constructio

Quod dat iudicio iudex adiudicat: et quod
Aufert iudicio: iudex abiudicat illud
Judico te dampno/tibi iudico commoda quero:
Et litem dirimens partes diiudicat inter
Et quos suppliciis affligit/iudicat illos

¶ Autor docet hic differentiam inter adiudicare/qđ componitur de ad. ꝛ iudico cas. et diiudicare/quod componitur de di/prepositione isepabile ꝛ iudico as deriuantur de iudex cis. ¶ Adiudicare est aliquid per iudicium alicui dare. ¶ Abiudicare est auferre alicui per iudiciū rem quam habuit. Diiudicare est quando aliquis electus arbiter iter duas partes iudicat pro vtraqꝫ parte qđ equum videtur et iustum. Judicare aliquē est damnare. ¶ Deinde dicit autor ꝙ iudico regit actm̄ post: ꝛ tunc est idem qđ damno: vt iudico te id est dāno te et tunc est actiuum. Et aliqñ regit post se datiuū: vt iudico tibi: et tunc est idē quod bonū iudiciū et vtile tibi dare. ¶ Cōstrue. Judex adiudicat illud quod ipse dat iudicio id est per iudiciū: ꝛ iudex abiudicat illud qđ ipse aufert ab aliquo iudicio id est per iudicium: ꝛ iudex dirimens id est delens litem diiudicat inter partes scilicet litigantes. Judico te id est damno: iudico tibi id est quero commoda tibi id est vtilia tibi.

Adiudicare
Abiudicare
Diiudicare
Judicare

Constructio

Artificis nomen opifex assumit: et auctor
Jnuenit autor: agit actor/res ampliat auctor

¶ In isto versu docet autor que nomina cōueniunt in significatione cum isto nomine hic ꝛ hec artifex cis. dicitur artifex de ars tis ꝛ facio cis. dicens ꝙ hic et hec opifex cis dicitur de opis opem ab ope ꝛ facio cis. et est idem ꝙ artifex et autor idem est. Deinde in scđo versu ponit differentiā inter autor scriptū p u/ ꝛ simplex t/sine c: et actor per c/et t/sine u: et etiā auctor per u/c/ ꝛ t/scriptū. ¶ Autor dicitur ab autentum grece quod est autenticum vel graue latine. Autor dicitur inuentor materie de qua tractat: et est cōmunis duum generis hic ꝛ hec autor oris. ¶ Actor scriptum per c/ꝛ t/sine u/est nomen verbale formatū a primo supino istius verbi ago agis egi/actum tu/in supino fit actor id est factor. ¶ Auctor scriptū p u/c/ꝛ t/est nomē ꝟbale de augeo ges/auxi/ere. auctū tu. u/i or fit auctor oris. ꝛ est ille q̄ auget aliquā rē. ¶ Cōstrue. Opifex assumit .i. capit nomē artificis .i. idē qđ artifex. Autor inuenit .i. inuentor materie de qua intendit tractare. actor agit id est facit auctor ampliat res ampliores
¶ Nota alios ꝟsꝰ differētiales. Autor ab autētim hic ꝛ hec sine c/ venit actor U sine prebet ago: venit autor ab augeo cum c.

Artifex:
Opifex.
Autor.
Actor
Auctor.
Constructio
Notabile

Jnter se distant timidus/temerarius/audax
Linquit omittenda/facit audax aggredienda
Cessat ab audendis timidus/simul et fugiendis:
Audet omittenda temerarius et facienda:

Audax

Audax ¶ Hic ponit autor differentiam inter ista nomina audax/temerarius/et timidus. Dicens quod audax est ille qui audet facere ea que sunt facienda/et dimittit ea que non sunt facienda. ¶ Timidus est ille qui nō audet facere faciēda

Timidus. nec omittere omittenda. ¶ Sed temerarius est ille qui audet facere faciēda

Temerarius. et non facienda. ¶ Timidus a timeo es dicit. Temerarius a temere .i. stulte dicitur. Audax ab audeo audes ausus sum dicitur. ¶ Construe. Timidus/temerarius/et audax: ista nomina distant. id est differunt inter se. Audax est ille qui supple audax linquit. id est dimittit omittēda id est ea que debent omitti: et facit aggredienda id est ea que audax debet aggredi. Et est aggredi incipere aliquid cum audacia timidus cessat. id est deficit ab audendis id est rebus faciendis: et simul. id est pariter a fugiendis .i. a rebus non faciendis. Temerarius audet. id est audax est facere omittenda. id est que debent omitti: et facienda id est ea que debent fieri.

Constructio

Est auidus/cupidus/et auarus et ambitiosus
Diuitias cupidus cupit: ambitiosus honores

¶ Autor docet hic quod omnia ista nomina sunt eiusdem significationis cū isto nomine auidus a/um. Dicens quod cupidus a/um. idem est: et dicit a cupio pis piui. vel pij/cupere. ¶ Auarus a/um. idem est. Et dicitur ab aueo aues aui/auere id est cupere. ¶ Ambitiosus a/um. est idē. Et dicit de hec ambitio onis. id est cupiditas honoris: et dicit de hic ambitus tus tui: cuius media corripit quia est nomē. nam si media producitur tunc est participium. Unde versus. Ambitus est nomen: ambitus participale. ¶ Diuitias etc. Autor ponit hic differentiam inter cupidus et ambitiosus: dicens quod cupidus est ille qui cupit diuitias. Ambitiosus est ille qui cupit honores. ¶ Construe. Cupitus et auarus et ambitiosus est idē quod auidus. Cupidus cupit id est optat diuitias. Ambitiosus honores supple cupit.

Auidus
Cupidus.
Auarus.
Ambitiosus
Ambitio

Notabile
Constructio

Nutrit/fomentat reficit fouet et refocillat
Pascit alit: sensus his verbis conuenit vnus

¶ Autor docet hic quod oīa ista verba cōueniunt in significatione cū isto verbo alo alis alui alere. ¶ Nutrio is/iui/ire. quarte cōiugationis. Et inde nutritor et nutrix quod nomē sincopatur: et dicitur nutrix deposita media syllaba tri. Et de nutrix deriuatur nutricius a/um. et est idem quod nutrix si esset omnis generis. Unde architrenius in principio libri. Languida segnicies veneris nutricia tractat. Ocia/dilatrix: operum dissuada laborum. Loquitur de vitijs que sequūtur ociosos Et ecce habes ibi in his versibus nutricia quod declinatur sic. Nutricius a/um et ibi nutricia est idem quod nutrices. ¶ Fomento tas .i. fomentū ti dicitur. Et est fomentū idem quod nutrimentū: et dicitur de foueo es. ¶ Reficio cis componitur de re et facio cis. Papias dicit reficere/refocillare/recreare/constipare. Unde versus. Constipat/reficit/recreat/simul et refocillat. ¶ Foueo nes/foui/ere/fotū tu in supinis: componitur cū con/et dicitur confoueo ues. media correpta: et cū re/et dicitur refoueo ues. ¶ Refocillo as. de refoueo ues dicitur. ¶ Pasco cis/ere paui pastū tu/in supinis. Unde hic pastor oris/et hec pastura re. et hec pascua cue. Et pluraliter hec pascua orum. et est etheroclitū in genere et declinatiōe quia in singulari numero est generis feminini et prime declinationis. In plurali vero secunde declinationis et neutri generis. ¶ Unde versus. Pascua sola datur sed pascua plura dabuntur. Item potest declinari hec pascua pascue.

Alo
Nutrio
Notabile.
Fomento.
Fomentum
Reficio
Foueo
Refocillo.
Pasco.
Pastura.
Pascua.

Et pluraliter he pascue/arum. Unde scribitur ezech. xxxiiij. capitulo quasi in medio. In montibus israel erunt pascue earum. Item in eodem capitulo. In super reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris. Item in eodem capitulo inuenitur pascua in plurali numero. Nonne sciatis erat pascua bona depasci. ¶ Pasco componitur cum de. et dicitur depasco depascis ¶ Nota q passiua istorum passiuorum scilicet pascor/et depascor: construuntur cum accusatiuis casibus transitiue. Ut capra pascitur vel depascitur siluas. Et cum ablatiuis in eodem sensu. Unde secundum Papiam bene dicit. Pascor hanc rem/vel ab hac re. ¶ Alo lis/alui/ere/alitum/tu. in supinis. secundum hugui. Unde hic altor toris. Et hic alitor toris. verbalia. id est nutritor. et hec altrix cis. ¶ Construe. Unus sensus conuenit. id est conueniens est his verbis. scilicet nutrit. &c. — Notabile — Alo. — Constructio

Hinc nutrimentum deducitur ac alimentum
Fomentumq comes simul est alimonia fomes — Alimētū.

¶ Autor docet hic. q ista nomina deriuantur a predictis verbis: et vnum et idem significant: et sunt synonyma conuenientia in significatione: cum illo nomine hoc alimentum ti. et dicitur de alo alis. ¶ Nutrimentum ti. dicitur de nutrio tris. ¶ Fomentum ti. et hic fomes mis. deriuatur de foueo es. ¶ Construe. Nutrimentum deducitur. id est deriuatur/hinc. id est de nutrio/nutris. ac pro et/alimentum deducitur hinc. scilicet de alo alis. q pro et/fomentum est comes. id est sociatum illis in significatione: quod deriuatur de foueo es: simul pro pariter/et alimonia est comes illis: quod dicitur de alo alis: et fomes est comes illis: quod dicitur de foueo foues. — Nutrimentum — Fomentum — Constructio

Inter se distant albescit/albat/et albet
Albitat/albificat/transire scias duo prima.
Inchoat albescit minuit simul atq frequentat.
Albitat istorum celebratur vtrumq solutum
Candeo candesco non transit/caudido transit. — Albeo

¶ Autor docet hic. q ista verba que hic continentur in versibus conueniunt in significatione cum albeo/bes. Item docet differentiam inter ista verba dicens. q aliqua istorum sunt actiua/aliqua neutra et absoluta: aliqua sunt inchoatiua/et vnum istorum verborum est frequentatiuum verbum. ¶ Albesco albescis. est inchoatiuum verbum: et caret preterito: quia omnia verba inchoatiua ex significatione significant presentialiter. preterita vero significant preteritionem. Unde si haberent preterita haberent sibiipsis contraria.

¶ Formatur inchoatiuum a secunda persona presentis temporis singularis numeri: et indicatiui modi: vt amo/amas/addita co/fit amasco amascis. id incipere amare. Albeo albes: addita co fit albesco. id est incipere albere. — Notabile

¶ Albo albas. id est album facere: vt albus/alba/album. dicitur verbum transitiuum. ¶ Albeo bes. caret supino: et hoc secundum vsum: non secundum artem. ¶ Item albito tas. est frequentatiuum de albo as. albatu u/in o/et a preposita mutata in i/correptā fit albito as/aui/are. i. pa[illegible] albere. et est neutrum. ¶ Albifico as id est albū facere: et componitur de albus a/[illegible] facio cis. ¶ Cādeo des/dui/ere. caret supino. i. candidum: vel album esse/[illegible]od idem est q esse vel fieri album — Albesco — Albo — Albeo — Albito — Albifico — Candeo.

Candesco. Candido Constructio.

¶ Candesco cis. inchoatiuum formatum a candes: addita co/fit candesco. i. incipere candere. ¶ Candido/as/aui/are. i. facere candidum/verbum transitiuum. ¶ Cōstrue. Albescit/ & albat/ & albet/ abitat/ & albificat: ista verba distant. i. differunt inter se. Scias. i. tu lector cognoscas duo scilicet verba: de istis verbis prime coniugationis/trāsire. id est esse transitiua. scilicet albo as are/aui. et albifico as/are/aui. Et alia tria sunt neutra. scilicet albescit/ albet/ et albitat. ¶ Inchoat. &c. hic docet autor. quod albesco cis. est inchoatiuum verbum. Albito as. est frequentatiuum: et significat minus quam suum perfectum. scilicet albeo: quia albeo significat album esse vel fieri: et albito significat modicum vel parum albere. Deinde dicit quod vtrumque istorum verborum est absolutū id est nullo modo regat accusatiuum transitiue. et sic vtrumque est neutrum. ¶ Construe. Albescit scilicet hoc verbum/ inchoat. id est inchoatiuum est. Albitat scz hoc verbum/ minuit. i. significat minutionē significationis sui perfecti verbi. scz albeo/es. atque pro et/simul. i. pariter/ frequentat. id est frequētatiuum est: sicut superius dicitur. Et vtrumque istorum verborum. scz albescit: & albitat celebratur. i. dr esse solutum. i. absolutum. ¶ Candeo. &c. hic dicit. quod hec verba: candeo/candesco: nō sunt transitiua: sed neutra. & quod cādido as: est transitiuū. ¶ Constue. hoc verbū candeo nō transit. i. non est transitiuum: & candesco: non est transitiuum: sed candido transit. i. est transitiuum.

Amomū.

Dicit vnguētū cathaplasmaque nardus amomū
Suauiter hinc redolens/ illis sociatur aroma
Fertur aromaticū/ similem quod prestat odorē.

Cathaplasma. Nardus. Amomum. Aromaticum. Constructio.

¶ Autor docet hic cōuenientiā sigtionis esse inter ista noīa: amomū/cathaplasma/nardus/aroma/et aromaticū: omnia ista nomina significant vnguēta preciosa. ¶ Cathaplasma scdm hugui. componitur de catha quod est supra/et plasma tis: quia supra formā morbi ponitur: vel inducitur et est emplastrū medicaminis. Sed cum methaplasma dr a catha prepositione greca. i. iuxta: & plasma. i. formatio: quia efficitur vt ponatur iuxta apostemā: & remouetur apostema a membro nobili ad minus nobile. Vñ versus. Dolet apostema iuxta positū cathaplasma. ¶ Nardus ponitur pro nardo piscato siue pro nardo pistico/et vtrūque est vnguentū factū de nardo arbore. Et est nardus arbor suauissime redolens: & computatur inter herbas: propter suam breuitatem. ¶ hoc amomum mi. componitur de aer/et ama: quod est odor: quasi bonum aeris odorem representans. Et dicit Isidorus. Amomum dr quod veluti odorem cynamomi referat. Aromaticū ab aromate: & potest declinari adiectiue. aromaticus ca/cū. et est omne quod pertinens est ad aroma. ¶ Construe. Cathaplasma que pro &/nardus/ & amomū sunt vnguentū/ & idem in sigtione: aroma hinc redolens. i. hinc: quia redolens est suauiter: sociatur illis scz predictis nominibus ¶ Fertur aromaticū. &c. Construe. Et illud fertur. i. dr aromaticū quod prestat. id est dat similem odorem: sicut illa que superius memorantur.

Amurca.

Debet fex olei/ sedimen/ vel amurca vocari.

Amurca. Mucrosus. Mucrositas

¶ Intentio autoris est dicere quod sedimen: & fex olei conueniunt in significatione cum hoc nomine armuca ce: quod est fex olei. et scdm hug. cōponitur amurca ab a quod est sine/et mergo gis: quia ab oleo se mergat inferius. scz inferior fex olei. Sed murca dr superior fex olei: quia fit quasi murus in oleo. Et inde mucrosus sa/sum. hec mucrositas atis. Et [illegible] quod amurca est pars olei: sed ponitur pro fece alterius liquoris. Et scdm quos [illegible] dicitur ab amarus: quia est amara.

¶ Sedimen inis. a sedeo sedes dicitur: qr sedet vel residet in fundo olei. Olea ab hac oliua oliue dr: hoc oleū olei: et est differentia inter oliuā/aleā/ ꝛ oleum siue oliuū. Oliua est arbor. Olea est fructus illius arboris. Oleū vel oliuū est liquor fluens vel factus de fructibus illius arboris. ¶ Construe sic. Fex olei debet vocari sedimen vel amurca. Et dicitur fex a figo figis. Sedimen Oliua. Olea. Oleum Constructio

Augur/sortilegus/est diuinator aruspex
Atqꝫ mathematicus: illis sociatur et auspex
Additur ariolus hinc dicitur ariolari. Augur.

¶ Autor hic docet quot sunt nomina synonima cum isto nomie hic augur ris dicēs ꝙ sortilegus idem est. Et componitur de hec sors ꝛ lego gis. Diuinator est idem. Et dicitur de diuino as. Mathematicus ci est idem. Et dicit a mare sis et est diuinatio. ¶ Et est differentia inter mathesis cuius media corripit: ꝛ cū aspiratione et mathesis cuius media producit sine aspiratione. Mathesis cuius media corripit est doctrinalis scientia. Matesis cuius media producit est scientia diuinandi. Unde versus. Scire facit mathesis: siue diuinare mate sis. ¶ Ariolus li: est idem. Et dicunt arioli secundū papiam incantatores co ꝙ circa aras preces nephariās emittunt. Unde ariolor aris. id est diuinare. Cetera nomina exponuntur superius. ¶ Construe. Sortilegus est augur/et sic de ceteris dicas. Sortilegus. Diuinator. Mathematicus. Mathesis Matesis. Ariolus.

Fertur anus vetula / minuit sed anicula sensum
Dum dormitat anus: turpis sibi sibulat anus Anus

¶ Hic docet autor conuenientiam istorum nominū anus/ vetula/anicula/que omnia idem significant (anglice an olde wyfe.) Hec anus anus anui. quarte declinationis: ꝛ inde hec anicula le. diminutiuū: ꝛ hic ꝛ hec anilis et hoc anile/ aliquid pertinens ad anū. ¶ Vetula vetule de vetus veteris dicit quia vetus est id est antiqua. ¶ Dum dormit. ꝛc. Differentia est inter anus cuius prior corripitur: et anus cuius prior producitur. Nam anus cuius penultima sylla-ba corripitur est feminini generis et quarte declinationis: et est idē ꝙ vetula. Anus cuius penultima producitur est masculini generis et secūde declinatio nis: ꝛ est idē ꝙ culus. ¶ Construe. Vetula est anus ꝛ anicula est anus: sed mi nuit sensum. i. significationē illius: qr est nomē diminutiuū. Hic anus ani/pro culo: ꝛ hec anus pro vetula dicit. De hec anus nu. hec anicula le. de vetus ris dicitur. ¶ Dum dormitat anus. Cōstrue. dum anus id est vetula dormitat. i. dormit: turpis anus. i. vilis culus sibilat sibi. ¶ Et est sibilare proprie serpen-tū. Sed qr cul⁹ emittit similē sonū ideo trāsumit ad significādū aliē sonare. Vetula Anus Anus Anicula. Constructio Sibilare.

Unum significant arbor cum robore stipes
Stips stipis est obolus: sed stipes stipitis arbor
Stipo constipo/stipendia dicimus inde
Arbitas arboris est species sunt arbuta fructus. Arbor

Stipes
Constructio

¶ Autor docet hic conuenientiã istarũ dictionũ hoc robur ris. et hic stipes tis media correpta cum isto nomine arbor arboris. ¶ hic stipes tis secũdũ hug. est ticio vel triuncus ligni qui sustinet aliquid: ⁊ dicitur de sto stas. ¶ Cõstrue hec nomina arbor et stipes cum robore significant vnum. id est eandem rem

Stips.
Stipus

¶ Stips pis. ⁊c. hic ponit differentiam inter hec stips stipis ⁊ hic stipes pitis dicens ꝙ hec stips pis feminini generis est obulus/quoddam pondus quod olim militibus stipendiarijs distribuebatur pro pecunia: ⁊ ponitur pro obolo Et quia obolus solet dari mendicis pro elemosina ideo stips quandoqꝫ dicit mendicitas/elemosina victus. Unde hic stipus pi. mẽdicus: sed stipes itis. est arbor.

Stipo
Constipo
Stipendium.

¶ Stipo constipo. Autor dicit ꝙ stipo as componitur cum con. et dicitur constipo as. et hoc stipendium dij. de stipo pis. ¶ Stipo as. id est facere stipata: hoc stipatum ti. (anglice a stoches) vel stipare est ornare cum stipa. Constipatus (anglice to be costyf.)

Arbutus
Arbuta

¶ Arbutus. et cetera. hic autor ponit differentiam inter hec arbutus ti. Et pluraliter hec arbuta orum. dicens ꝙ hec arbutus est qudam species arboris: et sic non est generalis arbor: ⁊ arbuta sũt fructus illius arboris. Et declinatur hoc arbutum ti. et dicitur de hec herba: et similiter de hec arbor arboris.

Stips stipis as obolus: indeclinabile pondus
Illius est natus dipondius as: duplicatus
As assis — Altera pars assis semis duo tercia bisse
Tressis/quincussis/occussis/et inde decussis

Dypondius

¶ Autor docet hic ꝙ ista nomina hic as assis. et hec stips pis. hic obolus li. Et hoc pondus indeclinabile sunt synonyma et eiusdem significatiõis. Deinde dicit ꝙ pondus componitur cum dya quod est duo: ⁊ inde dicitur hic dipõdius dij. Et dispondius est duo asses vel equiualens duobus assibus

As assis

¶ As assis est pondus duodecim vnciarum: et ponitur quandoqꝫ pro obolo. As componitur cum semus a/um. id est diuinus a/um. et dicitur hic semis semissis.

Semis

Et est semis media pars assis scilicet sex vncie: vel oboli quando as ponitur ꝓ obolo.

Bisse.
Tressis
Quincussis.
Deuns
Decuns

¶ As componitur cum binus: et dicitur bisse indelinabile et est põdus octo vnciarum: quia si as diuidatur in tres partes equales octo sunt due partes illius. ¶ As componitur cum tres/et dicitur hic tressis sis/si. id est tres asses vel precium trium assium. ¶ Et cum quinqꝫ: et dicitur quincussis sis. Sed quinqꝫ de partibus assis dicimus quod potest dici quodlibet totum: quod etiam potest diuidi in duodecim partes equales. Cuius vndena pars dicitur deunus quasi vna vncia dempta de asse. Dena pars dicitur decuns. Nouena pars dicitur dorans. Octaua pars dicit bisse. Septima pars dicitur septuns Sexta pars dicitur seuns. Quinta pars dicitur quincuns. Quarta pars dicit riens. Tercia pars dicitur quadrans. Et pondus duarum vnciarum dicitur sexcuns: quia est sexta pars: et inde fit vncia duodena pars assis quia as continet duodecim vncias.

Notabile.
Partes assis
Constructio

¶ Construe. Pretermissis tamen duobꝰ versibus primis satis facilibus. Altera pars assis: hic annumerat autor ꝙ sunt composita ab as assis: quorum vnum exponit scilicet semis. Est semis altera pars id est dimidia pars assis. duo tercia id est bui continet sex vncias/sũt bisse. Uel si as accipiat pro obolo sicut superius dicitur tunc semis significat medietatẽ oboli. Cetera plana sunt. ¶ Aliter põt sic exponi. hic semis est altera pars assis et duo. hic semis est altera pars assis. Et duo tercia id est duo triũ partium sunt bisse id est in bisse. Et potest declinari hic bissis sis/si. bisse ablatiuo casu.

Assidet assiduus/studio suo continuato
Dicitur assiduus diues ab asse vocatus

¶ hic autor docet equiuocationem de hoc nomine assiduus/a/um. dicẽs. q̄ assiduus est idem q̄ sollicitus: et tūc deriuatur de assideo/es. id est indulgeo/es. Et tot habet significationes assideo: quot patent per verbum. Assidet/indulget iuxta sedet assimilatur. Item assiduus. idem est q̄ diues: et tūc descendit de as/assis. Constructio textus satis patet. Assiduus Assiduo.

Calliditas/astutia/vel cautela/vel astus.
His prudentia vel versutia consocietur.

¶ hic docet autor. quot sunt synonyma conuenientia in significatione cum hoc nomine hic astus/tus/tui. dicens. q̄ hec calliditas/atis. est idem. ꝛ dicitur callidus/da/dum. id est sapiens. ¶ hec astutia/tie. est idem. Et proprie astus astutus/astutia: sunt in malo. Et dicitur astutia: de astutus/ta/tum. formatur enī a genitiuo astuti/addita a. ¶ hec cautela le. idem. Et dicitur de cautus/ta/tum. ¶ hec prudentia/tie. idem. Et formatur a datiuo prudenti/addita a. ¶ Uersutia/tie. idem. Et formatur a genitiuo versuti/addita a. Uersutus/a verto/tis. dicitur. ¶ Astutus deceptor est: quia eius mens in quolibet actu ad quemlibet fraudem in facili vertitur. Textus patet. Astus. Calliditas, Astutia. Cautela Prudentia Uersutia Astutus. Uersutus.

Exigit/ac peragit/facit/efficit/ac operatur
Patrat/agit/ꝯplet/cōsummat/perficit/implet/
Exequitur claudit/concludit/terminat/atq̄
Decidit/finit/medios deducit in actus

¶ hic docet autor. q̄ sunt verba consignificantia cum hoc verbo ago/agis. dicens. q̄ ista scilicet exigo/gis/egi/ere/exactum/tu. verbum actiuum. ꝛ componitur de ex: ꝛ ago/agis. Et est exigere perfecte agere. Ut iste exigit opus suum. i. perfecte fecit opus suum/vel compleuit/vel perfecit. Item exigere est expellere. Exigere est iniuste petere. Unde exactio onis. i. iniusta petitio. Itē exigere sumitur pro simpliciter petere/vel requirere. Item exigere est vltra vel extra agere. i. diuidere. Unde exiguus/a/um. ¶ Perago/peragis. de per et ago/agis componitur. ¶ A facio/facis/feci/facere/factum/factu. Afficio cis/componitur de ad: et facio/cis. et significat tria: que patent per versum. Afficit informat/punit/cupit: hec tria signat. Item componitur cum ex: et dicitur efficio/cis. Et cum in: et dicitur inficio/cis. id est intingere. Et cum de/et dicitur deficio/cis. Et cum per: et dicitur perficio/cis. Et cum ob: et dicitur officio/cis. Et cum sub: ꝛ dicitur sufficio/cis. ¶ Et habet multas significationes Nam sufficere. id est satisfacere. (anglice to suffyce). vt sufficit tibi gratia mea Et secundum hanc significationem inuenitur sufficit impersonale. Item sufficere subrogare/substituere. Unde bene dicitur. iste est suspectus. i. substitutꝰ Sufficere. i. subministrare. vt iste sufficit michi necessariū. id est subministrat. Item facio cōponitur cū pro: et dicitur proficio/cis. ¶ Nota proficiscor/eris. verbum deponens. id est ire. et habet [illegible] preteriti profectus sum: vel fui. id est transiui. Et cum re/ꝛ dicitur reficio/cis/feci/refectum/refectu. Exiguo plura significat. Exactio Exiguus Perago Facio cū compositis. Sufficere. Proficiscor

Notabile
Quedā actiua.
Quedā neutra

¶ Nota q facio est neutrum quo ad vocem: et non quo ad significationem: qr sic actiuum est. Et omnia composita a facio/cum prepositionibus: prout Donatus accipit prepositiones: si in o/desinant actiua sunt preter ista quattuor scilicet deficio/proficio/officio/sufficio que sunt neutra. Deficio tamē pro relinquo: et sufficio pro ministro: et substituo: actiua sunt. Si vero desinant in or passiua sunt: preter proficiscor/aris: et inficior/aris. que sunt deponentia. Alie plures regule dantur a facio/cis: et eiusdem compositis: quas vide in Hugui. capitulo facio in fine.

Operior.
Patro.
Perpetro.
Impetro.

¶ Operior ris. verbum deponens: dicitur de hoc opus operis. Et componitur cum con/dempta n/et dicitur cooperior aris. ¶ Patro/tras/patraui/patrare. id est facere: et proprie opus veniens. Et componitur cum re: et dicitur perpetro as. i. facere. Et cum in/et dicitur impetro/as. id est querere.

Compleo
Et alia composita a pleo

¶ Compleo/es/eui/ere/completum/tu. Componitur de con/et pleo ples: quod in simplici nō est in vsu: sed in composito: vt repleo/reples: impleo/imples: suppleo/supples: depleo/deples: et est deplere valde deplere vel euacuare. Expleo/exples: oppleo/opples. de ob/et pleo/ples. i. implere/obturare Et a pleo deriuatur plenus/na/num. et splen splenis.

Cōsumo et alia composita

¶ Consumo/is/consumpsi/ere/consumptum/tu. in supinis. de con/et sumo/sumis: componitur. Et est consumere/deuastare/destruere/simul sumere. Unde cōsumptor/consumptrix/consumptio: nomina verbalia. Sumo est actiuum cum compositis.

Exequor.

¶ Impleo dictum est. Perficio dictum est supra. ¶ Exequor/eris/executus sum/exequi. media correpta. de ex/et sequor cōponitur. Unde executor oris/executrix/executricis. Hec executio executionis. nomina verbalia.

Claudo
Clatrus.
Termino cum compositis.

¶ Claudo/dis/clausi/ere/clausum/su. in supinis. Unde hic clausor/oris. et hec clausura/re. et hic clatrus/tri. et est repagulum quo ostium firmatur: vel quod opponitur ostio: vel ipsum ostium precipue hortorum vel vinearum. ¶ Termino/as/aui/are. de hic terminus/ni. dicitur. Unde contermino/as/aui/are. id est simul terminare/vel coniungere. Determino as/aui/are. id est diffinire/vel terminos auferre. Extermino/as/exterminaui exterminare. terminos auferre/vel exulem facere: quasi extra terminos ponere/et extrahere. et proprie dicitur de exulibus. Et ponitur pro demolitur: vt ibi. Exterminant enim facies suas. id est demoliuntur. id est deuastant/destruunt/dissipant: et extra terminos humane conditionis ducunt. Unde hoc exterminium nij. id est desolatio/concussio extra terminos exilium.

Nota
Exterminium/

Decido
Cedo.
Cado.

¶ Decido/dis/decidi/dere/decisum decisu. in supinis. id est terminare. Unde iste decidit causam. id est determinauit causam. Componitur de de/et cedo/dis/cecidi: media producta. Sed cado/dis/facit cecidi.

Finio

¶ Finio/finis/finiui/finire: a finis dicitur. Diffinio/diffinis/diffiniui/diffinire. id est determinare/diffinitionem dare. Deduco/deducis/deduxi/deducere. de de/et duco/ducis: componitur.

Constructio

¶ Construe. Exigit ac peragit. etc. omnia ista idē sunt quod ago agis. Medios deducit in actus. id est aliquis deducit. id est vlterius ducit rem suam: vel opus suū in medios actus. id est vltra medios actus.

De promo promus qui promptuaria seruat
De promo promis sunt promptuaria dicta:
Promptuaria vel celaria/dic apothecas.

apotheca

Est apotheca domus cui victus traditur omnis.
Est ypotheca rei non mobilis vt domus aruum
Rerum mobilium tra[illegible]tur pignera pugno

¶ In istis versibus docet autor quid sit promus. quia in sequētibus facit memoriam de ista dictione promptuarium dicens q̄ dicitur de promo promus Dicit ergo q̄ hic promus mi. est custos promptuarij. et vtrumq̄ deriuatur de promo/mis. ¶ Construe duos primos versus. Promus dicitur. id est deriuatur de promo/mis/prompsi/promere/promptum/tu. id est ostendere: et qui scilicet promus/seruat. id est custodit/promptuaria. id est cellaria/et promptuaria. id est promptuarium sunt dicta. id est dictum de promo/mis. Et est promptuarium domus secreta in qua omnia victualia reponuntur. ¶ Promptuaria. &c. Autor docet hic. q̄ ista nomina sunt synonyma. i. consignificantia hoc cellariū: quod dicitur a celo/celas. i. tego/ tegis: quia celat. i. tegit res que ibi reponuntur. ¶ Hec apotheca/ce. &c. dicitur ab apo/quod est re: et theca/quod est positio latine: quasi repositio vel repositorium: quia ibi seruantur res in repositorio. ¶ Est apotheca. &c. hic ponit differentiam inter apotheca/ et ypotheca dicens. q̄ apotheca est idem q̄ cellarium. ypotheca est vadium rei immobilis: sicut domus/aruus/ager: et similia. Et sic potest esse differentia in istis versibus inter ypotheca et pignus. ¶ Item nota differentiam inter hoc pignus/eris: cum e/in genitiuo: et hoc pignus oris cum o/scriptum in genitiuo. Vnde. Pignera natorum: dicuntur pignora rerum. ¶ Cōstrue. Apotheca est vna domus: cui scilicet domui: omnis victus. i. victualia/traduntur. i. dantur/ et ypotheca est scilicet vadium rei immobilis: que facile moueri nō potest: vt domus. i. edificium/et aruum. id est campus. Promus Constructio Promere. Celarium Apotheca ypotheca. Notabile Constructio

Nuncupat/appellat/sic euocat/aduocat/ista Vociferat/enset/censu funguntur eodem.

¶ Autor docet hic. q̄ ista verba que po[nu]nt in versibus predictis synonyma sunt. ¶ Nuncupo. as. dr̄ de nomen/inis. ¶ Nomino/as. dr̄ de hoc nomē inis. ¶ Appello as componitur de ad/et pello/as. quod non est in vsu. i. vocare. ¶ Aduoco/as. de ad: et voco/as ¶ Vocifero/as. dicit̄ de vocifer/a/um. adiectiuum. i. ferens vel portans vocem. et cōponitur de hec vox/vocis. et fero fers. ¶ Censeo/es/sui/censere/censum/su. habet istas sigtiones. i. computo/as. et idem est q̄ nuncupo/as. et idē est q̄ iudico/as: et ꝓprie de moribus. Vs. Censeo computo/censeo nūcupo/censeo mores. Censeo componitur cum sub/et dr̄ succenseo/ses/sui. et est idem q̄ irasci. Et cum per: et dr̄ percenseo es. i. perfecte/vel valde censere: vel perquirere/circuire/pererare. Unde Ouidius. in secundo metha. Percensuit orbem. i. circuit orbem. Item componitur cum re/ et dicitur recenseo/ses/sui/ere/censum/su. in supinis. i. numerare/ vel recitare/rememorari reuenerari. vñ. Censeo si studeas lector ꝯponere debet. Sub notat irasci: per circuit: et numerat re. Et de censeo venit hic censor/censoris. iudex de moribus: et hec censura re. iudicium. ¶ Construe. Ista verba nuncupat/appellat. &c. funguntur eodem sensu. Fungor/ris. construitur cū ablatiuo casu. ¶ Itē nota q̄ est censeo/es/sui/ere/censum/su. in supinis. et Censeo is/sui/sere/censitum/situ. verbum tertie coniugationis. et censio/sis/siui/sire. quarte ꝯiugationis. et ista nō differūt in significatione: sed in litteratura: qr cēseo/es. secūde coniugationis. facit censui in preterito. et censum/su. in supinis Censeo/is. tertie coniu. facit etiā sui/in preterito. et censitum/tu. in supinis. media correpta. Sed censio/is. quarte coniu. facit censitum/tu. media producta in supinis. vñ. Censio/censis/siui/so/situm. sed censeo cēsum. Censio sed quarte volunt prudentius esse. Et ista verba componuntur. Sed ꝯm q̄ simplicia variantur in dictione sua composita variantur/vt possumus dicere recensita media producta vel correpta: quia recensita penultima correpta. descēdit de censo/quod est verbum tertie coniugationis: sed recensita descendit de recensio/sis/siui/sire/recensitū/tu. cuius penul[tima pro]ducitur qd̄ est quarte. ꝯiugatiōis Nuncupo Nomino. Appello. Aduoco Vocifero Censeo cum suis compositis. Construe. Notabile. Censo. Censio.

Regula

hec hugui. ¶ Sed alij dicunt. q censeo/es. facit censum/censu. in supinis. et
omnia composita ab eo faciunt censitum/tu. in supinis. penultima correpta.
Sed recensio/sis. verbum tertie coniugationis. facit recensui in preterito. et
et recensitum/tu. in supinis. ad modum quarte coniugationis. et nunc recen
siui/recensitum/recensitu. in supinis. penultima correpta. Per istam regulã.
q omne verbum desinens in so/tertie coniugationis. facit preteritum in siui:
et supina in situm. ad modum quarte coniugationis. preter quinque scz capes
so/lacesso/facesso/viso/et pinso. Unde doctrinale. So. siui/situmque facit.

Applico appellens/appellas nomine quemuis

Appello/lis

¶ In isto versu assignat autor differentiam inter appello/is/appulit/ere/ap
pulsum/su. in supinis. verbum actiuum. id est ad portum venire/vel applica
re: vt ibi. Postquam poeta animum suum appulit ad scribendum. appulit. id est
applicauit. Et componitur de ad/et pello/pellis/pepuli/pellere/pulsum/pul

Appello/as.

su. in supinis. ¶ Appello/as. i. vocare: vt superius dicitur. ¶ Construe. Ap

Plico

pellens. i. aliquis appellens applicat. Et applicat componitur de ad/et plico

Notabile

as/plicui/vel plicaui/care/citum/tu. vel atum tu. in supinis. ¶ Et nota q pli
co facit preteritum in cui. vel in caui. et supina in citum vel in catum. et omnia
sua composita cum prepositionibus similiter faciunt preteritum in cui/vel in
caui/et supina in citum/vel in catum. sed frequentius in cui. et raro in caui/et
in catum. preter supplico as: quod facit semper preteritum in aui. et supina in
atum: vt supplicaui/catum/tu. Esopus habet supplicui: de supplico. Sed cõ
posita a plico/et ab aliquo nomine faciunt semper preteritum in aui: et supina

Constructio

in atum: vt multiplico/as/aui/catum. tu. Duplico/as/aui/catũ. ¶ Construe
sic. Appellens. i. aliquis appellens applicat: et tu appellas. i. vocas/quẽuis.
id est omnem hominem: nomine. i. per nomen suum. Uel quem vis sunt due
dictiones: et tunc sic expone. tu expellas. i. vocas illum quem vis vocare nomi
ne suo. id est per nomen suum.

Aperio.

Ostia qui reserat/aperit/panditque recludit.
Eiusdem sensus/depessulat additur istis.

Resero.
Aperio

¶ Hic autor ponit synonymationẽ in istis verbis. aperio/ris: resero/as. pan
do/is. etc. Resero/as/aui/are. componitur de re: et sero/as. i. claudere cum sera.
¶ Aperio/ris/rui/ire/apertum/tu. in supinis. verbũ actiuũ. cõponitur de ab/
vel ab a: et pario/ris/peperi/re. et componitur aperio cũ ad: et dr adaperio/is.

Pando

rui/ire. ¶ Pando/dis/di/pandere/pansum/su. vel passum/su. in supinis fm
quosdam. videlicet donatũ in maiori. et Pap. Sed hugui. et doctrinale dicũt

Pandus
Curuus.

q facit tm passum/su. in supinis. De pando/dis. dr pandus/a/um. i. curuus/
a/um. sed differunt: qr pandus sursũ curuat: et curuus deorsum curuat. et cõ
ponitur repandus/da/dum. Unde. Dans passum pando: subducit n s/gemi=
nando. hugui. dicit q hec tria verba. pando: et pateo: et patior habent simi=
le supinum videlicet passum. Unde. Pando pati pateo passum fecere supino.

Recludo
Notabile.

Recludo/dis/recludi/ere/sum/su. in supinis. componitur de re: et claudo/dis
clausi/claudere. ¶ Et nota. q re notat aliquãdo contrarietatẽ: vt in hoc ver=
bo recludo dis. qr si ostiũ sit clausum: et dicã reclude ostiũ. idẽ est q aperi. et si
ostium sit apertum: et dicam reclude ostium: tunc idem est q claude ostium/
et ita re notat contrarios actus. Depessulo/las/aui/are. i. aperire. Et cõponit
de de/prepositione: et pessulo/as et est pessulare claudere vel firmare ostium
cum pessulo. hoc pessulum/li. (anglice a latche). Et dicitur de pello pellis.
¶ Construe. Ille q reserat ostium aperit: que pro et/pandit et recludit. depessu

lat' eiusdem sensus. id est eiusdem significationis addit istis sez verbis.

Hec tria iungas presumit: vsurpat/et audet.

¶ In isto versu docet autor conuenientiā significatiōis esse in istis verbis vsurpo as/aui/are. quod deriuatur de vtor et rapio. ¶ Presumo mis/ presumpsi/ presumptum tu/in supinis. et componitur de pre et sumo is. et inde presūptor presumptrix. presumptio verbalia. et hic presumptus tus/tui. Unde presūptuosus a/um. ¶ Audeo es/ausussum audere verbum neutropassiuum. ¶ Et differentia est inter verba neutrapassiua et verba neutropassiua. Uerba neutropassiua dicuntur illa que passiuis sunt similia in hoc q carent preteritis et habent suppletionem preteritorum per participium et verbum substantiuum sicut et passiua. Ista autem quinqz sunt que indicant versus. Audeo cum soleo fio qz gaudeo fido. Quiqz puer nūero neutropassiua tibi do. ¶ Sūt aūt neutrapassiua que significationem passiuorum habent: et que significant passionem aliunde illatam: que sunt quattuor: vt patet per versus. Exulo/vapulo/veneo/nubo quattuor ista. Sensum passiui sub voce gerunt aliena. Et ab audeo hic ausus sus/sui. hic et hec et hoc audax cis. Unde hec audacia cie. — Audeo / Notabile

¶ Construe. Jungas vel simul iungas hec tria que sunt eiusdem significationis videlicet presumo/vsurpo/et audeo. — Constructio

Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros:

¶ Autor docet hic conuenientiam esse quo ad significationem inter ista verba sulcat ꝛc. ¶ Sulco as/aui/are. neutrum dicitur de hic sulcus ci. Et sulcus dicitur de hic sol solis. Unde sulcus quasi solem capiens: et est ethimologia et non compositio dicitur de suo is/suere: quasi fomere transsuitur. Aro as/aui arare aratum tu, verbum neutrum componitur cum ex. et dicitur exaro as/aui/are. id est extra arare vel perfecte arare vel scribere. Unde Job. Quis mihi det vt exarentur sermones mei in libro stilo ferreo vel celte sculpantur in scilicet — Sulcus. / Aro

¶ De aro as. arator oris. aratrix tricis. et hoc aratrum tri. secundum quosdā media producta: et secundum alios media correpta profertur

¶ Uerso as/aui/are. verbum frequentatiuū id est frequenter vertere. Et formatur ab vltimo supino istius verbi verto tis. verti versum su. u/in o/ fit verso sas. ¶ Hec gleba be. id est durus cespes cū herba vel sine herba terra auulsus Et dicitur de hic globus globi: q simul quasi globus. Unde hec glebula le. vl hec glebella le. ambo diminutiua. Et globosus a/um. et comparatur globosior globosissimus. Unde hec globositas sitatis. Et de globo dicitur hic globo/onis. id est rusticus arator. — Uerso / Gleba / Globus / Globosus

¶ Colo lis/lui/lere/cultum tu. in supino quinqz habet sensus. Colo ciuitatē. i. habito: colo terrā. i. aro terrā: colo formā, id est orno: colo deum id est veneror: colo parentes id est diligo parentes. Quas quinqz significationes versus sequentes declarant. Agros/rus/formā/superos colit/atqz parētes. Hos arat hos habitat/ornat/honorat/amat. Unde verbalia cultor toris. cultrix: et hic cultus/tui. et hec cultura culture. — Colo plura significat.

¶ Excolo lis/lui/lere/excultū tu/in supino. cōponit de ex/ꝛ colo colis lui/lere — Excolo

¶ Hic ager huius agri huic agro: id est campus: et componitur cum cultura: et dicitur hec agricultura agriculture. — Ager.

¶ Construe sic. Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros: omnia ista significant arare. Et ibi versat glebas pro vna dictione accipitur: et etiam excolit agros: et tantum significat quantum [illegible] es arare. — Constructio

Alget et algescit/friget frigescit:et inde
Algidus ac algor:pariter maris alga vocatur
Ac infrigdatur predictis associatur

Algeo. ¶ hic docet autor quot sunt verba couenientia in significatione cu hoc verbo
Indulgeo. algeo es alsi algere. Dicens q sunt ista que ponuntur in versibus. ¶ Algeo es
Notabile. alsi gere alsum su in supino componitur cum in/ interposita d/ a mutata in u/
et dicit indulgeo es/indulsi ere/indulsum su. vel indultu tu:in supinis. et habet
tres significationes. Nam indulgere est gratis cocedere:vt papa indulsit mi=
chi potestatem id est gratis concessit michi. Et idulgere est operam dare. Unde
Catho. Indulgere gule noli quia ventris amica est. Et indulgere pro remitte=
re. Ut indulge nobis peccata nostra. In prima significatione idulgere activu
in aliis neutru. Unde versus. Est indulgere quicq cocedere gratis. Ac opera
dare siue remittere significabit. Actiuu dicas pro primo pro reliquis non
¶ Algesco cis. verbum inchoatiuu id est incipio algere. Et componitur cum
Algesco ex/et dicit exalgesco cis. ¶ Frigeo es/qui caret supinis. Et est frigere friges
Frigeo. eri vel esse frigidum. Item frigere ponit sepe pro cessare sicut econtrario fer=
uere ponitur pro frequentare:vt dicit Hug. capitulo frigeo ges. ¶ Frigesco
Frigesco cis/ichoatiuu a frigeo es/frigere. ¶ Infrigidor aris/atus sum/ari. et est passi
Infrigidor uum. Infrigido as. quod componit de in et frigido as. i. valde frigidari. Et
est frigidare frigidum facere:sed infrigidari frigidum fieri.
Constructio ¶ Construe sic. Alget et algescit/friget frigescit ista verba significant idem:et
inde. i. de hoc verbo algeo es venit algidus a/um. id est frigidus a/um. ac pro et
Alga. hic algor oris. i. frigus. et pariter id est simul hec alga maris id est que est her
ba maris scz crescens in mari:et qua mare proiicit a se/quelibet istarum dictio=
num creatur id est fit/id est deriuatur ab algeo es. ac pro et infrigidatur pro in
frigidatur:associatur id est adiungitur predictis supple verbis.
¶ Nota quia non potest stare in versu infrigidatur et ideo deposuit i/ante d/
et dixit infrigidatur.

Ara **Ara vel altare domini/vel mensa vocatur**
Atqz tripos dici consueuit apollinis ara
Aras inspiciens/hinc deriuatur aruspex

¶ hic docet autor quot nomina inueniunt posita pro hoc nomine hec ara re
Area et dicit q ista que sequunt. ¶ hec ara re scdm Isidoru dicitur de hoc es eris
Aruspex quia are antiquitus facte fuerunt ex ere. Uel de aro aras scdm hugui. Et co=
ponitur cum specio cis. quod non est in vsu id est videre. Et dicitur hic et hec
aruspex cis media correpta id est diuinator:quia ventura predicit ab aris.
Altare. ¶ Item ara componitur cu altus a:um. et dicit hoc altare ris. quasi alta ara
Altarium vel altorum id est deoru superorum ara. Unde hoc altarium rii. idem qd ara
Mensa et hoc altariolum li. diminutiuu. et hoc altare ris in eodem sensu. ¶ hec mesa
mense dicit de metior ris/mensus sum:metiri verbu deponens. Et de mensa
Tripos mense dicit hec mensula le. diminutiuu. ¶ hic tripos odis. componit de tris
quod est tres:et pos quod est pes/quasi tres habens pedes:quia sup tres pe=
Notabile. des id est tres columnas stant illa ara. Et proprie dicebat ara apollis id est
phebi vel solis:quia in illa solebant dari responsa de omnibus quesitis. Sed
modo fides christiana prohibet [illegible] fieri. Un galfridus in poetria. Nouella

sana fides a lumine tollit. Ecclesie tropidem phebi soliūq sibille. ¶ Cōstrue. Constructio.
Altare vel mensa domini vocatur scȝ ara: atq pro ⁊ tripos podis. consueuit
id est solebat dici. i. vocari (a poetis) ara. i. altare/apollinis. i. solis: vł phebi qđ
idem est. ⁊c̄. ¶ Aras inspiciens. Construe. Dum aliquis est inspiciens aras:
hinc. id est inde aruspex aruspicis deriuatur.

Induit/ac operit/amicit/vestit/tegit atq Amitio.
Uelat predictis sensum dedit vsus eundem
Occulit/obnubit/et obumbrat/celat/et abdit.

¶ Hic docet autor quot sunt verba synonyma cum isto verbo amicio cis/cire
quarte coniugationis: ⁊ est verbū actiuū: ⁊ facit supinū amictū/tu. iuxta illđ
doctrinalis. Amicire figurat amictū. ⁊ est acti. ¶ Amicio cis. idē est qđ coopi Amitio.
re/vel adiungere/vel ligare. Et dicitur de hic amicus ci. Et inde dicit̄ hic ami
ctus tus/tui. Item amitio. i. fustes angulares: cuius singulare raro inuenit̄.
scȝ hec amict⁹. Amicio ꝯponit̄ cū circū/⁊ dr̄ circūamitio cis. ¶ Nota ꝙ hug. Notabile.
vult ꝙ scribetur circūamitio: ita ꝙ circū maneret integra dictio: cuius opinio
nē: quia rationi nō conuenit non admitto. ¶ Induo is/ui/ere. indutū/tu. in su Induo
pinis. Unde hoc indumentum ti. est verbum actiuum. Et componitur induo
de in/⁊ duo is/quod non est in vsu. ¶ Operio/ris/rui/rire. opertum/tu. in su Operio
pinis. verbum actiuū. i. tegere. Uel amicire componitur de ob/et pario/ris/
peperi/ere. Uñ opertus a/um. Et hic opertus tus/tui. Et hoc operimen inis. Opertus.
penultima correpta: ⁊ hoc operimentū ti. ⁊ hoc opertoriū rij. Et hoc opercu= Operimen.
lum li. omnia idē quod tegimen. Uñ in veteri lege scribit̄. Uas sine opericulo Opertorium.
id est tegimine: immūdū erit. Inuenit̄ ⁊ hoc operculum li. ꝑ sincopā. Item co Operculum
operio ꝯponit̄ de cū/vel con/deposita n/⁊ dr̄ cooperio ris/rui/ire/coopertum Cooperio.
tu. i. tegere. Cooperio ꝯponitur cū dis/et dr̄ discooperio is. i. denudare/exue=
re. Unde cū videris nudum cooperi eū. i. tege eum cum vestibus. ¶ Nota ꝙ
habetur operior iris opertus sum riri. verbum deponens. i. expectare: vt ope Operior
rior te. i. expecto te. Sed qñ est deponens producit primā syllabam: ⁊ qñ est
passiuū corripit primā syllabā. ¶ Uestio tis/iui/ire/itum/tu. in supinis. verbū Uestio
actiuū. dr̄ de hic vestis tis. Unde hoc vestimen inis. Et hoc vestimentū ti. Et
hic vestitus tus/tui. ¶ Tego gis/texi/textū/tu. Uñ verbalia. textor toris/tex= Tego cum suis
trix cis. Et hoc tectū ti. i. domus. Et hoc tegimē inis. Tego ꝯponit̄ cū de ⁊ dr̄ compositis.
detego gis/texi/ere. i. discooperire/reuelare: vt iste detexit secreta mea. i. re
uelauit. Itē cū pro ⁊ dr̄ ꝓtego gis/texi/ere/ꝓtectū/tu. in supinis. i. tueri/defē
dere: vt vbi. Protege me dñe ab oī malo. i. defende. Uel hic. Protege dñe fa=
mulos tuos. i. defende. Uñ ꝓtectio. i. defensio/vel tuitio. ¶ Uelo as/aui/are
actiuū. i. tegere. Uñ hoc velū li illud lintheū quo vehit̄ nauis in mari impul= Uelo cum suis
sione venti. Et a velum li. dr̄ hoc velamē inis. Et hoc velamentū ti. i. tegumen compositis.
vel tegmen. Uñ velum dr̄ quasi ala volantis. A velo as/dr̄ hoc velabrū bri. il
lud vas quo frumentū purgat̄. Itē componit̄ aduelo/as. i. valde velare. Et Uelabrum.
aduelo as. i. discooperire: ⁊ deuelo as. idē. Itē reuelo as. i. detegere/vel ape=
rire/manifestare. Et oīa composita ab eo actiua sunt: ⁊ ꝓducūt hanc syllabā
ve. ¶ Induit/ac operit. ⁊c̄. Cōstrue. Usus. i. ꝯsuetudo dedit predictis scȝ ꝟbis
eundē sensum. i. eandē sigtionē. ¶ Occulo lis/lui/lere. occultū/tu. in supinis. Constructio.
verbū actiuū: ⁊ ꝯponit̄ de ob/⁊ colo lis: ꝑ mutationē b/in c/⁊ illa syllaba co in Occulo.
u: ⁊ est abscondere tegere. Uñ Ouidius. Rumosas occulit herba domos. i. te
git. Unde occultor/occultrix. Et hoc occultū ti. i. peccatuȝ. Unde. Ab occultis
meis. ⁊c̄. ¶ Obnubo bis/obnupsi/ere/obnuptū ti. i. tegere. verbū actiuū. Et
cōponit̄ de ob/et nubo bis/nupsi/nup[illegible] [illegible] duas sigtiones. In vna idem Obnubo.
qđ tego gis. vñ obnubo bis. ꝯponit̄ de [illegible] tūc est actiuū. In alia signifi
catione nubo pertinet ad mulieres: ⁊ tūc [illegible] um ⁊ neutropassiuū: qr sub

voce actiua significant passionē: vt hec mulier nubit michi .i. est michi nupta. Unde versus. Neutrum nubo feres cum pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actiuum retinere. ¶ Obumbro as/aui/are/ verbum actiuum de ob/et vmbro as: quod in simplici nō est in vsu. ¶ Celo as/are .i. sculpere/pingere/et celas .id est tego tegis per contrarium adreuelare: sicut in presenti lectione accipitur: et secundum hoc construitur cum duobus accusatiuis: vt celo te consiliū: et sensus est abscōdo a te consiliū. Pro illis duabus significationibus nota versum. Hoc verbum celo notat duo que ego sculpo. Celo as/cōponitur a concelo as .id est simul celare. et recelo las .i. reuelare: et est actiuū cum suis compositis. et omnia producunt syllabam ce. ¶ Abdo abdis abdere/abditum/tu .i. tegere: et est actiuum. Et componitur de ad/et do das/dedi/datum/datu in supino.

Obnubo
Celo/as/are/ cū compositis.
Abdo.

Aceruus

Est glob⁹ atq; strues cumul⁹ vel aceru⁹ et agger
Est glom⁹ hic glomero globo cglobo nascit inde

¶ Autor docet hic: quot sunt synonyma cum isto nomine hic aceruus aceruiid est coadunatio dicens: q̄ ista que ponunt in versibus ¶ Hic globus bi. est idem. Unde hec gleba be. durus cespes cum herba. Item a globus dr̄ globo as/aui/are .i. aceruare/cumulare/coadunare/conspissare/globosum facere. ¶ Hec strues is .i. aceruus congeries. Unde hec strucula le. diminutiuum. Et hec struma me. gybbus in pectore: quasi strues humor. Et est differentia inter congeries ei: et hec glomeratio onis/et hic strues is. q̄ congeries ꝓprie est cumulus lapidum/et glomeratio ꝓprie est collectio fili: vel filor: sed strues est collectio lignor. vn̄. Congeries lapidum/tibi glomeratio fili. Lignor proprie dr̄ esse strues. ¶ Hic cumulus li. Un̄ cumulo as/aui/are: componitur accumulo as: concumulo as. ambo actiua. ¶ Hic aceruus ui. de acer ꝑm litteram. vnde aceruo as/aui/are. et componitur coaceruo as .id est cumulare. ¶ Hic agger eris. dr̄ de aggero ris/aggressi/ere .i. afferre/vel apportare. Et est agger ꝓprie cumulus terre nō naturaliter: sed artificialiter instruct⁹. Lucanus. Late iacens apparuit agger. ¶ Hic glomus mi. secūde declinationis. et glomus glomeris tertie declinationis .idem significant .i. collectio proprie filorum (anglice a clewe/or buttym of threde). Un⁹. Hic glomus hoc ve glomus fertur glomeratio fili. Et qn̄ declinatur hic glomus ris/tunc ab eo deriuatur glomero as .id est facere glomera filorum. ¶ Construe. Et glomus est aceruus/hinc .i. ex hoc/ glomero nascitur .id est deriuatur/et inde .i. ex globo bi. hec verba globo as/et conglobo as. quod componitur de con/et globo as nascitur .id est oritur vel deriuatur. etc.

Globus
Gleba
Globare
Strues.
Strucula
Struma
Notabile
Cumulus
Aceruus
Agger
Glomus
Constructio

Anachorita.

Hic anachoritas reclusos ac heremitas
Et heremo venit hic/sed ab ana nascitur ille.
Hinc anachorite quasi corde superna colentes

¶ Autor docet hic que nomina cōueniūt in significatione cū hoc noie anachorita dicens. q̄ ista hic reclusus si dr̄ de recludo dis idem q̄ claudere: q̄ clausus est in vna cella per se. Hic et hec heremita te. est idē. ¶ Dein̄ docet vn̄ hic et hec anachorita te. et hic et hec heremita te. deriuant dicēs q̄ anachorita dr̄ ab ana qd̄ est sursum/et cor dis: quasi sursum hn̄s cor ad deum. Uel a theros qd̄ est intendēs: quasi sursum intendēs sc; ad celestia. ¶ Heremita dr̄ de heremus mi/q̄ debet habitare in her[illegible] .i. in deserto. Et herem⁹ mi. dr̄ de hereo

Anachorita
Heremita
Heremus

res.hesi herere: q ibi nunq vel raro fit mansio. Heremus enim est invia solitudo vbi nunq habitatū est. vel heremus dr a remoueo es. eo q remotus est a cōspectu hominū. Et habet hoc heremū mi: in codē sensu. Cōstrue. Dic reclusos. ac p et: heremitas esse anachoritas. Ex heremo ic. hic scz heremita venit ex heremo. et deriuatur ab hoc nomine hic heremus mi. Sed ille scilicet anachorita dicitur ab ana grece quod est sursum latine. quia circa superna. id est diuina sollicitus est. Hinc anachorite. ic. Construe. Vel anachorite: supple dicuntur quasi colentes id est venerātes. superna id est diuina: corde. id est cordibus suis. Herenniun Constructio

Ambulo / vel gradior / eo vado / deambulo pergo
Additur his spacior: vel itinero vel proficiscor
Predictis iunge tendo / cum curro mouere

Autor docet hic q omnia ista verba que hic ponunt sunt eiusdē significationis cum hoc verbo ambulo. Ambulo as / aui / are. qd est verbū neutrū. vn hoc ambulatrū tri. locus spaciosus ad ambulādū. Et hoc ambolatoriū riȷ. p loco apto ad ābulandū. et hic ambulus li. porticus lata et spaciosa. Ambulo componit obambulo as. i. circūambulare. Deambulo as. i. de vno loco ad aliū spaciari. Perambulo as. Itē ambulo cōponit cū funis. i. corda. et dr hic funābulis le. ille qui discurrit per funē. i. cordā. Gradior graderis gressus sum / gradi. verbum deponens. Et componit cum con. et dicitur ꝯgredior cōgrederis / congressus sum: congredi. i. simul gradi / simul ire / cōfugere / pugnare disputare. Itē illi ꝓprie cōgrediunt qui contra se gradiuntur ad pugnam: vt verboꝝ manuū vel armoꝝ. Et cum ad. et dicit aggredior eris. i. assilire / inuadere / arripere. Discredior ris. i. in diuersas partes gradi: vel diuersis modis gradi. Egredior ris. i. intrare. Progredior ris. i. ꝓcedere / preire. In qua significatiōe et ꝓgredior inuenit. Pretergredior ris. i. iuxta gradi vel iuxta trāsire. preterire. Regredior is. i. redire. Transgredior ris. i. vltra gradi / preuaricari. Gradior est deponens, similiter omnia eius composita sunt deponentalia: et omnia a sui simplicis mutant in e. preter antegradior ris. ꝛ pregradior ris. Et omnia faciunt supina in gressum sicut et simplex. Ambulatrum. Ambulatoriū. Ambulus. Ambulo cū suis compositis. Gradior cū suis compositis.

Item a gradior ris. dicitur grassor aris / inuadere / latrocinari / predari / impugnare. Proprie grassari est cum impetu gradi ad aliquid crudeliter faciendum. Unde Boetius de cōsolatione philosophie. libro primo. capitulo. iiȷ. i fine. Unde hic grassator oris qui crudeliter agit / latro / predator / seuiens crudeliter homicida. Et quandoq grassor aris ponitur pro niti vel conari.

Caueat lector ne proferat grassari pro crassari. vel econuerso. Aliud enim est grassari et aliud crassari. Secundo libro regum. capitulo vltimo prope finem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassatur in populo. i. crudeliter graditur in populo vel deuastat. Crassor aris. est passiuū huius verbi crasso as / aui / are. id est crassū facere. Crassus a / um. idem q hic et hec pinguis et hoc pingue. Ut ille est crassus facie. id est pinguis. Crassor Crassus

Eo is / iui / ire / itum tu. in supino id est ambulare. vnde verbalia. Et nota q eo is et omnia ab eo composita corripiūt istam syllabam i / ante tum in supinis: vt itum tu. initum tu. transitum tu. reditum tu. media de omnibus correpta. Excepto hoc solo verbo ambio bis. quod producit i / ante tum in supino. vt ambitum ambitu media producta. Item eo is et sua composita habent e / ante o in prima persona singularis numeri. et modi idicatiui: vt eo is. abeo is exeo is. ineo is. obeo is. subeo is. adeo is. redeo is. preeo is. veneo is. id est vēdor ris. preter ambio bis quod habet i / a... Eo is iui cū cōpositis suis.

¶ Itē eo is et omnia cōposita ab illo faciūt futurū indicatiui in bo et am/preter ambio qđ facit i am tm̄. Itē oīa habēt i/ante bam immediate p̄cedētē. Ut ibam/transibā/exibam/inibam. preter ambio qđ habet e ante bam. vt ambiebam audiebam sicut cetera verba quarte cōiugationis. ¶ Uado dis vasi vadere vasum vasu in supino. i. ire. vnde hoc vadū di. locus humilis in aqua: qꝛ per cū possit vadi. i. ambulari pedibus sine periculo. Uñ hoc vadulū li. diminutiuum. et vadosus a/um. plenus vel abundans vadis. et vado as/aui are. i. p vadū transire vel per vadū ducere: vnde vado equū. i. p vadū duco. Item cōponitur peruado as. reuado as. transuado as. Et est neutrū cū oībus suis cōpositis pro trāsire: sed ꝓ ducere p vadū est actiuū. ¶ Itē a vado is dicitur hic vas vadis. i. fideiussoꝛ qꝛ dato vade. i. fideiussore licet abire ⁊ vadere. Uñ quidam dixit alteri. Tu non euadis quin dabis ante vades. i. tu nō a me euades quin inuenies ante fideiussores reuertendi ad me ⁊c. ¶ Itē de hic vas vadis hoc vadiū dij. et hoc vadimoniū nij. in eodē sensu pignus vel fideiussio. Unde vadio as. i. vadiū ponere: ⁊ cōponit̄ conuadio as. inuadio as. i. contrauadio: ⁊ est actiuū cū suis cōpositis. ¶ Itē a vas vadis vadioꝛ aris. verbum deponēs id est vadem dare vel inuenire. vt vadioꝛ illū. i. do illū in vadem tibi. id est fideiussorē. Et nō solū pertinet ad homines sed etiā ad alias res: vt vadioꝛ tibi equū vel mātellum meum. Et cōponit̄ euadioꝛ aris. i. reposcere a vadione liberare. ¶ Uado dis cōponit̄ euado is. inuado is. i. aggredi. Uado et eius composita neutra sunt preter inuado is qđ est actiuū: ⁊ oīa faciūt p̄teritū in si et supina i sum: vt vado dis vasi/dere vasum su. Euado dis. euasum su. ¶ De ambulo as aui. cōponit̄ de de/⁊ ambulo as. vnde hoc ambulatoꝛium id est locus spaciosus aptus ad ambulandū in illo. ¶ Pergo gis/perrexi ere prectū tu. ¶ Spacioꝛ aris/atus sum/spaciari v̄bū deponēs. de spaciū cij. Et cōponitur expacioꝛ aris id est extra spaciari. ¶ Itinero as/aui/are/verbum neutruꝫ id est ire. dicit̄ de iter itineris itineri: cuius ntūs itiner non est in vsu. ¶ Proficiscoꝛ eris profectus sum/proficisci. i. ire. et cōponit̄ de pro ⁊ facio is. ⁊ est verbum deponens. ¶ Tendo is/tetendi ere/tensum su. vel tentū tu. in supio. Uñ hec tendicula le. et sūt tendicule insidie que tendunt̄ ambulantibus hominibus vel etiā alijs animalibus. Tendo et eius composita qñ significat ire neutra sunt. In alia vero significatione actiua sunt. Item eius composita faciunt preteritū in tendi et supina in tensum vel in tentū. Itē simplex geminat primā syllabā in preterito. sed nullū compositum ab eo geminat eā. ¶ Curro is/cucurri ere/cursum su. verbum neutrū. vnde verbalia. ¶ Nota ꝙ curro ⁊ omnia composita ab eo faciūt preteritū in curri/et supina in cursū su. Itē curro geminat primā syllabā in p̄terito vt cucurri. sed nullū eius compositū geminat preter precurro qđ sepe geminat. vt Johānes p̄cucurrit citius petro. Itē curro ⁊ eius composita sunt neutra. exceptis p̄curro ꝓ preuenire. ⁊ trāscurro ꝓ transire que possunt esse actiua. ¶ Moueo es/moui ere/motū tu. i supino. id est motum facere. Unde verbalia motoꝛ motrix. et hec motio onis: ⁊ hic ⁊ hec mobilis et hoc mobile. Nota ꝙ moueo es et eius composita sunt actiua: et faciunt preteritū in moui et supina in motū: ⁊ oīa corripiunt in p̄senti tempore hāc syllabam mo: sed in preteritis et i supino eam ꝓducit. ¶ Construe. Ambulo vel gradioꝛ. ⁊c. significant idem qđ spacioꝛ vel pro et. itinero/et ꝓficiscoꝛ additur his supple verbis que ponuntur in priori versu: et iunge scꝫ predictis verbis: hec verba scꝫ tendo/et mouere. i. moueo cum hoc verbo curro.

Uado dis. cum deriuatiuis Uadum.
Uades
Uadium
Uado as
Uadioꝛ
Uado vadis cū compositis
Deambulo.
Pergo
Spacioꝛ
Itinero
Proficiscoꝛ
Constructio

Amussis.

Amussis perpendiculum quod regula signat
Hinc examussum quod dicitur indubitanter
Musso dum dubito mussto dum murmuro dico

Dum stolidum stolido lumine respicio:

¶ Autor docet hic q̈ ista tria nomina amussis/perpendiculum/et regula cõuenunt in significatione. et dicit q̈ amussis sis/si. est plumbum vel plumbata cimentariorum qđ dimittitur a sursũ vsq; deorsũ ad percipiendũ equalitatẽ parietis. et dicitur ab a quod est sine et musso as quod est dubitare: quia reddet commentarium idubium id est certum quomodo parietem dirigat et coquet ¶ Perpendiculum li. a perpendo is dicitur. id est amussis. Item perpendiculum est illud vnde lebetes feruntur id est suspenduntur (anglice a hengell.) ¶ Hec regula le. a rego gis. quia regit: dirigit equalitatem muri. ¶ Hinc examussium. hic dicit q̈ examussum est idem quod indubie vel indubitanter: ⁊ componitur de ex et amussis. ¶ Mussio dum. hic docet autor q̈ musso as equiuocatur ad tria. nam massare. id est dubitare vel murmurare cum silentio ⁊ mussare est respicere indignanter vel stolidum vel toruo vultu aliquem stultum dum quis stulte fecerit. Amussis Perpendiculũ Regula. Musso

Obliquo/sinuo curuo simul arcuo limo
Omnibus his verbis sensum dedit vsus eundem
Sic lento: flecto sensu comprehendis in vno.

¶ Autor docet hic quot sunt verba idẽ significãtia cum hoc verbo arcuo as. dicens q̈ ista. ¶ Obliquo as/aui/are. verbũ actiuũ cõponit᷑ de ob/ ⁊ equo q̄s aui/are. vñ obliquus a um. ⁊ hec obliquitas tatis. ¶ Sinuo as aui/are. dr̄ de hic sin⁹ nus nui. ¶ Curuo as/aui/are. cõponit᷑ de curuo as. i. deorsũ curuare. verbũ actiuũ. vnde curuus a/um. ¶ Arcuo as/aui/are. arcus cus/cui. dicitur ¶ Limo as/aui/are. actiuũ de hec lima me dicit᷑ verbum actiuũ. ¶ Lẽto tas aui/are. de lentus a/um. quod idẽ est quod hic et hec flexibilis et hoc le. ¶ Flecto tis/flexi re/flexum flexu i supinis actiuum. Et componitur reflecto tis. Deflecto tis. omnia sunt actiua et faciunt preterita in xi. et supina in xum ¶ Construe. vsus dedit omnibus his verbis eundem sensum: his verbis dico obliquo. ⁊c. sic comprehendis lento flecto in vno sensu cum predictis. Obliquo. Sinuo. Curuo Arcuo Limo Lento. Flecto Constructio

Conflictus: bellum: congressus: et ala: duellum
Obdio mars atq; rebellio prelia pugna
Sunt acies guerra predictis associanda. Ala

¶ Autor docet hic quot sunt nomina synonima cũ isto noie hec ala le. i. bellũ dicens q̈ ista que sequunt᷑. ¶ Hic cõflictus tus/tui. dicit᷑ de con/ ⁊ frigo gis. cõfluxi ere/cõflictũ tu/in supinis. i. pugnare bellare. Bellũ dicit᷑ de bonus a/um per antifrasim: q: bellũ non est bonũ: cõponitur cũ gero ris. ⁊ dicit᷑ belliger a/um. et cum in. et dicitur imbellis et hoc imbelle. i. debilis nõ aptus ad bellãdũ vel imbellus. a/um. ¶ Hic cõgressus sus/sui dicitur de congredior ris. i. pugnare. ¶ Hec ala ale. de alo lis/lui/ere dicit᷑. Hoc duellũ li. cõponit᷑ de duo et hoc bullum li. Unde duellum bus si dubellum. i. duorum bellum. ¶ Hec acies ei/ dicitur de acuo is. et tria significat. nam acies est rei summitas: acies oculorum acumen acies exercitus. eo q̈ armat⁹ acies armis eat ad bellũ. ¶ Hec guerra re. vnde guerro as/aui/are. pugnare. Conflictus Bellum Imbellus Congressus Ala Duellum Acies Guerra

Bellus

Bellus/formosus procerus et speciosus
Preclarus/nitidus pulcer/pariterqz decorus
Splendidus egregius forma:facieqz venustus:
Multorum procerum corpus decet esse proceruz
Est procerum vere procerum corpus habere.

Formosus. Procerus. Preclarus. Nitidus Decorus.

¶ Peracto superius competenter de synonymatione et cosignificatioe dictionum que ab a littera inceperūt. hic autor intēdit agere de synonymatione dictionum que incipiunt a B. Et primo docet quot sunt nomina synonyma cuz isto nomine bellus a/um. i. pulcer a/um. Et deriuatur a bonus a/um. i. aliquantulum bonus: dicens q ista. ¶ Formosus a/um. et dicitur de forma me. ¶ Procerus ra/rū. componitur a procul et hec terra re. ¶ Speciosus a/um. et dicitur de hec species ei. ¶ Preclarus a/um. et componitur de pre et clarus. ¶ Nitidus a/um. et dicitur de niteo tes. ¶ Pulcer a/um. et dicitur de hec pellis lis. id est cutis. ¶ Decorus a/um. et dicitur de decor oris. ¶ Splendidus a/um. et dicitur de splendeo es. ¶ Egregius a um. componitur de prepositione ex. et hic grex quasi extra gregem. ¶ Uenustus a/um. de hec venus ris. id est luxuria.

Dria inter procerū et pcerum.

¶ Multorum. etc. hic ponit autor differentiam inter procerum media correpta et procerum media producta. Procerum cuius media corripitur. est genitiuus casus istius nominis in plurali numero. Nominatiuo hi proceres. Genitiuo horum procerum. Datiuo his proceribus. Proceres idem q nobiles. Et dicitur de pro quod est procul: et hec caries ei. id est turpitudo vilitas: quasi procul a carie. Procerum cuius media producitur est accusatiuus casus de hoc nomine procerus ra/rum. Et potest esse nominatiui vel vocatiui casus.

Constructio

Quia vbilibet producitur ce. in procerus ¶ Construe. Decet. id est decens est corpus multorum procerum id est nobilium: vel generosorum virorum: esse procerum id est pulchrum. ¶ Est procerum. hic maior differentia inter predicta nomina q superius ponitur: quia ponit differētiam inter procerum cuius due prime syllabe corripiuntur: et procerum cuius due prime producuntur.
¶ Nota q pro. quando stat pro procul in compositione corripitur/ et quādo stat prepositionaliter semper producitur vt superius ponitur ambobus modis ¶ Construe. Est. id est pertinet (anglice it befalleth) horum procerum. id est nobilium: habere corpus procerum id est pulcrum.

Est fortunatus felix faustusqz beatus
De trans atqz beans trabeam dic et trabeatum.

Beatus. Felix Faustus

¶ hic autor docet q ista noīa cōueniunt in significatione cū hoc nomine beatus a/um. i. fortunatus a um. Et dr de fortuno as/aui. ¶ hic et hec et hoc felix cis. Et cponitur infelix cis. vñ feliciter felicissime/aduerbia. et hec felicitas tatis ¶ Faustus a/um. et dicitur a foueo es. i. ille cui fortuna accidit vel fauet. vñ fauste faustius aduerbia: et hec faustitudo inis. i. felicitas: et cōponitur infaustus a um. i. ifelix. ¶ Beatus a/um. et dicitur de beor aris: atus sum beari. ¶ De trās etc. Autor hic docet q trabea bee. est vestis regalis vel imperialis: et dr a trās

Trabea

beo as. et illud de trans et beo as. vnde trabeatus a/um. i. trabea indutus. Uñ legitur q dominus noster Jesus indutus fuit trabea carnis. id est regia veste carnis. ¶ Satis facilis est con[illegible]tio. Cōstrue secundū versum sic. Dic trabeam supple diriuari de trabe[illegible]

Res eciem femoralia sunt/perizomata/bracce
A bracys braccale venit/lumbareqꝫ lumbus

Autor docet hic. ꝙ iste dictiones perizoma: et femoralia eiusdem sunt signi ficationis cum isto nomine he bracce/arum. Perizoma declinatur hoc peri zoma/atis. Et componitur de peri: quod est circū: et zoma. id est corpus: quasi circumueniens corpus. Et est vestis vt dicit Hug. antiquissima scilicet succin torium. Femoralia quo genitalia tantum teguntur. Alij dicunt. ꝙ sit tunica folijs consuta: qualem fecit dominus Ade post lapsum. Hoc femorale/lis dr de hoc femur/ris. i. crus/vel vsqꝫ ad femora descendit. He bracce/arum dr a braco grece: quod est breue latine. quia breues vestes sunt. Hoc brac cale/lis. Et hoc lumbare/ris. idem sunt scilicet illud quod ponitur in braccis/ vel circa lumbos: cui ligule ligantur pro caligis sursum ligandis. Et dicitur braccale a braccis. Lumbare a lumbis.

Perizoma.
Femorale.
Bracce
Braccale.

Fiber idem castorqꝫ/beuer castoria cuius
Fiunt testiculi castratos dicimus esse.

Autor docet hic. ꝙ ista nomina hic fiber/bri. hic castor/oris. sunt eiusdem significationis cum hoc nomine beuer/beueri. media correpta. Hic fiber/ dr a findo/dis/di/dere. i. scindere. Quia dum venantores insequantur eum/ findit testiculos suos. i. abscindit: qꝛ medicinales sunt. Hic castor oris. me dia correpta in genitiuo. Iuxta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor arbor neutraqꝫ castor. Et dicitur castor: de castro/as. qꝛ castrat seipsum. vt di ctum est dū sentit venatores sequaces sciens se fugari propter testiculos. vn de hoc castorium rij medicamen: quod fit de testiculis eius. Et adiectiue de clinatur castoreus a/um. aliquid pertinens ad castorem.

Bener.
Fiber
Castor
Castorium

Dragma bisanci⁹ est mna vel aure⁹ atqꝫ talētū
Sed dragma proprie speciem dic ponderis esse

Autor docet hic. ꝙ ista noia dragma/aureus/et talentū cōsignt vnam rem cū isto noie hic bisantius/tij. Et est quidā nūmus aureus: sicut nobile/fran cus/muto/florenus: et hmōi. Hec dracma/me. et scribit per c/ſm Huguti. et est proprie species ponderis. i. octaua pars vncie. Sed dragma/tis. per g/in genitiuo est questio siue interrogatio. Hic bisancius cij, dr de Bisantio ciui tate quadam: que nunc dicitur constantinopilis. et adhuc bisantius mone ta illius ciuitatis dicitur. Mna/mne. scribitur cū tribus litteris. Et Na est imperatiuus modus de no/nas. vnde in accentuario. M vult nomen Mna Na verbum non habet illam. Hic aureus rei. et potest declinari adiectiue au reus/a/um. et dicitur de hoc aurum/auri.

Bisancius
Dracma hec
Dragma hoc

Mna
Na impatiuus
Aureus.

Est neutrū dragma cui dragmatis est genitiuus
Questio dragmaticū dicas genus esse loquendi.

Autor dicit hic. ꝙ dragma faciens gen[illegible] dragmatis. neutri generis est questio. ut supra docetur. Unde dragma[illegible] cum. i. interrogatiuus. Un

quoddam genus loquendi dicitur dragmaticum: quia fit interrogatiuū et responsiuum: et proprie per personas introductas: vt in Therentio.

Boletus. Unum significant boletus tubera fungons
Quos fructus terre faciunt tonitrus pluuieqꝫ
Additur asperagus: his sensus conuenit vnus:

Boletus
Tuber
Fungus.
Asperagus

¶ Autor docet hic. ꝙ hec nomina hic boletus/ti. hoc tuber/ris. hic fungꝰ/gi. hic asperagus/gi. sunt idem in significatione. ¶ Hic boletus/ti. dicitur de hic bolus/li. ¶ Hoc tuber/ris. a tumeo/es. dicitur: quia ex tumore terre procedat Et dicātur tubera: quasi tumera. i. quasi tumores terre. Et sepe ponitur pro tumore. Et pro peccato generaliter. Unde tuberosus/sa/sum. i. tuberibus plenus/inflatus/superbus. Hec tuberositas/atis. i. inflatio/superbia. ¶ Hic fungus/gi. dicitur a fungo/gis. secundum vocem: sed fungor/ris. secūdum significationem. Unde Marcialis cocus. Defungi fungis hominē crassiue negabas. Boleti leti/causa fuere mei. i. defungor/ris. idē ꝙ maior/ris. ¶ Hic asperagus/gi. vt dicit. hugui. dictus est: quia spinosus/⁊ asper est frutex eius quedam herba. Et etiam dicitur quidam piscis paruus: sed optimi saporis. Et etiam boletus dicitur.

Balsamus est arbor sunt balsama dicta liquores
Arboris emanant opobalsama cortice ceso
De foliis effecta scias folibalsama tritis.
Trita vel incisa faciunt calobalsama ligna

Balsamus.
Balsamum.
Opobalsamū.
Folibalsamuz.
Calobalsamū.
Xirobalsamuz.
Xilobalsamū.
carpobalsamū

¶ Autor ponit hic differentiā int̄ hic balsamus/mi. ⁊ hoc balsamū/mi. ⁊ opobalsamū/mi. folibalsamū/mi. ⁊ colobalsamū/mi. ¶ Hugui. dr̄. hec balsamus mi. est arbor crescēs. vn̄ hoc balsamū/mi. lignū vel fructus / vel liquor/oris. Et ꝯponit̄ cū opo/qđ est māsio/vl̄ cauerna/vl̄ cortex: ⁊ dr̄ opobalsamum i. liquor manans de incisione corticis: qui per cauernas eximij odoris guttas distillat. Itē ꝯponitur cū foliū/⁊ dr̄ folibalsamū. i. foliū balsami. liquor manās de folijs tritis illius. Item componit̄ cū calo: quod est lignum: ⁊ dr̄ calobalsamū. i. lignū balsami/vel liquor manans de ligno eius trito. Itē dicit̄ xilobalsamū. ab xilo: quod est lignū. Item componitur cū xiros/vel carpos. quoruz vterqꝫ interpretat̄ fructus: ⁊ est carpobalsamū/vel xirobalsamū fructus siue semen balsami: vel liquor q̄ fit ex eiꝰ fructu/siue semine.

Notabile de balsamo

¶ Nota ꝙ multiplex ergo vnguentū balsamus affert. Primū est ⁊ preciosius alijs qđ spōte manat de folijs: ⁊ illud vocat̄ balsamū. Scđm est carpobalsamū vel xilobalsamum Tertiū est opobalsamū. Quartū filo balsamū. Quintū colobalsamū/vel xilobalsamū: ⁊ ꝓbat̄ ita si ferat̄ in manu ꝯtra solem purit carnē: si nō tūc est corruptus. Et a balsamus: balsamatꝰ a/um. i. balsamo iunctus. Et pōt esse participiū. nam balsamo/as. est balsamo iungere: ⁊ est actiuum. et componit̄ cū in/et dicitur inbalsamo/as. i. valde balsamare: ⁊ est simpliciter actiuum.

Bacchus Est bacchus vitis sator eius baccha sacerdos
Uiuunt insanie qui bacchanalia viuunt.

Quemlibet insanum bacchari dicimus inde.

¶ hic docet autor. q̃ ista duo nomina sunt idẽ in significatione. scilicet vitissator/et bacchus Et est bacchus deus vini: ⁊ ponitur quandoq̃ pro ipso vino. Uñ hic baculus/li. qui a bacho: vt dicitur est repertus. quia homines moti vino baculo vtebantur. Uel dicitur a baiulando: q: aptus est ad baiulandum. Item a bacchus. hec baccha/ce. femina colens festa bacchi. id est sacerdotissa eius/que ⁊ bachis/dis. dicitur. ¶ Bachanalia declinatur in plurali. hec bacchanalia/orum i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomen aduerbialiter: pro bachanaliter/vel furiose. Unde iuuenalis incipit secundam satyram. Ultra sauromatas fugere hinc licet ⁊ glacialem. Oceanum quotiẽs aliquid de moribus audent. Qui curios simulant et bacchanalia viuũt. id est bacchanaliter vel furiose viuunt. Et a bacchus dicitur bacchor/aris. verbum deponens. i. furere/vel insanire. ¶ hic vitissator/oris. componitur de vitis/tis. et sator. id est ille qui serit. i. plantat vites. ¶ Construe. Uitissator est bacchus/bacchus est sacerdos eius. Illi viuunt insane: qui viuũt bacchalia. i. bacchaliter. Nos dicimus scilicet a bacchis/quemlibet insanum. i. furiosum/bacchari. id est insanire/furere.

Bacchus
Bachs.
Bacchanalia
Bacchor
Uitissator
Constructio

Sustentamenta/columen basis atq̃ columna
Pes substans proprie fertur basis esse columne.

¶ Autor docet hic. q̃ ista nomina conueniunt in significatione cũ hoc nomine hec basis/sis. s. hoc sustentamẽtũ. ti. Et dr̃ de sustento/as. ⁊ hoc columẽ/inis. Et est columen/inis. ẜm hug. alacritas/vel fortitudo. Unde homerus. Hunc patrie columen purgit mauorcius heros. Et est basis/sis. nomen fortissime petre/lingua syriorũ. vnde basis fultura columen scz qđ supponitur illi. Et dr̃ extremitas plante. ¶ Et hec columna/ne. dr̃ de hic culmus mi. Et est culmus ipse calamus spice qui a radicibus nascitur: licet culmus inueniatur ꝓ ipso folliculo vnde spica exit: ⁊ qñq̃ culmus ꝓ spica ponit̃: et dr̃ culm⁹ a calamo quasi calamus. Et nota q̃ columna constat ex tribus partibus. Prima dr̃ basis: ⁊ est basis. proprie pes columne. Scd̃a pars dr̃ stilus qui portatur a basi. ⁊ est illa pars que est a basi vsq̃ ad summitatem. Tertia pars dicitur epistilium. Et capitellum qđ supponitur columne. Uñ⁹. Dico basim portare stilum/qui vectus ab ipsa. Portat epistilium: stilus est erecta columna. Et est columna ipsum totum factum ex istis tribus partibus superius recitatis.

Basis.
Sustẽtamentũ
Columen
Columna.
Culmus.
Notabile

Basileos grece rex dicitur esse latine.
Hinc scio basilicam nasci simul et basiliscum

¶ hic dicit autor. q̃ basileos et rex idem sunt. Basilius componit̃ de basis/⁊ leos: quod est populus: quasi basis populi. i. sustentamentũ populi. Sed basileos est grecũ: ⁊ versum latinũ: et dicitur basileus ei. i. rex vel imperator. vñ basilica/ce. i. aula regia/vel palatium regis. sed modo basilica per translationem dr̃ ecclesia: quod est palatium summi regis. ¶ A basilica dicitur basilicanus/a/um. i. palatinus scz aliquis de curia regali/ve palatio regis: quod componitur cũ sub/et dr̃ subbasilicanus/a/um. [illegible] subbasilicani ꝓprie dicunt̃ qui habitant iuxta basileã et sub alis eius. Itẽ basilica est quedã herba que generans dr̃: cuius radix dat fortitudinem [illegible] omnibus vtentibus ea. Item a basileos dicit̃ hic basiliscus/ci. rex serpentũ qui solo visu interficit an

Basileos
Basilica.
Basilicanus.
Basiliscus

malia: et dr nasci ex ouo galli: cuius puluis dr vertere omne metallum in aurum purissimū: vt dicūt quidā alchimiste: et vocat ille serpēs (anglice a cokatrice).

De balo siue balatu dic fore tu balatrones
De baratro recte formari dic baratrones

Baratro. Notabile. ¶ Autor dicit hic. q ista duo nomina baratrones: et balatrones: idem significant. ¶ hic baratro/onis. i. leccator/gulosus/vel prodigus/vel ioculator (anglice a iogler/or a gloton). Et nota q hic balatro/nis. producit illas duas syllabas ba/et la. fm hugu. et Catho. et Doctrinale. que fm autorem corripiuntur. Unde predictus versus potest corrigi sic. dat balatrones balo baratrum baratrones: et isto solo versu continetur sensus illorum duorum versuum. Baratro. hic baratro/onis. a baratrum dicitur: quod est vorago atra. Et est baratro leccator vel gluto: quia omnia baratro. i. ventri committit.

Unū significant batulus batus atq batildus
Uas affirmatur batulus pro prima locatur.

Batus. ¶ Autor dicit hic q ista nomina batulus/batus/et batildis: idem significant. ¶ hic batus/ti. est mensura capiēs quinquaginta sextarios/vel tres modios Et deputat tm liquidis: proprie: licet etiam in aliis rebus talis mensura habetur. Abbatis. Batulus. Unde componitur cum ad/et ablata d/dicitur hic et hec abbatis indeclinabile per omnes casus: qui cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dicitur batillus/li. vel batulus/li. diminutiuum. Item batulus est vas ferreum: quo ardentes prune siue carbones portantur. Unde in vita sancti laurentii. Allati sunt batuli cum prunis ardentibus.

Barrus

Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

Barrus. Baro. Elephas. ¶ Autor docet hic q ista nomina sunt eiusdem significationis. ¶ hic barrus/ri. quod dicitur a barrin grece: quod est graue latine: quia animal graue est. Et a barin dicitur hic baro/onis. id est vir probus/grauis/et autenticus. Et est baro (anglice a barowne). ¶ hic elephas/antis dr de elephas grece: quod est mons latine: quia representat magnitudinem montis. Unde quidā. Corpore tam grandes: apud indos sunt elephantes. Ut bene formares montibus esse pares. Elephantus. ¶ hic elephantus/ti. de hoc elephas dicitur. De barrus/ri. dicitur barro/ris/riui/ire. i. clamare ad modum elephantis. Unde hic barritus/tus/tui. vox elephantis.

Bidens

Lanigeras vel oues balantes siue bidentes
Dicimus eiusdem tot nomina sunt animalis
Esset in his si non vitaret oticula versum

Lanigera. ¶ Autor docet hic. q ista nomina sunt eiusdem significationis. hec lanigera re. componitur de hec lana/ne. et gero/ris. quasi gerens lanā. ¶ hec ouis/uis/ui. dicitur de offero/offers/obtuli/offerre. ¶ hec balans/tis. a balo/as. dicitur

¶ hec bidens tis. cōponitur de bis/ et hic dens tis: q2 binos dentes habet ceteros longiores. hec ouicula le. diminutiuum de hec ouis/ onis/ oui/ ouem.

Baltheus insignes matronas aures ambit
Hinc auro mixto contexunt serica fila — Baltheus

¶ Autor docet hic quid sit baltheus. Baltheus est zona facta ex serico: cui fila aurea cōtexunt: quia domine & nobiles mulieres vtitur. Et declinatur hic baltheus tei. in singulari: sed in plurali inuenit masculini & neutri generis. hi baltheí vel hec balthea: scdm Hug. est cingulum militare: sed dictū quasi pendens q2 ex eo signa dependent ad demonstrandū legionis militaris summā: scz sex milia: sexcenta & sexaginta sex: quia tot constituunt legionē. Unde & baltheus dicitur non tantum quod cingitur: sed q2 etiam bene arma dependent. vnde baltheolus oli. diminutiuū a baltheus a/ um. id est baltheo ornatus: et balthero ris/ rui/ ire. id est cingere: et est actiuum. — Baltheolus. Balterio.

Betam/ maguderim/ caulem dic esse secundum/
Hinc adiectiuum nomen betatius exit.

¶ Autor docet hic q2 ista nomina beta/ maguderis/ caulis: sunt eiusdē significationis. ¶ Beta est secundus caulis qui post primam abscisionem in eodem trunco nascitur. ¶ Maguderis secundum quosdam est truncus species oleris. Unde illud. Maguderis species oleris vel truncus habetur ¶ hic caulis lis. de coaleo les. vel de coalo lis. id est crescere dicitur. Et est caulis generaliter herbarum vel olerum medius frutex: que vulgo tyrsus dicitur: quia a terra sursum ascendit ex quo tractum est. vel specialiter quoddam genus olerū caulis dicatur quia tyrsus illius amplius ceteris oleribus coalescit. ¶ Nota a beta dicitur betacius a/ um. nomen possessiuum. — Beta. Maguderis. Caulis. Betacius.

Signat idem bilis/ offensaq3 rancor et ira
Sed proprie bilis est humor fellis amarus

¶ hic ponit autor q2 hec nomina bilis/ offensa/ rancor: et ira sunt eiusdem significationis. ¶ hic bilis lis. a bis dicitur id est vel fellis: vel sedes ire: vel ex commotione fellis procedens amaricatio. Et ponitur quandoq3 pro ipso felle vel pro quolibet nigro vel malo humore: et quandoq3 pro ira — Billis. Offensa.
¶ hec offensa se. dicitur de offendo dis. quod est facere aliquem irasci vel inuenire/ cum enim ad lapidem offendimus illum inuenimus. vnde et hec offensio onis. et hec offēsa se. id est culpa fortis facti. Et hoc offendiculum li. illud culpa: vel illud ad quod pedem offendimus/ vel obex/ vel impedimentum.
¶ hic rancor oris. a ran/ dicitur quod est ira vel locus ire. Et est rancor indignatio/ dolor/ amaritudo mentis/ vel fetor. et proprie carnis ex vetustate proueniens. et hic rancidus a/ um. id est iracundus vel fetidus et amarus ex vetustate et insipidus: et randiculus a/ um. aliquantulum rancidus. et rācor hec rabies et. — Rancor
¶ hec ira re. ab yr quod est lingua chaldea ignis siue flāma dicitur deriuat. et dr ira quasi yra: quia accendit et inflam[...]at. Unde irascor aris/ sum. irasci. Unde iracūdus a/ um. facile irascens: quia accenso sāguine in furorē īpellit. — Ira. Iracundus

Ex geminis libris constat mensura bilibris.

Bilibris
Libra

¶ Hic docet autor ꝙ hoc nomen hic et hec bilibris et hoc bilibre componitur de bis et libra e. Unde mensura bilibris constat ex geminis id est duabus libris. ¶ Libra est que perficitur de duodecim uncijs: et habetur perfecti pōderis: quia constat tot vitijs quot mensibus annus: et dicitur libra a liber a/um, quia sit libera et cuncta inter pondera precedentia in vno concludat.

Dicuntur biforea balue gemine coeuntes

Bifores
Fores

Ualua
Uulua
Geminus

¶ Autor docet hic ꝙ hoc nomen bifores componitur a bis et fores. Et dicuntur bifores biforibus duplices fores. Et hic et hec biforis et hoc re. i. duplex. Unde Ouidius. ij. metha. Argenti bifores radiabant lumine value. ¶ Fores a foris vel foras dicitur. Et declinatur in plurali numero: he fores forum Sed in singulari inuenitur. Genitiuo huius foris. Accusatiuo hanc forē. Et dicitur fores quia foris ponuntur et foris aperiuntur et voluuntur. Unde hic forculus li. deus qui preest foribus et ea custodit. ¶ Hec valua value dicitur a voluo is. et value sunt proprie que interius voluuntur: ⁊ sunt duplices replicabiles. ¶ Uulua quasi valua id est ianua ventris: vel quia semen recipiat: vel quia ex ea fetus procedat. Uulua etiam dicitur sumen suis. ¶ Et geminꝰ a/um. id est duplex vel duo. Unde gemini dicuntur duo simul nati. et non tantum duo simul nati sed plures simul nati. Et dicitur geminus a gigno gignis genui gignere/genitum tu in supinis.

Intono vel resono/reboo/boo/mugio/clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus
De cano de bucca: cum buccino buccina fiunt
Os oris bucca: minuit quoqꝫ buccula sensum
Infantum buccas: ostilla vel ostula dicas
Est buccula cibus. quantum semel accipis ore

Intono.
Resono
Reboo
Mugio

Clamo cū compositis

Boo as. et deriuatiua

¶ Hic in versibus docet autor quot sunt verba conueniētia in significatione cū hoc vbo boo boas aui are. et sūt ista. ¶ Intono as/aui/are. intonitū intonitu quod componit̄ de i et tono as/aui/are. ¶ Resono as aui/are. ⁊ componit̄ de re/⁊ sono as/aui/are sonitū tu/in supino. ¶ Reboo as/aui are. de re ⁊ boo boas boaui boare boatū boatu. ¶ Mugio is/ire/itū/tu. in supinis: et est proprie boum. Unde hic mugitus tus/tui. clamor vel vox boum. Unde Ouidius in de remedijs. Parte sonant alia silue mugitibus alte. Et querit̄ vitulū mat abesse suum. Et cōponit̄ mugio admugio/cōmugio: obmugio: et est neutrū cum omnibus suis compositis: ⁊ producunt hanc syllabam mu. ¶ Clamo clamas aui/are/ab hic calamus mi/dicit̄: id est clamorē facere sonare quasi clamare Unde hic clamor oris. a quo clamosus a/um. Et nota ꝙ clamo est verbū neutrum: ponit̄ tamen quoqꝫ transitiue: sed improprie: vt clamo illum. i. cū clamore voco illū. Et cōponit̄ acclamo as/aui. conclamo as/aui. reclamo as/aui/are. Et sunt neutra omia composita a clamo. ¶ A boo buccella. ⁊c. hic autor docet ea que sunt deriuata ab ho[c verb]o boo boas. ⁊ sūt ista: hec buccella le, ⁊ est

diminutiū de bucca ce. ꝛ hec buccula le. et est diminutiuū de bucca ce. A boo as/dicit̃ folliculus ꝛ inflatio. Uel bucca est nomen ficticiū sumptū ex ꝓprieta te vocis ipsius rei. Et a bucca ce. hic bucco onis. i. verboꝝ sator qui multū lo quit̃ et multū comedit. Proprie quidē bucco dicit̃ garrulus qui loquacitatē oris sui nō sensu cunctos exuperet. ¶ Item bucca componit̃ cū durus a/um. et dicit̃ hic duribuccus ci. ille qui nunꝙ̄ vult os vel buccā aperire. ¶ hic boa tus tus/tui. a boo as dr̄. i. sonus boum. Itē bucca dicit̃ hec buccina ne. vel di citur a boo as. q2 sonat. Uel scd̄m istum autorem buccina ꝯponit̃ de hec buc ca ce. et cano is. q2 in illa canim⁹ cum sc3 bucca sufflando. Et inde buccino as id est cum buccina sonare: ꝛ hic buccinus ni. i. clangor buccine. hugu. dicit ꝙ cano componit̃ cū buccina ꝛ dicit̃ hic buccinien buccininis: cū bucca canēs ¶ Cōstrue. Infantū buccas. ꝛc. Dic id est dicas buccas infantū. i. puerorum esse ostilla vel ostula. Ostillum vel ostulum vtrūqꝫ est diminutiuū de os oris. id est paruum os: et buccella est cibus: accipis. i. ꝗtū potes accipere semel in ore tuo. Et est buccella diminutiuū de bucca: et etiam buccula. ¶ Item buc cula potest esse diminutiuū de hic et hec bos bouis: et tūc buccula est parua bos. Unde Uirgilius in buccollicis. Aut errans buccula campo. Item a buc cula hic buccellarius rij. id est gluto vel leccator.

Bucca. Bucco onis. Duribundus Boatus. Bucca Buccina. Constructio Buccula

Inter se lituus tuba tybia buccina distant
A lituo gracilis sonus exit grandior illis
A componenti sortitur buccina nomen

Lituus

¶ Autor docet hic ꝙ ista nomina in generali sunt idem in speciali tamē diffe runt scil3 lituus ꝛc. Lituus est tuba generalis gracilem sonū emitens. ¶ Ty bia bie. est instrumentū musicū: q2 primū de ceruinis ꝛ gruis pedibus ꝛ cruri bus hynnuloꝝ fierent: sed post a abusione de vnaquaqꝫ re fiebāt tybie. Et di citur tybia cyrpus vel genus vasculi in modū scruinij ex virgulis textum. Un̄ Tybia dat sonitū sic portat tybia totū. ¶ hec tuba be (āglice a trumpe) lega lis erit fistula cantatoria de argento ad quattuor ordinata. Un̄ versus. Lega lis populi tuba cum clangore vocabat. In bello castris festisqꝫ tonabat. ¶ Buccina scd̄m istū autorem componitur de bucca ꝛ cano. ¶ Cōstrue. Ista nomina lituus/tuba/tybia/et buccina distant. i. differunt inter se. Gracilis so nus. i. exilis et subtilis exit. id est emittit̃ a lituo. sed grandior sonus exit illis. i. ab illis sc3 tuba tybia et buccina: hec buccina ne. sortitur. i. habet vel percipit nomen a componenti sc3 a cano is. et hec bucca ce.

Tybia Tuba. Constructio

Bubo/bubastus/bos/bostar/buccera/buris
Ambulus ꝛ bullus/bucculus/buglossa/bubulc⁹
De boue preterea fit bosforus/boetes
Est boar statio bouis: est curuamen aratri
Buris/bubastus tumidus est vua racemus
Bos paruus buculus: sed babul⁹ est boue maior
Forme consimilis ac alterius speciei

Bubo.

Sunt pisces bulbi/seruant armenta bubulci
Lingua bouina sonat: gramē buglossa vocatur
Sed cornuta sonant animalia bucera grece
Sed via bosforus: est bouis appellata meatu
Arcteo defixa polo stat stella boetes

¶Autor cōmemorat hic quedam nomina consonantia secundum vocem que tamen differunt inter se secundum rem deriuata ab hoc nomie hic et hec bos bouis. Primo ponit numerum: postea repositionem illorum subiiungēs. Pri mo ergo dicit ꝙ ista nomina sunt de bos bouis scilicet bubo bubastus. ꝛc. et preterea hoc nomen bosforus fit de bos atq͡ꝫ boetes fit de bos. ¶Est bostar. ꝛc. hic exponit predicta nomina sic. Hoc bostar aris: est statio bouis. i. boum scilicet stabulum in quo stant boues: et sic videtur bostar componi de bos bo uis et sto stas. ¶Hec buris buris ri. est curuamen id est curuatura aratri: dicitur de bos hic bubastus ti. est vna cum tumidis racemis id est maturis racemis. ¶Buculus est paruus bos diminutiuum de bos bouis. Sed bubalus est maior boue consimilis forme: ac pro et alterius speciei. Unde in vita sancti Marcij dicitur. Trahamus bubalum ad loca bubali. Nec bubalus est idē in specie cum boue. ¶Bulbi sunt quidam pisces cum magnis capitibus: de q̄ bus commemorat Ouidius. Damus a libicis bulbus tibi missus ab oris. Itē quintus seruus dicit. Contritus cum melle dabit medicamina bulbus. ¶Bubulci id est custodes boum: seruant id est custodiunt armenta. Et dicitur bubulcus de bus quod est bos et ycos custos quasi custos bouis id est boū. Unde Uirgilius. Tarde venere bubulci. ꝛc. Buglossa vocatur gramen id est quedam herba: nam sonat idem ꝙ lingua bouina. Dicitur enim buglossa a bus quod est bos et hec glossa. id est lingua: quasi lingua bouis vel glossa bouis. ¶Sed bucera sonant grece cornuta animalia latine. Et dicitur bucerus a/um/de bus quod est bos ⁊ ceros quod est cornu latine. Unde buceri sunt boues cornuti. Unde Ouidius. Lanigerosq͡ꝫ greges armentaq͡ꝫ bucera pauit. Lanigeros greges id est oues: armenta bucera id est boues. Armenta autē sunt proprie collectiones boum. ¶Sed bosforus est via appellata meatu vel transitu bouis. Est enim mare bosforus vbi bos transiuit. Unde de ipsa dictione cōmemorat dicens. Astringens bosforus vndas. Et componitur de bos bouis et foros quod est ferre. Stella boetes stat defixa ī arcteo polo id est boreali polo. Arctos nāq͡ꝫ est stella fixa iuxta polum arcticū versus partem borealem. Unde arctic⁹ a/um. id est borealis. Est enim polus duplex: scilicet polus antarticus polus arcticus est ī summitate spere: et sic directe in borea. Polus antarticus est in infima parte spere directe in oppositum poli arctico. Et illi duo poli sunt axes quibus voluitur totum celum.

Bostar
Bubastus
Buris.
Buculus
Bubalus
Bulbi.
Bubulci.
Buglossa
Bucera
Armenta.
Bosforus
Boetes
Polus arctic⁹.
Pol⁹ antartic⁹

Bufo

Est bufo/rana ranunculus atq͡ꝫ rubeta
Turpis auis bubo/turpissima belua bufo

Rana.

¶Autor docet hic ꝙ ista nomina rana/ranunculus et rubeta sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic bufo onis. Et est bufo vilissima rana fugiens et habitans in siccis cauernis murorum et parietum. ¶Rana dicitur a ran quod est ira: vnde et rancor dicitur.

¶ hic ranunculus/li. deriuatiuū siue diminutiuū. ¶ hec rubeta te. de rubus .i. dr qr in rubis morat. ¶ Turpis auis bubo. &c. hic ponit differentia inter bubonē & bufonem. Bubo est quedam auis que a sono vocis nomē habet. de qua commemorans Ouidius dicit. Fedaq3 sit volucris venturi nuncia luctus. Ignauus bubo dirum mortalibus omen. Bufo est turpis rana: vt superius exponitur. ¶ Construe. Bubo est turpis auis, sed bufo est turpissima belua. id est bestia. Bubo (anglice an owle). Bufo (anglice a tood).

Ranunculus. Rubeta. Constructio.

Res eadem blata/vespertilioq3 vocata.
Hinc declinare garritu fit blaterare

¶ hec vespertilio de vespera dr. auis in vespere volans. ¶ hec blata/te. fm hugui. de blatero/as. dr quoddam animal de nocte tm ambulans que com prehensa manū intingit. sed fm istū autorē idē est q vespertilio. Alij dicūt q est genus muris in subterraneis cauernis habitans. ¶ Blataro as. fm istū autorē de blata dr. i. clamare ad modum blate. hugui. dicit de blatero/as. dr hec blatria/blatrie. que est sonus rane. Et est blaterare stulte & sine causa loqui/ vel detractare/vel detrahere/vel trepide aliquid proferre. i. metu trepidātia verba referre vel proferre: quod et balbutire dicitur.

Blata. Blatero.

Mercedem cursus brauium victoria donat

¶ hoc brauium/uij. est hasta vel gladius ad finem stadij positus: qui solebat dari certatim currentibus pro mercede. Et dicitur brauium quasi breuis vie precium vel premiū. hugui. dicit brauiū/laurea/palma/munus/premiū/cursus: quasi paranium. i. partum & acquisitum vi et virtute. Unde hic et hec braueta/te. qui accipit brauium. i. mercedem cursus.

Brauium

Bractea bracteola tenuissima lamina fertur.

¶ hec bractea/tee. de brancus/ci. dicitur tenuissima lamina auri. Unde hec bracteola/le. diminutiuum de bractea. Et etiam bracteola dicitur campanula aurea. Unde bracteatus/a/um. id est est bracteis ornatus fm hugui. sunt lamina (anglice a blade).

Bractea. Bracteola.

Imber hyems bruma tribus his res vna vocat
Sed nomen bruma trahit a breuitate dierum
Namq3 brachos grece breue dicitur esse latine
Fertur humera dies componunt hec duo bruma

¶ Ista tria noia sc3 ymber/hyems/bruma. idem signt. hic ymber/bris/bri. dr a greco ymbros. ¶ hec hyems mis/mi. Alias hyenis grece qd est dimidium latine dr: qr tūc breuiori & diminuto vsq3 ad medietatē vel vltra sol vertit circulo. m Et nota q in hoc noie hyems nō est p. ¶ hec bruma/me. componitur de brachos: quod est breue: et humere dies: quasi brasilos dies. i. breues dies propter breuitatem dierū qui sunt [illegible] dicitur bruma matutinale proprie frigus. Tempus enim dicitur bruma a breuitate dierum.

hyems. Bruma.

Brucus

Brucus et atelabus res vna locusta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali
Cum breuis est brucus cum de tellure leuatur
Dicitur athelabus postꝙ̄ sit adulta locusta
Nomine concordi quasi longā dicimus hastam.

Atelabus.
Locusta.

¶Ista nomina brucus/atelabus/locusta: idem significant. ¶Hic brucus/ci. dicitur a brachos: quod est breuis: qꝛ cum nascitur est breuis. Et de bruco fit atelabus. Et atelabus: quasi dicitur alta lambans: vel quia est a tellure eleuatus: vel est longus sicut tela. ¶Hec locusta/ste. componitur de longus. Et hec hasta. Unde et eam greci tam maritimam ꝙ̄ terrestrem astaton appellant: ⁊ dicunt ꝙ est grillus vel aliud simile. Vel locusta quasi loco sta.

Canis

Est canis ⁊ catulus leporarius atqꝫ molosus
Ni metra peccarent odorissecus esset in istis

Canis
Catulus
Leporarius.
Molosus
Odorissecus
Notabile

¶Ista nomina canis/catulus/leporarius/molosus/odorissecus: idē significant. ¶Hic ⁊ hec canis/nis/ni. Unde versus doctrinalis. Est hic et hec testis ciuis burgensis et hostis. Et canis. ⁊c̄. Et dicitur canis: de cano/nis/cecini canere. ¶Hic catulus/li. diminutiuum de canis. Et sunt catuli proprie filij canum. Abusiue tamen filij aliarum bestiarum. ¶Hic leporarius/rij. de lepus oris. dicit̄: quia maxime persequitur lepores. ¶Hic molosus/si. magnus canis. a malo/lis. dicitur: quasi ad molendinum paratus. Vel dicitur molosus a molosia quadam terra: vbi magni et optimi canes abundant. ¶Hic odorissecus/ci. et tunc mutatur q in c. Et componitur de hic odor/oris. et sequor sequeris. quia odore sequitur feras vel bestias quas venat̄. ¶Et nota ꝙ odorissecus producit hanc syllabam do. sed autor iste corripit eam necessitate metri. Et ideo excusat se in principio istius operis ibi. Sed qꝛ dactilici. ⁊c̄.

Celum

Ether et ethra polus celum dicatur olimpus

Ether.
Polus
Axis
Celum
Notabile

¶Ista noīa ether/ethra/polus/olympus/idem significant cum hoc nomine celum/li. ¶Hic ether ris. ꝓprie est superius elementū. s. ignis: ⁊ est nomē grecum: et facit actm̄ singularem ethere vel ethera. et ille actūs ethera transfertur in ntm̄. ⁊ declinatur hec ethera re. ¶Hic polus/li. a polio/lis. i. ornare dicitur: qꝛ pollitus est. i. ornatus stellis. Polus etiā dr̄ extremū as axis. ¶Et est axis linea idealis. i. naturalis que dirigit̄ a polo artico vsqꝫ ad polum antarticū per medicullum terre. Hug. dicit. ꝙ poli sunt duo stelle in capite axis. et dicuntur a poliendo: qꝛ rotundi sunt. Et ponitur qn̄qꝫ ꝓ celo: qꝛ politū est ⁊ sculptum varijs stellis. ¶Hoc celum dr̄ de celo/as. qd̄ in vna significatione est cōtrariū ad reuelare: qꝛ celat nos celestia. Vel dr̄ celum a celo/as. qd̄ in alia significatione idē est qd̄ sculpere vel pingere: qꝛ celum est celatū. i. sculptū vel pictum varijs stellis. Vel componitur celum a casa elyos: quod est sol quasi casa elyos. id est solis. ¶Et nota ꝙ triplex est celum. aereum/sydereū/empyreum. Aereum celum est ille locus qui est inter terram ⁊ firmamentū. Sydereum celum est vbi fixe sunt stelle in firmamento/et planete errantes. Celum empyreū est vbi angeli ⁊ archangeli sunt. Et dr̄ empyreū ab en qd̄ est in ⁊ pyr

quod est ignis: q̄r ille locus est totus igneus videlicet ardēs in charitate dei. ¶ Hic olympus pi. dr̄ de olon quod est totum et lampas quasi totus in lampade id est ardēs i igne: id est in charitate. Vel componitur olymp⁹ ab olon quod est totum ⁊ fos quod est lux vel ignis. secundum hugu. Olympus

Est latrina locus idem cacacumba cloaca.

¶ Ista nomina latrina ⁊ cacacūba vnū significant cū hoc nomine cloaca ce. ¶ hec latrina ne. de lateo es dicitur: id est priuatus secessus in domo que alio nomie dicitur priuata te. Latrina quasi latrans ani: q̄r anus. i. culus latrat ⁊ est ethimologia. ¶ hec cacacūba be. dicit̄ de caco as: q̄r ibi cacat̄ id est malus humor vel malū possessio vel mala substantia reponit̄. ¶ hec cloca ce. a colo as/aui/are. q̄r feces ibi colantur id est purgant̄ ⁊ emittunt̄. Unde hic cloacarius rij. qui eam facit vel purgat (anglice a gunge fermer. Et dr̄ cloaca a cleo quod est sorbere: quia sorbet feces illuc defluentes.

Cloaca. Latrina Cacacumba Cloaca Cloacarius

Signat idem quasi triste tegens tristega vocata
Dicunt tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine

¶ hoc tristegū gi. idem q̄ cloaca in vna significatione: in alia vero est dom⁹ habens tres cameras. Dicit̄ etiā q̄ arca noe fuit distincta per tristega. ⁊ pducit penultimā scdʒ istū autorem ⁊ plures alios. Unde doctrinale. Ante g. corripis e: sed abest tristega cetegus. Alij dicunt q̄ corripit penultimā: quod percipitur per grecū ex quo componitur. Nam componitur de tris quod est tres et tegen grece sic telop: cuius prima syllaba scribitur cum breui e/vnde quidam dicit. Qui tristega legit hic contradicit acheis. i. regis.

Tristegum

Corda fidis restis/est funis funiculusqȝ
Est antemna rudens amentum iungitur istis
Est a rudo rudens/fidicen fidis et cano format

¶ Omnia ista nomina fidis. restis sunt eiusdē significationis cū hoc nomine hec corda. ¶ hec corda de. dr̄ de hoc cor dis. q̄r sicut pulsus cordis est i pectore ita pulsus corde est in cythara. ¶ hec fidis dis. di. est corda cythare. Et dicitur de findo dis/fidi findere. Fidis componit̄ cum cano is. et dr̄ hic fidicem fidicinis id est qui cum corda canit. vnde hec fidicina ne. cytharista que cū fide canit vel cantat. ¶ hec restis tis/ti. i. funis vel qđ fit ex funib⁹ ad aliquid trahendum. Et dicunt̄ restes: q̄r his retia tendātur: vel q̄r rates detineāt. ⁊ dicitur restis ab hoc noīe hoc rhete tis. Unde hic rhetio nis. qui facit vel vendit restes. ¶ hic funis nis. a fes qđ est lux dicit̄: q̄r funes ante vsum papyri olim in vsum luminis fuerunt circūdata terra. Unde funiculus li. diminutiuū: et p cōpositionē hic funambulus li. qui super funem ambulat. ¶ hec antemna ne est corda capitalis in naui que sursū dirigit velum. Et dicitur antemna: quia ante se habet aquas. Vel dicit̄ antemna pertica ex qua velum depēdit quasi ante amnem posita. Unde Ouidius libro tristium. Nō tulit antemnas aurea secunda meas. Et cōponit̄ antēna ne. [illegible] amnis nis ni. id est fluui⁹ vel

Corda Fidis. Restis. Rhetio Funis Antemna.

Rudens aqua. hic rudens tis. a rudo dis di/rudere dicitur. Et rudentes dicunt funes quibus velum sursum trahit. Et dicuntur sic ex nimio stridore quem faciunt.
Notabile. ¶ Et nota q rudo rudis id est clamare: et proprie est asinorum et est pma breuis. Unde Ouidius. Ecce rudens ranco sileui victor asellus. Intempestiuos edidit ore sonos. Unde ille versus persij falsus est. Findor et archadie pecuaria rudere credas Si enim esset longa faceret preteritu rusi: sicut ludo dis/lusi: quod nichil est sic dicit Hugui. Doctriale dicit q prima syllaba de rudo indifferens est: sicut rudo pones ceu metra requirunt. quia Persius producit vt supra. Et Ouidius corripit in alio loco ibi. Unde rudit a scabra turpis asella mola.
Amentum. ¶ Hoc amentum ti id est corrigia qua iaculum vibratur et pijcitur vnde amento as. id est iaculum vibrare. ¶ Hoc amentum secundum Hugui. est corrigia ligata in medio haste vel lancee quasi amentum ligatum vel quasi haste aptum. vnde amento as.

Cantaros et patera: calices et pocula crater
Cyphus apud veteres comitant cornua concha
Cimbia/vel ciatus: crachesia iungimus istis

¶ Omnia ista nomina sunt idem in significatione scilicet vas in quo potatur vel bibitur. ¶ Hic cantarus ri id est vas vinorum quod cantãdo deportatur
Cantarus. circum circam templo. Et patera dicitur de pateo es. quia patens est superi9
Patera ¶ Hic calix cis. a caleo les dicitur. Solebãt autem antiqui calidam et frigidã
Calix. potionẽ miscere in calice. Unde et calix dictus est a calida potione: vt ait Hugui.
Poculum ¶ Hoc poculum id est potus vel vas quo bibitur. Unde Marcialis coc9 Sceuola tu comedis apud omnes: nullus apud te. Alterius gustas pocula/
Epygramma. nemo tua. Aut tu redde vices: aut desine velle vocari. Turpe quidẽ est semp
Craterus sumere nilqz dare. ¶ Hic craterus. Dicit hugui. est quoddã vas duas habẽs ansas. Et est proprie genus calicum id est poculorum. Et fiebat prius de cõnexione virgarum. Unde hic craticulus craticuli diminutiuum.
Cyphus Hic cyphus secundum quosdam dicitur de cephas grece quod est caput latine: quia tot9 consistit in capite id est in rotunditate: quia rotundum vas est et corripit primam syllabam. Unde versus docrinalis. I super f/longa: nisi compositiua cyphusqz. Sed dicunt q apud veteres producit primam syllabam. Unde de cõtemptu mundi. Insignesqz thori/cupi/cyphiqz decori. Cuncta relinquentur. et cetera. Sed ego credo q prima syllaba de cyphus est communis syllaba qz grecum est et potius prima dicenda est longa q̃ breuis: quia sic scribitur apd eos cyphos. Unde de hec caro carnis dicitur. quia veteres solebant bibere i cornibus: ideo ponitur pro vase de quo bibitur: et adhuc cornu pro vase habetur. ¶ Hec concha conche pro quodam vase terreo inuenitur: vt dicit hugui.
Conche. et dicitur de cauus a/um. quia intus cauata est.
Carchesia. ¶ Carchesia proprie sunt in cacumine arboris mailus troclee: quasi foramina per que funes trahũtur. Unde quedam vasa ad similitudinem illorum facta carchesia dicuntur. ¶ Troclee autem sunt vocate quia rotulas habet.
Troclee Troclos autem grece rota dicitur latine. ¶ Hoc cimbium bij. de cimba cim-
Cimbium be dicitur: quia fit ad modum cimbe. ¶ Hic ciat9 ciati dicitur de cieo es. id est
Ciatus. commoueo commoues.

Cultellus **Artauos/canipulos adiunge nouacula cultros**
Cultellosqz spatas/pugio[?]ia iungimus illis

Deqȝ spata credas sic dictos esse spadones

¶ Ista nomina conueniunt in significatione scilicet Artauus/canipulus/nouacula.cuȝ isto nomine hic culter/cultri/cultro. Uel hic cultellus/cultelli/cultello. ¶ hic artauus/artaui.proprie est paruus cultellus cū quo penne aptātur: qui ponitur in pennario iuxta pennas. Et dicitur de artus/arta/artum. quia artum locum vendicat. ¶ hic canipulus/canipuli.id est artauus/quod nomen vulgus imposuit. ¶ hec nouacula/nouacule.id est rasorium/rasorij. a nouo/nouas.quia nouat hominem. Unde illud. Nouacula non ascendet super caput eius. Et psalmista. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Item nouacula dicitur ferreum instrumentum quo solet radi pergamenum. ¶ hic culter/cultri: a colo/colis dicitur.quia anteq̄ȝ falces essent vepres/vites/ et arbores cum cutellis putabantur. Unde hic cultellus/cultelli.diminutiuum. ¶ hec spata/spate.id est gladius a spacio dictus: quia fit spaciosus/amplus et latus. Uel dicitur a spatim quod passio. ¶ hoc rasorium/rasorij.de rado/radis/rasi/radere dicitur.id est nouacula. ¶ hic spado/spadonis secundum istum autorem dicitur de hec spata spate.qui cum spata abscidit sibi testiculos/vel cuius testiculi abscinduntur cum spata. hugui.dicit spado deriuari de hic spadix/icis.id est palma/spada est eunuchus.

Artauus
Nouacula
Notabile
Culter.
Spata
Rasorium
Spado

Est cophin⁹ calathus cū sporta sportula corbis
Qualus quasillum simul istis associandum

¶ Omnia ista nomina que hic ponuntur idem significant cū hoc nomine hic cophinus/cophini. Est cophinus proprie illud vas quo fimus vel stercora deportantur ad terras impinguendas. vnde ibi scribitur. Manus eius in cophino seruierunt.id est ad tale officium fuit deputatus Joseph in egypto vt portaret fimum in cophinis: et est grecum. ¶ hic calathus/calathi.de calon grece quod est lignum latine. ¶ hec sporta/sporte ab asporto/asportas.dicitur quoddam genus vasis vimineum vel virgeum. Unde Paulus. In sporta dimissus sum per murum. Unde hec sportula/sportule. et sportella/sportelle.diminutiua. Uel sporta dicitur a sporto frutice. Unde in quibusdam locis inuenitur textiri. Et hic sportarius/sportarij.qui facit sportas. Et sportarius/sportaria/sportarium.ad sportam pertinens. ¶ hic corbus/corbis/corbi.(anglice a secle lebe) quasi corbis: a curuus/curua/curuum.dicitur. ¶ hic qualus/quali.de colo/colas dicitur vinarium vimineum: vel de salice per quod mustū colatur. Unde quasillus/quasilli.vel quasillum/li/lo.

Cophinus
Calathus
Sporta
Sportarius
Corbis
Qualus.

Fiscina fiscella quo caseus efficiatur
Uas est vas lactis mulctrū mulctraleq̄ȝ dicās
Quod de mulgere nomen sibi constat habere:

¶ Fiscina/fiscine a findo/findis/fidi/findere dicitur vas factum ex vimine in quo fit caseus. Unde fiscinula/fiscinule.diminutiuum. ¶ hoc mulctrum/tri. Et hoc mulctrale/lis.sunt vasa in quibus lac colligit̄ siue mulgetur. Et a mulgeo ges.dicitur.

Caseus
Fiscina
Mulctrum

Baltheus et stropheum cin[illegible] cingula zona

Cingulum
Baltheus
Stropheum
Cinctorium
zona.

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine cingulum/li. ¶ hic balthe us/balthei. Sed in plurali inuenitur hij balthei/vel hec balthea. Et est baltheus signum militare. ¶ hoc stropheum. id est cingulum proprie aureum cum gemmis: quia a posteriori parte conuertitur anterius. Et dicit̃ de strophos grece: quod est conuersio latine. ¶ hoc cinctorium/rij. hoc cingulum/li. de cingo/gis dicitur. ¶ Sed hec zona/ne. est cingulum proprie latum. vnde. hic zonarius/rij. qui facit zonas. Et zonarius/a/um. ad zonam pertinēs.

Sunt ocree calige quas tibia portat amictus

¶ Ista nomina ocree/calige/tybialia/calciamenta: que suras tegunt dicte: q; crura tegunt. Unde ocreatus/a/um. qui ocreas habet. Unde ocreo/as/aui/are. ocreas induere. Et est actiuum cum omnibus suis compositis. Et sunt ocree siue de ferro/siue de corio. ¶ hec caliga/calige. de calceo/calceas. dicitur. Est calciamentum crurum siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo/caligas. quia calige sursum ligantur cum ligulis. Uel a callo pedum dicitur caliga.

Camisiam simul interulam/rem dicimus vnam
Additur his alias subitura subuncula vestis

Camisia
Camisiatus
Interula
Subuncula

¶ Ista nomina interula/⁊ subuncula. vnum significant cum hoc nomine camisia. Dicitur camisia: quia in ea dormimus in camis. id est in castris nostris Uel dicitur sic: quia primum fiebat de canapo. Unde camisiola/le. diminutiuum. et camisiatus/camisiata/camisiatum. qui habet vel indutus est camisiam. ¶ hec interula/interule. dicitur de interius: et uo uis: quod est humecto as. quia humectantur interius per sudorem nostrum. Uel dicitur de interio/ris/iui/interire. ¶ hec subuncula/le. de subeo/bis. dicitur. quia subit ceteris vestibus/vel ceteras vestes.

Crudus/crudelis/austerus/et improbus/atrox
Est ferus/atq; ferox/violentus/acerbus/⁊ acer
Impius/immitis/seuusq; molestus/iniquus
Asper/inhumanusq;/tyrannus/siue proteruus
Toruus ⁊ indomitus/his iungitur atq; seuerus
Predictis dirus/sociabitur et truculentus

Crudus
Crudelis.
Austerus
Atrox
Ferus
Ferox

¶ Omnia ista nomina idem sunt in significatione. Crudus da/dum. de cruor oris. dicitur. Et est proprie crudus non coctus quasi cum sanguine. Et inde per translationem dicitur homo crudus: quasi non coctus: nec sanguine humilis. Est enim asper ⁊ durus. ¶ hic et hec crudelis et hoc crudele. a crudus cruda/crudum. dicitur. ¶ Austerus/ra/rum. et hic et hec austeris et hoc austere: in eodem sensu: ab austeri dicitur. ¶ Improbus/improba/improbum. componit̃ de in/⁊ probus/a/um. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc atrox/cis. de ater/a/um. ¶ Ferus/a/um. a fero/fers d[illegible] hic et hec/et hoc ferox cis. de fero/fers. di. ¶ Similiter hic et hec violens/[illegible] eodem sensu. ¶ Acerbus/ba/bum. de

acer dicitur. ¶ Hic acer acris: et hoc acre. dicitur de acuo/is. ¶ Impius a/um componitur de in/et pius/a/um. Hic et hec immitis et hoc immite. de in/et mitis dicitur. ¶ Seuus/a/um. vnde hec seuitia tie. et seuio/uis/ire. Molestus a/um. de moles lis. dicitur. vnde hec molestia. et molesto/tas. actiuum. ¶ Iniquus/a/um. cōponitur de in/et equus/a/um. ¶ Asper a/um. Unde hec asperitas/atis. de aspero/as. quod componitur ex aspero as. Et sunt actiua. Inhumanus/a/um. componitur de in/et humanus/na/num. ¶ Tyrannus/ni. no. a tyro grece: quod est fortis latine dicitur. Unde hec tyrannis/dis. id est crudelitas. Et de tyrannus. hic tyrannulus/li. diminutiuum. Et tyrannicus/ca/cum. et hec tyrannia/nie. ¶ Proteruus/ua/uum. de pro et toruus componitur. Et est proteruus valde crudelis/terribilis. et comparatur. Unde hec proteruitas atis. et proteruio/uis/iui/ire. i. esse vel fieri proteruum/superbire crudere ferocitate. ¶ Toruus/a/um. de torqueo/ques. dicitur. i. crudelis/terribilis: quia fit toruo vultu. et comparatur. Et inde hec toruitas/atis. Indomitus/ta/tum. de in/et domitus componitur. ¶ Seuerus a/um. de satis et verus/a/um. componitur: qui tenet pietate iusticiā: quod dicitur seuerus quasi sequens vera: ethimologia est/non compositio. Item seuerus est quidam mons in ytalia. et seuerus comparatur. Unde hec seueritas/atis. id est austeritas/atis. rigor integritas iudicij vehementia vltionis. Et seuero/as. quod non est in vsu. Sed componitur asseuero/as. id est affirmare/asserere. Perseuero/as. id est persistere/in proposito permanere. Unde perseuerās. Et cōparatur. Unde perseueranter. aduerbium. Et hec perseuerantia/tie. ¶ Dirus/ra/rum. de hec dira/re. dicitur: que est furia infernalis. Et dira/re. de/durus/ra/rum. deriuatur. et illud de duro/as. ¶ Truculentus de trux et lentos quod est plenum componitur.

Impius
Acer.
Seuus
Asper.
Iniquus.
Tyrannus
Proteruus
Toruus.
Seuerus
Asseuero
Perseuero
Dirus
Telnrucutus

Est chorus atq; cohors/concentus/concio/cetus
Dic consortia contubernia/dicq; choream
Turma phalanx acies/societur cuneus istis
Est sex centorum sexaginta legio sex
Ut numerū peragas sup hunc sex milia iungas.
Sed quingentorum numerū dic esse cehortem.
Conuentus conuenticulum/manus addit istis.
Istis concilium vel consistoria iungas.

¶ Omnia ista noīa sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic chorus ri: quod idem est q̄ societas: proprie tamē chorus est multitudo in sacris collecta. Dicit etiam chorus locus vbi canunt qui de choro sunt: et scribit cum aspiratione: et tūc corripit primā. Itē habet corus. p quodā vento sine aspiratione: et tūc producit primā. Boetius. Ut cum precipiti glomerantur sydera coro. Sed tunc prima de corus producitur: sed pro societate corripitur. vn̄ in hymno. Quod chorus vatū. &c. ibi chorus corripit primā. Nam primus pes est trocheus. Hec cohors/tis. de cohortor/ris. dr. Est cohors proprie multitudo rusticorum. Castrum multitudo militum. Cohors maior continet quingentos viros. Cohors minor continet trecentos. ¶ Cōcentus/tus/tui. de concino. nis. dr. ¶ Hec concio/onis. de concio/cis/[illegible]/citū: vel de concio/cis/ciui/cire quarte coniugationis. i. commouere vel [illegible]ocare. Unde concinor aris verbū

Chorus
Corus
Notabile.
Cohors.
Concentus
Concio
Concinor.

Cingulum
Baltheus
Stropheum

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine cingulum/li. ¶ hic baltheus/balthei. Sed in plurali inuenitur hij balthei/vel hec balthea. Et est baltheus signum militare. ¶ hoc stropheum. id est cingulum proprie aureum cum gemmis: quia a posteriori parte conuertitur anterius. Et dicitur de strophos grece: quod est conuersio latine. ¶ hoc cinctorium/rij. hoc cingulum/li. de cingo/gis dicitur. ¶ Sed hec zona/ne. est cingulum proprie latum. vnde. hic zonarius/rij. qui facit zonas. Et zonarius/a/um. ad zonam pertinens.

Cinctorium
zona.

Sunt ocree calige quas tibia portat amictus

¶ Ista nomina ocree/calige/tybialia/calciamenta: que suras tegunt dicte: quasi crura tegunt. Unde ocreatus/a/um. qui ocreas habet. Unde ocreo/as/aui/are. ocreas induere. Et est actiuum cum omnibus suis compositis. Et sunt ocree siue de ferro/siue de coreo. ¶ hec caliga/calige. de calceo/calceas. dicitur. Est calciamentum crurum siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo/caligas. quia calige sursum ligantur cum ligulis. Uel a callo pedum dicitur caliga.

Camisiam simul interulam/rem dicimus vnam
Additur his alias subitura subuncula vestis

Camisia
Camisiatus
Interula
Subuncula

¶ Ista nomina interula/et subuncula. vnum significant cum hoc nomine camisia. Dicitur camisia: quia in ea dormimus in camis id est in castris nostris Uel dicitur sic: quia primum fiebat de canapo. Unde camisiola/le. diminutiuum. et camisiatus/camisiata/camisiatum. qui habet vel indutus est camisiam. ¶ hec interula/interule. dicitur de interius: et uo uis: quod est humecto as. quia humectantur interius per sudorem nostrum. Uel dicitur de interior/ris/iui/interire. ¶ hec subuncula/le. de subeo/bis. dicitur. quia subit ceteris vestibus/vel ceteras vestes.

Crudus/crudelis/austerus/et improbus/atrox
Est ferus/atque ferox/violentus/acerbus/et acer
Impius/immitis/seuusque molestus/iniquus
Asper/inhumanusque/tyrannus/siue proteruus
Toruus et indomitus/his iungitur atque seuerus
Predictis dirus/sociabitur et truculentus

Crudus

Crudelis.
Austerus
Atrox
Ferus
Ferox

¶ Omnia ista nomina idem sunt in significatione. Crudus da/dum. de cruore cruoris. dicitur. Et est proprie crudus non coctus quasi cum sanguine. Et inde per translationem dicitur homo crudus: quasi non coctus: nec sanguine humilis. Est enim asper et durus. ¶ hic et hec crudelis et hoc crudele. a crudus cruda/crudum. dicitur. ¶ Austerus/ra/rum. et hic et hec austeris et hoc austere: in eodem sensu: ab austeri dicitur. ¶ Improbus/improba/improbum. componitur de in/et probus/a/um. ¶ hic et hec et hoc atrox/cis. de ater/a/um. ¶ Ferus/a/um. a fero/fers dicitur. ¶ hic et hec/et hoc ferox cis. de fero/fers. dicitur. ¶ Similiter hic et hec violens/[illegible] eodem sensu. ¶ Acerbus/ba/bum. de

acer dicitur. ¶ hic acer acris: et hoc acre. dicitur de acuo/is. ¶ Impius a/um componitur de in/et pius/a/um. hic et hec immitis et hoc immite. de in/et mitis dicitur. ¶ Seuus/a/um. vnde hec seuitia tie. et seuio/uis/ire. Molestus a/um. de moles lis. dicitur. vnde hec molestia. et molesto/tas. actiuum. ¶ Iniquus/a/um. cōponitur de in/et equus/a/um. ¶ Asper a/um. Unde hec asperitas/atis. de aspero/as. quod componitur ex aspero as. Et sunt actiua. Inhumanus/a/um. componitur de in/et humanus/na/num. ¶ Tyrannus/ni. no. a tyro grece: quod est fortis latine dicitur. Unde hec tyrannis/dis. id est crudelitas. Et de tyrannus. hic tyrannulus/li. diminutiuum. Et tyrannicus/ca/cum. et hec tyrannia/nie. ¶ Proteruus/ua/uum. de pro et toruus componitur. Et est proteruus valde crudelis/terribilis. et comparatur. Unde hec proteruitas atis. et proteruio/uis/iui/ire. i. esse vel fieri proteruum/superbire crudere ferocitate. ¶ Toruus/a/um. de torqueo/ques. dicitur. i. crudelis/terribilis: quia fit toruo vultu. et comparatur. Et inde hec toruitas/atis. Indomitus/ta/tum. de in/et domitus componitur. ¶ Seuerus a/um. de satis et verus/a/um. componitur: qui tenet pietate iusticiā: quod dicitur seuerus quasi sequens vera: ethimologia est/ non compositio. Item seuerus est quidam mons in ytalia. et seuerus comparatur. Unde hec seueritas/atis. id est austeritas/atis. rigor integritas iudicij vehementia vltionis. Et seuero/as. quod non est in vsu. Sed componitur asseuero/as. id est affirmare/asserere. Perseuero/as. id est persistere/in proposito permanere. Unde perseuerās. Et cōparatur. Unde perseueranter. aduerbium. Et hec perseuerantia/tie. ¶ Dirus/ra/rum. de hec dira/re. dicitur: que est furia infernalis. Et dira/re. de/durus/ra/rum. deriuatur. et illud de duro/as. ¶ Truculentus de trux et lentos quod est plenum componitur.

Impius
Acer.
Seuus
Asper.
Iniquus.
Tyrannus
Proteruus
Toruus.
Seuerus
Asseuero
Perseuero
Dirus
Telnrucutus

Est chorus atque cohors/concentus/concio/cetus
Dic consortia contubernia/dicque choream
Turma phalanx acies/societur cuneus istis
Est sex centorum sexaginta legio sex
Ut numerū peragas sup hunc sex milia iungas.
Sed quingentorum numerū dic esse cehortem.
Conuentus conuenticulum/manus addit istis.
Istis concilium vel consistoria iungas.

¶ Omnia ista noia sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic chorus ri: quod idem est q̄ societas: proprie tamē chorus est multitudo in sacris collecta. Dicit etiam chorus locus vbi canunt qui de choro sunt: et scribit cum aspiratione: et tūc corripit primā. Itē habet corus. p quodā vento sine aspiratione: et tūc producit primā. Boetius. Ut cum precipiti glomerantur sydera coro. Sed tunc prima de corus producitur: sed pro societate corripitur. vñ in hymno. Quod chorus vatū. etc. ibi chorus corripit primā. Nam primus pes est trocheus. hec cohors/tis. de cohortor/ris. dr. Est cohors proprie multitudo rusticorum. Castrum multitudo militum. Cohors maior continet quingentos viros. Cohors minor continet trecentos. ¶ Cōcentus/tus/tui. de concino. nis. dr. ¶ hec concio/onis. de concio/cies/ciui/citū: vel de concio/cis/ciui/cire quarte coniugationis. i. commouere vel [illegible]care. Unde concinor aris verbū

Chorus
Corus.
Notabile.
Cohors.
Concentus
Concio
Concinor.

Cetus deponens.id est populum alloqui. ¶ Hic cetus/tus/tui.de coeo/is/colui/ire
Contuberniũ dicitur. Consortium/rij.de consors/tis dicitur. ¶ Contubernium/nij.de hec taberna/ne. Unde hic contubernio/onis socius. hic et hec contubernalis. Et mobiliter sic. hic et hec contubernalis et hoc le. hec chorea/ree. a choro.

Turma ¶ Hec turma/me. a turbo dicitur. Et differt ab ala. Ala proprie est societas triginta militum. Turma triginta peditum. Unde hec turmella/turmelle. di

Phalanx. minutiuum. ¶ Hec phalanx/lancis. vel hec phalanga/ge. lingua macedonũ dicitur legio. Unde phalangarius/a/um. id est legionarius scilicet de phalã

Cuneus. ga existens vel ad phalangam pertinens. ¶ Hic cuneus/nei. a coeo/is. id est

Acies collecta in unum militum vel peditum multitudo. ¶ Hec acies/aciei. ab acuo acuis. dicitur. et habet tres significationes: ut ibi. Est acies belli/cultelli/visus

Legio. ocelli. ¶ Hec legio/onis. dicitur a lego/gis. quia legebantur. id est elegebanbantur qui deberent esse de legione. Uel legio dicebatur a lex/legis. quia lege in castris se habebant. vel lege seu in legione dispositi erant. Et sunt in le-

Conuentus gione sex milia sexcenti sexaginta sex. ¶ Hic conuentus/tus/tui. de conuenio/nis/ueni. dicitur. Hoc conuenticulum/li. Et hic conuenticulus/li. ambo dimi

Manus. nutiua de conuentus. ¶ Hec manus/us/ui. in una significatione est idem quod

Cocilium societas: et tunc de munio/nis. dicitur. vel de munus/eris. ¶ Hoc concilium/lij/sine s/id est collectio sapientum: et precipue episcoporum/vel ecclesiastico rum: et etiam aliorum: ut regum et magnatum suorum. Et cõponitur de con et hoc cilium/lij. quadam similitudine illorum: quia sicut cilia iungũtur/et cum oculis quiescere cupiunt: ita quoqz concorditer iungũtur homines in cõcilio. Uel consistorium rij. a consisto/tis. deriuatur.

Cymbala campana nola tyntynabula iungas.

Cymbalum ¶ Ista quattuor nomina idem consignificant. Hoc cymbalũ/li. a ciẽdo dicit

Campana Proprie instrumentũ musicũ quo populus accipit. i. aduocat. ¶ Hec cãpa-

Nola. na/ne. dr a campania/nie. puincia: qr eius usus pmũ ibi est repertus. Hec nola/le dr. a nola quadam ciuitate campanie ubi prius inuenta fuit. Et est nola tyntibulum qd appenditur collis canũ/vel pedibus auium. Uel illud quod appenditur frenis et pectoribus equorum cum quodam sonitu incedant. i. vadant vel eant equi. Unde hoc tyntinabulum/li. a tinnio/nis/niui/ire. dicitur. quod alio nomine dicitur tonabulum. a tono/as.

Cãpus agellus ager rus ortus et ortulus aruũ.
Quem colit assidue venit ortulanus ab orto.

Campus. ¶ Ista nomina idem significant. Campus/pi. dicitur a cami grece: quod est

Ager breue et humile. Uñ campulus/li. et campellus/li. embo diminutiua. ¶ Hic

Rus ager/agri. ab ago/agis: dicitur. Unde agellulus: et agellus/li. diminutiua. et hic agellarius/rij. id est rusticus vel custos agri. ¶ Hoc rus/ruris. a ruo/ruis dicitur. Unde hoc rusculum/li. diminutiuum. i. paruum rus. Et hic rusticus/ci. et hec rusticia/cie. et rusticus/a/um. Et potest dici a loco scz operarius. vel quia rure moratur et colit rus. qz aũt dr rusticus quasi ruris custos ethimologia est et non compositio. ¶ Hic ortus/ti. ab orior/eris. vel iris. deriuatur. qr

Ortus: semper ibi aliquid oritur. puta herbe et olera. Et hic ortulus/li. diminutiuũ. Unde. Ortulus iste breuis mitia poma gerit. Unde hic et hec ortulio/onis. et

Aruum. hic ortulanus: custos orti vel cultor. ¶ Hoc aruum/ui ab aro/as. quia ad arãdum aptum. Unde hoc aruiolum/et hoc aruulum/li. diminutiua.

Uela vel aulea cortine ... anabrata

Cortine lymbus peripetasma vocatur | Cortina
Dicimus aulea que dependuntur in aulā
Cum ana sursum/batim gradus hinc anabatrū:

¶ Ista nomina idem significant. hoc velum de velo as. i. tego gis. hoc auleū lei. ab hec aula le. qr solet dependi in aula. ¶ hec cortina ne. de corē rei dicit ¶ hoc anabatrū tri. componit de ana qd est sursum & batrum gradus quasi sursum graditur extendit. ¶ hoc peripetasma atis. penultima correpta: peri ponit cū petasma qd est velū vel tentoriū vel cortina. Uel poti⁹ qlibet adiectio et i circuitu fctā. Uñ ppe peripetasma dr superior ps i cortinis q depicta est Improprie tamē dr peripetasma i ymbus cortine sicut hic. (hec catholicon.)

Velum
Auleum
Cortina.
Anabatrum.
Perpetasma.

Certamen/lites/rixas/et iurgia vites | Certamē
Est contentio vel dissensio litigiumqz
Assit agonia que coniugatur agoni.

¶ Ista nomina idem significaot. hoc certamen inis. de certo certas dicitur. ¶ hec lis litis a limes itis derivatur. Et dicit lis a contentione limitis: qui agros diuidit. Inde litigo as. i. contendere/litē agere: ex quibus videtur esse compositū: vel potest esse ethimologia: litigo litem ago. ¶ hec rixa rixe a ringo gis. Unde hec rixula le. & rixor aris deponens: & rixosus a/um. ¶ hoc iurgium iurgij. & hoc iurgamen inis. in eodem sensu: dicit a iurgor aris. Et est iurgium litigatio vel verberatio scdm hugu. vel papiā: iurgiū dr comitū causa litis. ¶ Contentio onis de contendo dis dicitur. ¶ hec dissensio onis. a dissentio tis/et dissentior tiris. ¶ hoc litigiū gij. a litigo as. vnde litigiosus a/um. q litigat vel potius de quo litigatur: vt ista terra est litigiosa. i. de qua litigatur. ¶ hec agonia nie. penul. producta ab agon onis. idē qd agon vel agonia. i. vigor fiducia/victima/vel hostia. hic agon onis. ab ago agis. i. certamē/pugna

Certamen
Lis litis
Rixa
Jurgium
Contentio.
Dissentio
Litigium.
Agonia.
Agon.

Est coma/cesaries/crinis pilus atqz capillus | Coma
Cedo cesariem/maribus facit appropriatam
Fit de como coma/mulieribus appropriata
Anterior capitis pars crinis densa vocatur
Posterior capitis pars cyrrus dēsa pilorū
Dicitur hinc cyrrus quia cyrrum gestat alaudā
Est iuba cornipedis pecorum seta vocantur.

¶ Ista nomina que hic ponuntur significant vnū & idē: vt patebit i eorū expositione. ¶ hec coma me. i. crinis de como mis. sed scdz istū autorē est proprie mulierū/qr sepe ponūt comas suas. Sed scdm grecismū: coma est proprie crinis quadrupedis colubri. Unde ponit diff[illegible]riam istorum nominum sic.

Coma.

¶ Est coma quadrupedis colubri iuba siue leonis. Cesaries leonis: crinis proprie mulieris. Hec cesaries ei. a cedo dis dicitur/et est proprie virorum: decet enim virum esse tonsum et non mulierem. ¶ Hic pilus li. ab hec pillis lis/li. quia a pelle procedit. Item pilus dicitur instrumentum cum quo tonditur et teritur in pila: sed pilus pro instrumento primam producit aliter eam corripit. Unde versus. Qui terit est pilus pilus est in fronte capillus. Item hoc pilum li. quoddam genus teli: et est Romanorum: et tunc dicitur de pello quia pellitur .i. emittitur et torquetur et producit primam. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas et pila minantia pilis. Item hoc pilum li. et est rosarium: et producit primam. Unde quidam. Ad tactum pili mille ruere pili. ¶ Hic capillus li. de hoc caput itis. ¶ Hic crinis nis. de cerno nis dicitur. et sunt proprie crines mulierum et sic dicti: quia crinibus a viris discernantur: et ita quantum ad vocem descendit crinis a cerno: sed quantum ad significationem potius a discerno nis. ¶ Hic cyrrus ri .i. crinis vel plicatura capillorum: et dicitur a cryn grece quod est tondere: quia aptus est tonderi propter sui longitudinem. ¶ Hec iuba be. a iuuo as dicitur. Et est iuba crinis equorum et aliorum animalium irrationalium. Et iuba dicitur crista que supponitur galee vel propter noticiam vel fractionem ictuum. Inde iubatus a/um et iubosus a/um id est plenus et abundans iubis ¶ Hec seta sete a sus suis quia a sue procedit: vel a suo suis suere: quia valet ad suendum. Unde setosus a/um. id est plenus et abundans seta. Unde hec setositas atis. Et componitur seto cum in/et dicitur inseto as.

Pilus. Pilum Crinis — Capillus. — Cyrrus — Iuba cum deriuatis — Seta Setosus.

Corona [illegible]

Laurea/crinile/sertum/dyadema: corona
Addas aureolam: quia paucis sit data: dictam
Et duo quod demat credo dyadema vocatum
Finem: principium sicut facit omne rotundum

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis: hec laurea ree. a laurus lauri dicitur. hoc crinale lis. a crinis crinis dicitur. hoc sertum ti. de sero ris .i. corona de floribus insertis et coniunctis facta. Inde hoc sertulum li. diminutiuum: et sertatus a/um. cum serto ornatus vel coronatus. ¶ hoc dyadema tis/componitur de dya quod est duo et demo mis. quia duo demit scilicet principium et finem. Et nota quod omne rotundum et omne corpus spericum vel circulare potest dici dyadema eadem ratione qua duo demit: scilicet principium et finem. ¶ hec aureola le. de hec aurea ree dicitur. ¶ Aurea ree/est premium substantiale .i. visio diuina. Aureola le. est premium accidentale quod debetur virginibus/martyribus et confessoribus et ceteris.

Laurea Sertum. — Dyadema — Aureola Aurea.

[illegible]

Utendo genere dic currum: curriculumque
De veho vehiculum quod versibus est alienum
Horum dic species ea que subscripta sequuntur
Redas/quadrigas carpenta vel esseda bigas
Istis pilentum sarratum iunge liburnum.

¶ Autor ponit hic synonima in generali: et postea in speciali. In generali sunt ista. ¶ hic currus rus/rui. de curro ris dicitur. hic curriculus li. diminu. de currus. ¶ hoc vehiculum li. de veho [illegible] Et nota quod vehiculum non potest stare in versu

Currus Uehiculum

quia habet quattuor breues immediate sequentes. Et ideo dicit autor q versibus est alienum excusando se: quia posuit hoc nomen in versu in quo recte stare non potest. ¶ Deinde ponit autor synonyma in speciali que continent sub genere currus: et sunt ista. hec reda/de. et dicitur de redo/dis. ¶ hec quadriga ge. cōponitur de quattuor: et hoc iugū/gi. scz currus de quattuor equis tractus: sicut biga cum duobus: et triga cum tribus equis tractus. ¶ hoc carpentum/ti. de carpo/pis dicitur quoddam genus currum: quod autem carpentum dicitur quasi currus pompatus: quia in pompis solet haberi: potius videtur esse ethimologia q̄ compositionis ostensio. Unde hic carpentarius rij qui facit vel ducit carpentum. Dicitur tamē generaliter omnis artifex lignarius carpentarius. Unde carpentariolus/carpentarioli. diminutiuū. ¶ Essedum/di. est species currus: et tātum in plurali. Et similiter pilentum et petorium. Unde Oratius. Esseda festinant pilenta petoria naues. ¶ hoc pilentum ti. de hic pilus/li. quod est instrumentum terendi dicitur. ¶ hoc sarratum ti genus currus firmissimum ad portandum ligna et lapides. ¶ Liburnum/ni. de liburnus populus dicitur. Quadriga Carpentum Essedum. Pilentum Sarratum

Testudo cythara chelis et lyra dicitur vnum
A cythara cytharizo venit simul et cytharedus
Hinc lyricū carmen lyricen lyra cum cano format
Pollice tango lyram facio cum vomere lyram
Delyros inde fatuos censere solemus.
Et delyrare discordes inde feruntur

¶ Ista nomina vnum et idem significant. ¶ hec testudo/dinis (anglice a harpe) Unde virgilius. Ipse caua solens egrū testudine amorē. et dicitur de hec testa/te. vel s̄m quosdam de tango/gis. quia de tactu sonum facit. ¶ hec cythara/re. Unde cytharizo/as. ludere in cythara. et hic cytharedus/di. id est cytharista. ¶ hec chelis/lis/li. de chele que vocatur brachium scorpionis dicitur. hec lyra/lyre. de lyros grece dicitur: quod est dulcis latine. Unde lyricus/ca/cum. idest dulcis in sono vt lyra. Unde lyricum carmen dicitur illud vbi diuersa metra colligantur. Un⁹. Carmina sunt lyra si dissona sunt ibi metra. Et hic lyricen/nis. componitur de hec lyra/lyre: et cano/canis. Et est lyricen ille qui cantat cum lyra. ¶ Et nota differentiam/inter lyra: cuius prima corripitur: et lyra cuius prima producitur. Lyra cuius prima corripit est idē quod cythara. Et lyra cui⁹ prima ꝓducitur: est idem q sulcus. Un̄ delyrus/a um. id est fatuus/stultus. Et delyro/as. idest errare/discordare. Item habetur delyro/as. cuius media corripitur: et tunc deriuatur de hec lyra/lyre. pro cythara: et hoc melius ponitur pro discordare. Sed delyro/as: cuius media producitur melius ponitur pro errare vel deuiare. Un⁹. Delyro discordo/delyro deuio dico. Et sic patet differentia inter ea. Cythara Chelis Lyra

Ambigit et dubitat et fluctuat hesitat heret
Necnon predictis mussat cum mussitat horret Dubito

¶ Omnia ista verba idem significāt. Ambigo gis. componitur de am/et ago gis. interposita b ¶ Dubito/as. de dubi[illegible] Fluctuo/as. de fluctus/tus/ui.

Hesito.

Musso

Mussito.
Horreo

¶ Hesito/as/aui. frequētatiuū formatū ab vltimo supino istius frequētatiui heso/as/aui/are/hesatū/tu. u in o/⁊ a longa mutata in i/breuē fit hesito/as. Et heso/as. formaꝛ ab vltimo supino istius verbi hereo/es/hesi/re/hesum/su mutaꝛ u/in o/fit heso/as/aui/are. ¶ Musso/as/aui. i. dubitare: vel cū silentio murmurare. ⁊ dr̄ mutio/tis/tiui/tire. i. murmurare: vel velle loqui ⁊ nō audere: vel loq̄ nō audēter. vn̄ Persius. Men mutire nephas. ⁊c̄. men. id est mene. ¶ Mussito as. frequētatiuū de musso. ¶ Horreo es/horrui/erē. caret supinis in duabus significationibus inuenitur: vt patet per hos versus. Horreo ꝓ vereor reperitur et horreo sepe. Idem ꝙ terret significare solet.

Domus.

Est domus atqꝫ doma presepe domuncula tectū
Edes ediculas habitacula vel stationes
His postoferum magale tuguria iungas
Atqꝫ mapale casa sit ypepis mansio iuncta

Domus
Domuncula
Pastoforium
Mapale
Magale.
Casa

¶ Ista noīa sunt eiusdem significationis cum hoc noīe domus/mi. qd̄ ſm secundā declinationē per omnes casus declinatur absqꝫ datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus: in quibus declinaꝛ ſm quartā tantū. dr̄ eni domubus: et nūqꝫ domis. Ntūs tn̄ ⁊ vc̄ūs plurales ⁊ singulares dome et domi non sunt in frequenti vsu ſm secundā declinationē. Similiter ablatiuꝰ singularis ſm quartā scꝫ domu Vnꝰ. Tolle me/mi/mu/mis: in variando domus. ¶ Et de domus dr̄ hec domuncula/le. diminutiuum: ⁊ dr̄ domus de doma/tis. grece quod idē est ꝙ domus. Presepe/pis. dr̄ a pre ⁊ sepio/pis. ¶ Hoc tectū/ti. dr̄ de tego/gis. ¶ Hec edes/edis. vnde edicula/le. diminutiuum. hoc habitaculum/li. de habito/as dr̄. ¶ Hec statio/onis. de sto/stas. dicitur. ¶ Hoc pastoforiū/rij. i. casa pastoꝝ. Et dr̄ de pastor/et foris aduerbium: qꝛ foris scꝫ in campis fit pro pastoribus vel de pastor ⁊ foros: quod est ferre: quia fert pastores. ¶ Hoc tugurium/rij de tego/gis. dicitur. ¶ Hoc mapale/lis. de manus: ⁊ hic palus. qui a fit de manibus: et palis infixis terre. ¶ Hoc magale/lis. de manus: et ago/agis. Uel magale lingua pudica. (ſm Isidoꝝ. casa pastoꝝ). ¶ Hec casa/case. de cado/dis. quia cito cadit vi ventorum. ¶ Nota constructionem illius versus. Atqꝫ mapale. Et casa sit mansio iuncta ypepis. id est illis paruis hominibus.

Constructio.

Est hera vel domina mulier matrona virago

Hera
Herus.
Domina
Matrona
Virago

¶ Ista noīa conueniunt in significatione cū hoc noīe hec dn̄a. ¶ Hec hera here: dr̄ hic herus/ri. Et facit dtīm et ablīm plurales in abus: vt dominabus/herabus/ ⁊ dr̄ herus de her grece terra latine. A domina domicella/le. diminutiuum. hec mulier/ris. a mollis. dr̄. ¶ Hec matrona/ne. de mater/tris. dr̄: ⁊ matrona dicitur que iam nupsit et genuit: quasi mater nati vel natoꝝ/vel quia iā potest fieri mater. Unde hic et hec matronalis ⁊ hoc le. ¶ Hec virago/inis. dicitur quasi viriliter agens: et hic supponit ꝓ qualibet nobile muliere. Et cōponitur de vir et ago/agis. ſm Hugui.

Doctor ⁊ instructor monitor pedigogus ⁊ autor
Corrector papas dydasculus atqꝫ magister.

¶ Ista nomina idem significā[...] ...m hoc nomine hic doctor ris. de doceo/ces

hic instructor oris de instruo is. hic monitor oris. de moneo es. ¶ hic pedagogus gi. componitur de peda quod est pene et gogos ducere. et est proprie pedagogus ille qui ducit pueros ad studium. hic autor oris de aueo es id est ligare quia ligat metra pedibus. hic corrector toris. de corrigo gis. ¶ hic papas papantis id est doctor magister. Unde Juuenalis. Pregustat pocula papas. ¶ hic dydasculus li. a dydasco verbo greco. idem quod doceo latine. ¶ hic magister stri. de magis et sterion quod est statio dicitur et non a maior vt hugui. placet. — Instructor. Pedagogus. Autor. Papas Dydasculus Magister.

Destruo/desolor/populor/consumoqz vasto
Diruo/disperdo/subuerto/dilapidoqz
Dissipo: predictis pariter demolior addes.

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem significationis cum hoc verbo destruo is/ destruxi. quod componitur de de/et struo is. Desolor aris verbum deponens de de/et solor aris. ¶ Populor aris deponens quod inuenitur actiuum populo as. Unde Uirgilius. Populatque ingentem farris aceruum gurgulio. Et dicitur de populus li. ¶ Consumo is. de con et sumo mis ere. ¶ Uasto as/aui/are. actiuum de vastus a/um. Unde deuasto as/are. de de et vasto as. Diruo is. actiuum de dis et ruo is. ¶ Dispergo gis de dis/et spargo gis sparsi. Subuerto tis/subuertere de sub et verto tis. actiuum. Dilapido as. de de/et lapido lapidas. — Destruo. Desolor Populor Uasto.

¶ Dissipo as/aui. de dis. et sipo as. i. spargere et proprie escam gallinis: et est dissipo as. actiuum. ¶ Demolior iris. deponens. de de. et molior iris. componitur. Et dicitur Tinea demollitur vestem. id est destruit vel corrodit. — Dissipo Sipo. Demolior

Hic dumos: fruticesqz: rubos/arbusta/frutecta — Dumus.
Deqz rubo dictas: bufones credo rubetas
Arboris et fruticis loca: sunt arbusta frutecta
Que crescunt instar fructicis: fruticare ferūtur

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic dumus mi. Et est dumus spina vel potius spinarum collectio. Unde dumosus a/um. id est plenus dumis. Et hoc dumetum ti. locus vbi crescūt. Dumo mas/maui/are id est spinare. Unde dumeo es. id est esse vel fieri dumosū vel spinosum et a quo dumesco cis/inchoatiuum: vt iste ager dumescit id est incipit esse dumosus. Et est dumus primum. ¶ hic fructex icis. a furor ris. Uel fructex dicitur dēsitas virgularum vel paruarum arborum vel spinarum. Unde hoc frutectū ti. vel fruticetum quod idem est quod locus dicitur vbi fructices crescūt Item a frutex fructico as. et fruticor aris. verbum deponens in eodem sensu. i. fructices emittere/vel multiplicare/pullulare/crescere ad modum fruticis. — Frutex

¶ hic rubus bi. id est dumus: et dicitur rubus quasi rubeum habens fructū. vnde hoc rubetum ti. locus vbi rubus crescit. et hec rubeta te. i. rana vel bufo que habitat in rubis. ¶ hoc arbustum ti. ab arbore dicitur et est locus vbi arbores crescunt. et pro his quandoque ponitur: et precipue nouellis. ¶ Arbustū enim quandoque dicitur arbor nouella et tenera in qua insertio fieri potest. Et dicitur arbustum quasi arboris statio — Rubus Rubeta Arbustum.

Diuitie vel opes censusqz pecunia gaze
Res et proprietas: hinc proprietarius exit
Est opulentia/vel possessio peculiumqz

Diuitie — Opes — Notabile. — Pecunie. — Gaza. — Gazetum. — Res — Regula — Proprietas.

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine he diuitie arum. Et dicitur de hic et hec diues diuitis. vnde diuitiosus a/um. plenus diuitijs. ¶ Opes in plurali numero id est diuitie. cuius nominatiuus singularis deficit. Et est nomē diuersimodū: aliud in singulari et aliud in plurali. Nam i singulari opis opem ab ope. i. auxiliū/tutela/studiū vsus. Sed opes i plurali. i. diuitie. Tñ inuenit qñqz in singulari pro diuitijs: et i plurali pro auxilio. vnde opulentus a/um. i. plenus opibus. Et hec opulentia tie. i. plenitudo vel abundantia opū. ¶ hec pecunia e. ꝛ hoc peculium lij. de pecus dis. hic census us. de censio sis/dicitur. hec gaza ze. i. diuitie/thesaurus. vnde hec gazula zule. ꝛ hoc gazetum ti. i. expositoriū qđ ꝛ pro ipsa gaza inuenitur. hec res rei. de reor reris dicitur. Et sunt proprie res quas sola rei estimatiōe et itellectu cōprehēdimus. vt incorporalia: alia vero corpora appellantur. Et qñqz dicunt omia que in nostro iure exstūt. Unde hec regula le/diminutiuum. hec proprietas atis. de proprius a/um dicit. Unde hic proprietarius rij. ille qui habet ꝓprietatem rei. Et hec possessio onis. de possideo es.

Esca esce.

Esca dapes epule cibus atqz cibaria pastus
Papula sunt etiam conuiuia victus et esus.
Jantamur mane iantacula dicimus inde
Sed contra somnum veniunt obsonia cene
Atqz de medio dat prandia debitus ordo

Esca. — Esculentus. — Dapes — Dapsilis. — Cibus. — Cibarius — Pastus — Esus — Jantor. — Obsonium

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine esca esce. Et dicitur de edo edis. Unde esculentus a/um. plenus et abūdās escis. Unde hec esculentia tie. i. plenitudo abundātia copia escaꝝ. ꝛ cōponitur inesco as. i. inter pascere. ¶ hec dapes vel daps qđ in vsu non est. dapis pi. em. a dape dr̄ a do das. Et sunt dabes nobiliū. sed epule priuatoꝝ vel dapes deorū. epule hoim Inde hic et hec dapsilis ꝛ hoc le. id est largus in cibis. ¶ hic cibus cibi. de capio pis dicitur. vnde cibosus a/um. i. plenus cibis. ꝛ hoc cibariū rij. vas ad deferendū cibos. ꝛ hoc cibariū rij. a cibo as/are. ¶ hic pastus tus. de pasco cis. hoc pabulū li. de pasco pascis dicitur. ¶ hic esus sus. de edo es est edi edere esum esu. vel estum tu. in supino. ¶ Jantor aris deponens. Uel ianto as/are deriuat de iano deo principij id est comedere ante prandium soluere ieiuniū ante prandium. Unde iantaculo as. ꝛ iantaculor aris. deponens. id est iātare ¶ hoc obsonium nij. de ob ꝛ hic somnus ni. qui contra somnum sumitur. ¶ hec cena ne. de cenon grece quod est cōmune latine. ¶ hoc prandium dij de prandeo es/dicitur.

Equus

Est sonipes vel equus ferus equi ferusqz cabal⁹.
Istis cornipes/simul emissarius insunt

Est manui manus/dextre dextrarius aptus
Rede vectores/nos dicimus esse veredos
Quadrupes dictis poteris adiungere si vis

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cū hoc nomine hic equus. Et dr̄ equus ab equus a/um. qr eque currit. et inde hic et hec eques itis. i. miles. et eq̄tissa. i. vxor militis. ¶ hic sōnipes dis. de sonus et pes dicitur: quia facit sonū in pedibus gradiendo. ¶ hic ferus ri. dicitur de fero fers. ¶ hic equiferus ri id est equus ferus. componitur de equus et ferus. ¶ hic caballus li. de cauo as. qr cauat terram pedibus ambulando. Cornipes dis. de cornu et pes dis qr habet cornutos pedes. ¶ hic amissarius rij. equus qui emittitur ad currēdū. libere inter equas vt procreat pullos. ¶ hic mannus ni. equus qui dicitur in manu alicuius. et dicitur de manus. ¶ hic dextrarius rij. idem qd̄ manus qr a dextra manu ducitur. ¶ hic veredus di. proprie equus qui vehit redā: et cōponitur de veho is et reda. vt supra. ¶ hic quadrupes dis. de quattuor et pes componitur. quia habet quattuor pedes

Sonipes
Equiferus.
Caballus
Cornipes
Emissarius
Mannus
Quadrupes

Dicimus eunuchos/castratos atqz spadones
Sicqz metrum sineret ementulatus inesset

Eunuch⁹

¶ Ista noia habent vnā et eandē significationē cū hoc noie hic eunuchus chi. Et dicitur ab eu qd̄ est bonum. et noys mēs et icos custos quasi bone mentis custos. ¶ Castratus a/um. de castro as aui/are. ¶ hic spado onis. de hec spatate dr̄. Uel de spadix scd̄m hug. ¶ hic ementulatus ti. vel emulatus a/um. est ille cuius mentula est abscisa. Uel ementulatus dicitur ille q̄ est extra mentulam positus: id est qui non habet potentiā coeundi. ¶ Et nota q hec dictio ementulatus non potest stare in versu. quia ista syllaba tu/est breuis et stat inter duas longas. Et ideo autor se excusat dicens. Sicqz metrum sineret. ¶ Construe. qz pro et. ementulatus inesset istis dictionibus: si metrum sineret id est pateretur.

Eunuchus.
Castratus
Spado.
Ementulatus
Constructio

Uocibus hic census verbalibus accidit vnus
Coniecturo: reor vel conijcio vel opinor
Autumo coniecto vel suspicior estimo credo

¶ Unus sensus. i. vna significatio accidit. i. conuenit his vocibus v̄balibus. i. his verbis. ¶ Cōiecturo as/aui/are. et dr̄ de hec cōiectura re. ¶ Reor ris. rat⁹ sū. re. verbum deponēs. ¶ Conijcio cis eci/ere. coniectū tu. in supinis. cōponitur de con. et iacio cis ieci re. a mutata in i. et sic cōijcio scribit cū duplici i/an cio. ¶ Opinor aris. deponēs. Unde hec opinio nis. ¶ Autumo as/aui/are. cōponit de ab et timio qd̄ est mēs b mutata i u/et i de timo mutata in u dr̄ autumo as. et nō autimo: qr nusqz reperit sic scriptū apud autores. Catholicō ponit etiā autumo et non autimo: qd̄ pcipit per hoc q autumo ponit post istas dictiones autor et autoritas/q si scriberet autimo poneret ante illa et nō post. Autumare scd̄m hug. est affirmare credere/putare quasi in mente sic habere. Uñ hec autumia me. i. estimatio. et autu[illegible] actiuū. ¶ Cōiecto as. frequen

Coniecturo
Conijcio
Autumo
Coniecto

Estimo. katiuum. conijcio cis/coniectum tu.u in o/fit coniecto. Suspicor aris. verbum deponens de suspicio cis. ¶ Estimo as. componitur de ex/et timo qd est mēs x mutata in s: quod percipitur ex hoc ꝙ estimo componitur iterum cum ex. et dicitur existimo as. ista littera e/de estimo mutata in i/et sic dicitur existimo quasi existimo. ¶ Credo dis/di/dere. componitur de cretum quod est iudicium et do das/dedi/dare.

Credo.

Famulus

Mancipiū/famulusqꝫ/cliens/est verna minister
Atqꝫ ministrator puer assecla/vernula seruus
Satrapa predictis coniungitur atqꝫ satelles.

¶ Ista nomina cōueniunt in significatione cū hoc noīe hic famulus li. Et dicitur famulus a famulor aris. ⁊ est ꝓprie famulus qui ꝓprie ex seruoꝝ familia nascitur. ⁊ dicitur famulus quasi vnus ex familia. Sed seruus dicit ex conditione seruitutis a seruio is. ¶ hoc mācipiū pij. i. seruus ab hec manus et capio pis. Cliens a cleo es. pro inclinare. ¶ hic ⁊ hec verna ne. a vernus a/um. dicitur id est famulus pulcer seruiens qui vernat in domo militū vel diuitū in pulcritudine vestium. vnde hic ⁊ hec vernula le. diminutiuū. ⁊ hic vernaculus li. ⁊ hec vernacula le. pro verna. ¶ hic minister stri. de ministro as/aui/are. dr ⁊ hic ministrator ris. de ministro as dr. ¶ hic puer eri. de pus puris. i. custodia Unde quidā. Pone pueros i pure. i. custodia. Uel puer dr a punio is. q: pueri debent puniri et coherceri verberibus ne in vitioꝝ precipitium delabantur. Et nota ꝙ tribus modis dr puer. Natiuitate. vt puer nat⁹ est nobis. Etate vt Decēnis nouēnis. Obsequio ⁊ fidei puritate: vt dñs ad iheremiā. Puer meus es tu noli timere. ⁊ hoc vltimo modo hic accipitur. ¶ hic et hec assecla cle. sincopatur de assecula. i. comes vel seru⁹ qui sequitur aliquem: ⁊ dr de assequor ris. ¶ hic satrapa pe. dr de satis aduer. qualitatis. Et dicunt satrape vno modo sapientes iudices vel reges. Et dicuntur quasi sapientes vel potentes. (anglice a wyse Juge/a kynge/a duke a mayer of a prouynce or a cyte.
¶ hic satelles litis: ꝓprie est minister crudelitatis et sceloꝝ miles/tyrannus malefactor soci⁹ latronū domesticus (anglice a catchepol or a blayerconde) Et dicitur a satisfacio is. Et satelles dicitur qui heret alteri iuxta latus. ad custodiam: et tunc deriuatur a latus eris. vel ab alter quia adheret alteri iuxta latus ad custodiam. quilibet tamen miles potest dici satelles. Unde hoc satellicium cij. id est officium vel exercitium vel stipendium. vnde et cuiuslibet artificis suum est satellicium et non tantum milicie.

Seruus.
Mancipium.
Uerna
Minister
Puer
Assecla
Satrapa
Satelles

Foramen

Cancellus/porus/forus atqꝫ fenestra foramen
Cancellum muri quadratum dico foramen
In quo sunt solite sibi nidificare columbe
Cancellus templi pars intima dicitur esse
Est cancellare que sunt damnanda notare
Nomina per medium que signant linea ducta
Qui male scripta [illegible] cancellarius extat:

In cruce cancellat pro nobis brachia christus

¶ Ista nomina sunt idem in significatione cum hoc nomine foramen/minis ¶ hic cancellus/li. Porrus/ri. est minimū et subtile foramen in corpore per quod sudor emanat. id est fluit. ¶ hic forus/ri. Unde foro/ras/aui. id est cauare: vel de foro/as. dr hoc foramen/is. et est forus foramē in naui per quod exit remus. Uñ Luca. Ad summos repleta foros. ¶ hec fenestra/stre. dicit de fero/fers: et extra quasi ferens lumen ab extra. ¶ hic cancellus/li de cancer/ri. Et est equiuocum. Nam cancellus est foramen quadratum in pariete in quo columba nidificat. Et cancellus dicitur intima pars ecclesie. Et cancellus dr aula palacij. Uñ cācellarius. dr qui habitat frequēter in cācello palatij Et est officiū cancellarij scripta regis vel principis inspicere: et male scripta ⁊ false cancellare: et bene ⁊ fideliter scripta signaculo sigilli imprimere. Cācellare est notare noia. i. verba dānosa cū vna linea ducta per mediū illorum falsorum verborum: vt hic. Item cancellare est transponere manus vel brachia Unde. Christus dicitur cancellasse manus suas in cruce pro nobis.

Foramen
Porus
Forus
Fenestra.
Cancellus est equiuocum
Notabile

Fossa specus fouea spelunca cauerna vel antrū
Scrobs scrobis est fouea / sed scobs scobis vnde fit illa.
Traco vel amfractus cauus his addat abyssus
Unde fluunt ymbres celi cataracta meatus.

Fossa

¶ Ista noia sunt eiusdē significationis cū hoc noie hec fossa/se. et deriuat de fodio/dis/fodi. ¶ hoc specus/ris. hoc specū/ci. hic specus/ci. hec specus/cus cui. vel hoc specu indeclinabile i singulari numero. ¶ hec fouea/uee. a foueo es. dr. i. fossa: sed fouea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferenter tñ fouea ⁊ fossa accipiunt. Itē fouea ꝓprie est speluca sabterranea vbi aliqd fouet. Uñ illud. Uulpes foueas habent: et volucres celi nidos: filius autē hois non habet vbi caput suū reclinet. Uñ hec fouella/le. diminutiuū. ¶ hec spelunca/ce. de speleū dr: ⁊ est speleū grece idē ꝙ spelūca latine. ¶ hec cauerna/ne. ab hec cauea/uee. dr. ¶ hoc antrū/tri. est grecū: idē ꝙ spelunca latine. ¶ hec scrobs/bis. dr de scropha/phe. propue fouea quā scropha. i. sus facit. ¶ Nota drñam int scrobs bis. ⁊ scobs bis. Scrobs/bis. est fouea. i. fossa. sed scobs/bis. est illud qd eijcit dr fossa. s. purgamentū fosse. Sed ꝓprie est purgamentū domus. vñ scobo/as/are. i. mūdare/purgare ꝓprie domū. vñ⁹. Uilis scoba leuat: sed scobs bis aspera planat. Itē scobs/bis. est instrumētū ferreū q̄ ligna planant. ⁊ dr de scobo. Traco/onis. me. cor. est via subterranea. ¶ hic amfractus/us/ui. de am: ⁊ frango/gis. ¶ hic cau⁹/ui. de cauo/as. dr. ¶ hec abyssus/si. dr de a qd est sine: ⁊ byssus qd est clar⁹: quasi sine claritate. ¶ hec cataracta/te. est via subterran[ea] q̄ aqua de t̄ra discurrit. vñ p trāslationē in celo dñr cataracte nubes vel discursus ac meat⁹ pluuiaꝝ vel tonitrua

Specus.
Fouea
Spelunca.
Cauerna.
Antrum
Scrobs
Scrobs
Traco
Amfractus
Cauus
Abyssus
Cataracta

Raptor vel predo latro latrunculus ⁊ fur
Sunt et stratilates abigei dispiliones
Tempore nocturno fur a[...] latro diurnos

Vispilio quasi vi spolians de iure vocatur
Quosdam stratilates quasi strata dico latentes:
Qui pecus aut pecudes abigunt hi sunt abigei

Fur ¶ Nomina hic posita conueniunt in significatione cum hoc nomine hic et hec fur/furis. a furnus a/um dicitur .i. obscurus/niger. Et dicitur fur: quia noctis vtatur tempore. Proprie quidem fur est qui de nocte vadit: et perfodit domos. Et de fur hic furunculus/li. diminutiuum. et hoc furtum/ti. Et est furtum aliene rei inuito domino abstractio

Latro. Predo Raptor. Stratilates. Vispilio Abigeus. Abiges. ¶ Latro vero qui latet in syluis et expoliat transeuntes. vnde latrunculus/li. diminutiuum. et dicitur de lateo/es. hic predo/nis. hec preda/de. dicitur. hic raptor oris de rapio/pis. dicitur. ¶ Stratilates dicuntur latrones quasi latentes in stratis. vnde videtur componi. ¶ hic vispilio/onis. componitur de vi/et spolio/as. vnde vispilio quasi vi spolians dicitur. ¶ hic abigeus/gei. et hic abiges/gis: quod idem est/ proprie fur amentorum et pecorum. eo quod abigat illa aliorsum: vt competentius illa furari possit. Item abigeus/gei. id est qui pecora terre facit vel cum virga/vel cum mantello. Et dicitur de abigo gis/abegi/abactum/tu. id est fugare/separare/de vno loco ad alium agere.

Gladius. Rumphea vel framea gladius vel mucro vel ensis
Addatur sica/sicarius exit ab illa.

Rumphea Framea. ¶ Ista nomina sunt idem in significatione cum hoc nomine hic gladius/dij. ¶ hec rumphea phee. gladius flammeus et versatilis bis acutus ante portas paradisi positus. ¶ hec framea/mee. a ferrum dicitur. quasi ferrea gladius ab vtraque parte acutus. vel a fremo/is. quia fremere facit meticulosos. ¶ hic gladius/dij. dicitur de hec gula/le. Et hoc interest inter gladium et ensem. Nam ensis tantum de ferro est: sed gladius totus est. ¶ hic mucro/onis. de macro grece: quod est longum latine. Et proprie mucro est cuiuslibet teli acumen: sed ponitur sepe pro gladio. hic ensis/sis. a seco/as dicitur secundum hugui. Vnde ensiculus/li. diminutiuum. Et ensatus/a um. i. cum ense armatus. Et ensifer/a/um. qui fert ensem. Et hoc ensiferum/ri. occisio facta per ensem. ¶ hic sica/ce. proprie est absconditus gladius in baculo qualem habent latrones insidiantes viantibus.

Mucro Ensis. Ensiculus Ensifer Sica

Est stilus graphium calamus scriptoribus aptus:
Atque pugillaris fertur capiente pugillo

Graphium Stilus. Calamus Pugillaris ¶ Ista sunt eiusdem significationis cum hoc nomine graphium/phij. et dicitur graphium vel graphius phij. scriptura. Stilus a sto/stas. quia stat in cera. ¶ hic calamus/mi. proprie est canna vel stipula segetis. que ex immisso flatu calescit. Et ponitur pro stilo vel penna: quia cum illo ante inuentionem penne scribebant. ¶ hic pugillaris/ris. i. graphium: et deriuatur de hic pugillus/li.

Gratulor exulto letor plaudoque resulto
Gaudio tripudio vel ouo cum iubilo psallo
Jocundo simul exhilaro sit in his hilaresco

¶Omnia ista verba idem significant. ¶Gratulor/aris. verbū deponens de gratus/ta/tum. ¶Exulto/tas/aui/are. frequentatiuum de exilio/liui. vel exi lij/ire/exultum/tu. u in o/fit exulto/as. ¶Letor/aris. verbū deponēs. de let⁹ a/um. ¶Plaudo/dis/plausi/ere. i. gaudere. ⁊ componitur a plaudo/dis. de ad: ⁊ plaudo/dis. ¶Resulto/as/aui/are. frequentatiuum de resilio/is/resultum/tu. u in o/fit resulto/as. ¶Gaudeo/des/gauisus sum/dere. verbum neutropassiuum. Unde hoc gaudium/dij. et hoc gaudiolum/li. diminutiuum. ¶Tripudio/as. de hoc tripudium/dij. Unde hic tripudiator/ris. et tripudiatrix/cis. ¶Ouo/as/aui/are. i. gaudere. Jubilo/as/aui/are. de hic iubilus/li. Psallo/lis/psalli/psallere. caret supinis verbū neutrū. ¶Jocūdor/aris/atus sum/dari. dicitur de iocundus/da/dum. et producit primam syllabam iocundus et iocundor. ¶Exhilaro/as. componitur de ex ⁊ hilaro/as. et scribuntur cum vno l/hilaris hilaro. exhilaro/hilarisco/cis. Item reperitur hilaresco cis et tunc venit de hoc verbo hilaro/hilaras. addita co. Gratulor Exulto Letor. Plaudo Resulto Gaudeo. Tripudio Ouo. Jocundor Exhilaro

Gybbas vel struma fertur pars turgidā dorsi Jstinc gybbosus strumosus dicitur inde

Gybbus.

¶Jsta duo nomina idem significāt. sed sic differunt. quia gybbus est tumor in dorso. Unde gybbosus a/um. Et hic gybber/bri. i. gbbus: vel ille qui habet gybbum. ¶hec struma/me. est tumor in pectore. Et dicitur de struo/is. vnde strumosus/sa/sum. Et hec strumositas/atis. Gybbus Struma

Horreo formido metuo timeoqꝫ tremisco Et tremo cum paueo trepido pauidoqꝫ pauesco

Horreo

¶Jsta nomina idem significāt. horreo/es/rui/ere. qđ componitur exhorreo es. Uñ horridus/a/um. Formido/as. componitur reformido/as. Metuo/is. ui ere. sine supino. Timeo/es/mui/mere. sine supino. ¶Tremisco/cis. inchoatiuū cōtremisco. Et de tremo hic tremor/oris. ⁊ tremebundus/a/ū. ⁊ tremulus/a/um. Uñ tremulo/as. et tremefacio/cis. ⁊ tremefio/is. p compositionem Tremo neutꝝ est: facit preteritū in ui. ⁊ supina in itū cū ꝯpositis. exceptis tremefacio ⁊ tremefio: que faciunt tremefactū/tu. ¶Paueo/es/ui/ere. sine supino. Et ꝯponit᷑ cū ex: et dr̄ expaueo/es. Unde expauesco/cis. inchoatiuum. De paueo. pauidus/da/dum. Unde pauido/as. et de paueo pauesco/cis. inchoatiuum verbum. Trepido/as/aui. de trepidus/a/um. dicitur. Timeo Tremisco Tremulo. Paueo Pauido.

Jgnis ⁊ igniculus fornax focus atqꝫ caminus Est rogus atqꝫ pyra fornacula iungitur istis

¶Jsta nomina sunt idē in significa[illegible] cum hoc noīe hic ignis/nis. quod compon᷑ de in qđ est nō: et gigno/[illegible] quasi nō gignens: qꝛ nichil ex se gigni possit: sed consumit cuncta que reper[illegible] Unde igniculus. ¶hec fornax/nacis a fos: quod est ignis. et dicitur fornax quasi fos vrna vngens. Uñ hec fornacula/le. vel hoc fornaculum/li. in eodē sensu ambo diminutiua. ¶hic focus/ci. de foueo/es. dicit᷑: et est focus quicquid fouet ignē: ignis est ipsa flamma. ¶hic caminus/ni. de campso/as. dr̄: quod idē est qꝫ flecto/tis. ⁊ dr̄ sic: qꝛ flammas in se reflectit. ¶hic rogus/gi. a roge[illegible] dr̄: et est rogus ignis pro mortuo. sed est proprie compositio lignorū [illegible] corpus impositum est. Jgnis. Fornax. Focus Caminus Rogus.

Pyra

¶ Hec pyra/re. dicitur ignis. a pyr grece quod est ignis latine. Sed hec pyra re. proprium nomen mulieris. Unde versus. In feruente pyra calet ouum femina pyra. Et est rogus dum non accensus est. Pyra dum ardet. Bustū post q̄ arserit.

Janua/portā/fores/bifores sunt hostia value

Porta

¶ Ista nomina vnum significant cum hoc nomine hec ianua/nue. Et est ianua proprie primus ingressus/primus introitus. Uel ianua est ostium quale videmus in cellarijs per qd videri potest intus et extra. Et dicitur a iano deo principij: quia ianus fingitur videri ante et retro. ¶ Hec porta/te. proprie est ciuitatis. Cum enim antiqui ciuitatē aliquam volebant edificare in circuitū deducebant aratrum ne terram tangeret et portabant. Potest etiam ab alijs dici porta ab exportatione vel importatione rerū per eam. Et a porta hec portacula/le. et hec portella/le. diminutiua. Et hic portitor/oris. id est ianitor Et hic portensis/sis. pro eodem. Et hic porticus/ci. domus illa que preest foribus. et dicitur sic: quia ibi fit transitus et non standū sit. quasi porta vel porticus sit ibi aperta. ¶ Fores sunt que extra voluuntur: et dicūtur de fori. Cōponitur cum bis/et tunc bifores: et sunt duplices fores. ¶ Hostium/hostij. ab hostis dicitur: quia hostem moratur. ibi enim aduersarijs nostris nos obijcimus. Hec valua/ue. a valuo/uis. dicitur: et sunt value que intus aperiuntur et voluuntur: et sunt duplices et replicabiles: quia in se replicantur cum aperiuntur. Ualua a velo: quia a se velent.

Fores
Hostium.
Ualua

Insanus/vehemens/vecors/vesanus & excors
Secors/& demēs/bacchans/cerritus/& amens

Insanus
Uehemens
Uecors

¶ Ista nomina conueniūt in significatione. Insanus/na/num. quod componitur de in: et sanus. ¶ Hic et hec et hoc vehemens/tis. componitur de ve: et habeo/habes. et hec mens/tis. Unde vehemens: quasi ve habens in mente. ¶ Hic et hec et hoc vecors/dis. componitur de ve: et cor/cordis. Unde vecors quasi ve habens in corde. vel componitur de ve: quod est sine: & cor: quasi sine corde. ¶ Uesanus/na/num. de ve: et sanus/na/num. quasi non sanus: vel sine sanitate. ¶ Hic et hec et hoc excors/dis. componitur de ex prepositione: & cor/dis. ¶ Hic et hec et hoc secors/dis. de se: quod est sine: et cordis. ¶ Hic et hec et hoc demens. de de: et mens/tis. ¶ Hic & hec & hoc bachans/tis. de bachor aris. i. furere: vel insanire. ¶ Cerritus/a/um. de ceres reris. dea frugū in festo cuius solebant furere: et insanire. sicut in festo bachi. Hic et hec & hoc amens/tis. de a/quod est sine: et mens/tis. quasi sine mente.

Uesanus
Excors

Bachans.
Cerritus.

Tartarus infernus acheron stix orcus auernus
His herebum barat[illegible] coniungas atq; gehennā.

Infernus

¶ Ista noīa idē signt cū hoc noīe hic infernus/ni. qd declinat in plurali. hec inferna/orum. neu. ge. et dr de infra: q2 inferiori parte terrre est: vel infra terram q2 sicut cor hoīs est in medio corpis: ita infernus in medio terre esse perhibet ¶ Hic tartarus/ri. et plr hec tartara/orum. dr a tartarus: vel a tartari grece qd est horrere latine: et tremere. Et est tartarus profundissimus locus infernorum de quo neminē extrahit deus. [illegible]is enim est fletus et stridor dētium/horror tenebrarum/tremor frigoris. Unde tartarius/a/um: et tartarinus/na/num.

Tartarus

¶ hic acheron ontis. dicitur ab a quod est sine et chere salus quasi sine salute et saluatione. ¶ hec stix gis. id est fluuius infernalis. et dicitur de stigo as. id est stimulo as: quia valde stimulat et angustiat potantes de eo. Uel dicitur a sto stas: quia semper stat ad penam / vel a statim quia statim interficit. Uel a greco stigestos quod est tristicia: quia tristes facit: et quia tristiciam gignit: et sepe ponitur pro inferno. Unde stigius a/um. et hic et hec stigialis et hoc le. ¶ hic orcus ci. dicitur de orce grece quod est capere latine: quia quos capit semel iterum non reddit. ¶ hic auernus ni. componitur de a quod est sine et ver quasi sine vere id est delectatione. ¶ hic herebus bi. de horreo dicitur. ¶ hoc baratrum est nomen nimie profunditatis vel altitudinis. Et est dictum quasi voratrum id est vorago atra ex profunditate quia omnia deuorat: et quandoque dicitur infernus: et quandoque profundissimus locus inferni a quo deus neminem extrahit: quandoque fossa quandoque gurges vertiginosus: quandoque venter. Unde baratro onis. id est leccator: quia omnia batratro id est ventri committit. ¶ hec gehenna ne. dicitur de ge quod est terra et hemon profundum: quia in profunditate terre est. Acheron Stix. Orcus Auernus. Herebus. Baratrum Gehenna.

Est iuncus biblus cyrpusque papirus arundo
Cum canna calamus simul est his associandus.

¶ Ista nomina conueniunt in significatione cum hoc nomine hic iuncus de iungo gis. eo quod aliquid cum eo iungitur vel ligatur. vnde hic iunculus li. diminutiuum: quia iunctis radicibus hereat. hoc iuncetum ti. locus vbi iunci abundant: et iunceus a/um. de iuncis existens vel ad iuncos pertinens: et inde hec iuncata id est lac concretum et iuncis inuolutum. ¶ hic biblus bli. a bibo bis quia aquarum est biblus. ¶ hic cyrpus pi. a carpo pis. vnde cyrpus a/um. ¶ hec papyrus ri. a pyr grece quod est ignis: eo quod igni et cere est aptus. ¶ hec canna de cano is dicitur: quia in eo canitur. vnde hoc canetum ti. locus vbi canne crescunt: et hec cannula le. et hec cannella le ambo diminutiua. ¶ hic calamus mi. a caleo les. id est canna vel stipula segetis: quia ex immisso flatu calescit. Unde calamizo as: id est lete cantare et calamos post messores colligere. Et hec calamitas tatis. id est miseria dicta a calamo. Canna que est inanis et vacua: et ad instar calami. proprie quidem est calamitas quando aliquis non habet in spe nec in re: nec exterius nec interius: sicut canna vacua est et exterius et interius. ¶ hec arundo nis. ab areo es dicitur: quia cito aret. et proprie dicitur folium dependens: sed simpliciter sepe ponitur pro canna. Unde arundineus a/um. et hoc arundinetum ti. locus vbi arundines crescunt. Iuncus. Biblus. Cyrpus. Papyrus Canna Calamus Arundo.

Suffio thurifico suffumigo cum quibus addo
Incenso sensum dedit istis vsus eundem
Suffio sumatur quod sic autore probatur
Et suffire locum sumpta properabat acerra

¶ Ista verba habent vnam et eandem significationem. Suffio suffis suffiui/ere. de sub et fio fis. et tunc suffio est actiuum (anglice to ensense) Thurifico as de thus thuris et facio facis. Suffumigo as. de sub et fumigo gis. Insenso as. de in et censo as. vel deriuatur ab incendo dis: quia thurificantes incendunt thus. Incenso as. verbum deponens frequentatiuum [illegible] incendo dis. Suffio Thurifico. Suffumigo Incenso.

Acerra ¶ hec acerra re. i. thuribulum. Ille vltimus versus est v̾sus Uirgilij induct' in exemplum quō suffio is/idem est quod thurificare vel suffumigare.

Interimit perimit interficit & necat occat
Occidit mactat extinguit siue trucidat
Suffocat iugulat funestat siue sugillat
Mortificat truncat disterminat examinatq3

Interimo Perimo. Neco Notabile. ¶ Ista verba conueniūt in significatione cū hoc verbo interimo mis. quod cōponitur de inter et emo is/emi re. ¶ Perimo pimis de per et emo is. Interficio cis. de inter ꝛ facio. Neco as/cui/are. et cōponit eneco/pneco as. Et nota ꝙ neco as. et oīa sua ꝯposita faciunt preteritū in aui. vel in ui/vt neco as/aui vel necui et supina i atū vel in nectū: vt necatū tu. vel nectū tu. vt dicit Hugui.

Occo ¶ Occo as/aui/are. de ob ꝛ ceco deriuat. Et ꝓprie occare est cū rustici rōne ꝛ satione dimissis grandes glebas cedunt: et ligonibus frangunt: sed ponitur ꝓ scindere/secare/et truncare: vnde hec occa ce. quoddā instrumentum ad perscindendū terrā aptum: sicut istaꝝ. et componit occo exocco cas. et est actiuū cum suis compositis.

Occido Macto ¶ Occido dis/occidi re. penul. ꝓducta: de ob et cedo dis cedi re. penul. ꝓducta. cessum su. in supinis: et est actiuū. ¶ Macto as/aui/re. id est iterficere. vnde hoc macellum li. (anglice a boucherye) qꝛ ibi mactantur pecora. Unde hic macellio onie: ꝛ hic macellarius rij. qui pecora mactat ꝛ vēdit carnes. ¶ Extigo is tinxi guere. de ex et stinguo guis. qꝺ nō est in vsu.

Trucido Suffoco. Funesto Sugillo ¶ Trucido as/aui/are. de trux cis. dr̄. Suffoco as/aui/are. media ꝓducta componit de sub ꝛ hec faux cis. ¶ Iugulo as. de hec gula le dicit. Funesto as. de funestus a/ū. Sugillo as. de suggero ris. et est sugillare/suffocare/strāgulare/vel [illegible] gule dare et eam stringere: et tūc dicitur quasi suggulare. i. sub gula ca pere.

Mortifico. Examino. ¶ Mortifico as/aui/are. de mors tis/et facio cis. ¶ Trunco as/aui/are. de truncus ci dicitur. ¶ Distermino as. de dis/et termino as. ¶ Examino as aui/are. de ex et animo as componitur: et est idem quod debilitare/terrefacere vel vitam alicuius rapere.

Ueneficas/magicas. dicas lānas quoq3 sagas
Istis signantur eandem quibus associantur
Hec incantatrix/strix/sagana/prestigiatrix.

Uenefica Magica. ¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis: hec venefica ce (anglice a wycche) et dr̄ a venenū et facio cis. et pōt declinare mobiliter veneficus a/um. ¶ Hec magica ce. vel magicus a/um. Hec lāna ne. a lanio as. ꝛ dr̄ lanna quasi lania a laniādo scȝ pueroꝝ. Fabule fingunt lannas clausis ianuis intrare: ꝛ infantes corrūpere ꝛ laniare: ꝛ postea [illegible] restituere: ꝛ habēt hominis vultū. sed corpus bestiaꝝ.

Saga. ¶ Hec saga ge. a [illegible] sagis. i. ingeniose aliquid facere. Et est saga ingeniosa vel incantatrix vel diuinatrix. Unde hec sagana fuit nomē cuiusdam incantatricis: sed ponit modo ꝓ qualibet incantatrice. Item sagana est genus gummi vel festis.

Incantatrix Strix. ¶ Hec incantatrix cis. ab incanto as dr̄ incātare. (anglice to enchaunt) sicut faciūt magici. ¶ Hec strix proprie est quedā auis nocturna de sono vocis [illegible] cū clamat stridet: hec auis scȝ strix vulgo dr̄ [illegible] fertur nascentibus: ꝛ dicit a strideo strides

¶ hec prestigiatrix cis. de hoc prestigium gij/dicitur:et est prestigium qui eds species magice artis scilicet humanorum dicitur sensuum illusio. et dicit prestigium a prestringendo: quia aciem oculorum prestringit per prestigium incredibiles rerum mutationes videntur fieri: vt terre cumulus videtur castrū: lapis videtur talentum seges cohors militum galeata.

Hystrio/vel palpa/mimus vel gesticulator
Est ebulo/nebulo/parasitus/scurra: leccator
Sic pantominus: comedus vel ioculator
De serpente nepa dictos his adde nepotes

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis: hystrio nis (anglice a ioguler) q: herramit a bordoare. Et dicitur hystrio ab hysterion grece quod est iesticulare latine. ¶ hic palpo nis. de palpo as/aui/are. i. adulari. ¶ hic mimus mi. dicitur ioculator: et componitur cum panteo quod est deus et dicitur pantomimus mi id est deus vel dominus vel magister vel princeps mimorum. ¶ Et nota q qui mimo vel huiusmodi ioculatoribus donat exenia nō minus arguitur q si dyabolo sacrificium immolaret. Unde quidam. Mimo donare thus est dare et demonizare. hic ioculator ris. a ioculor aris. hic epulo nis. ab hoc epulum li. ¶ hic nebulo nis. a nebula le. hic parasitus ti. a parapsis dis. hic et hec scurra e. de sequor is. et hec curia curie dicitur componi et est scurra leccator/vaniloquus proprie: et dicitur scurra qui sequitur curiā gratia cibi. q autem dicitur scurra quasi scutellam radens vel rodens ethimologia est et non compositio. ¶ hic leccator dicitur de hec leca ce. et est leca proprietas lingendi de lingo gis/linxi lictum lictu dicitur. hec leccacitas id est proprietas lingēdi. hic leccator et hec leccatrix. hic comedus di. a comedia dr. vel a comos qd est villa. ¶ hic nepos tis. pro leccatore dicitur. Et hec nepa pro quadam serpente. hystrio. Palpo Mimus Nebulo. Scurra Leccator Comedus. Nepos

Calx: scrupus: et scrupulus: mola: calculus: atq; molaris.
Addatur cautis: quia sepe fit obuia nautis
Petra/lapis: saxum: scopulus: silicesq;: lapillus.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. hec petra tre: dicitur de petros grece quod est durum latine. vnde petrosus a/um. vel petra de pes et tero is Unde petra quasi pede trita. hic lapis dis. de laos grece quod est lapis latine dicitur. Unde hic lapillus li. ¶ hoc saxum xi. de scindo dis dicitur. vnde saxeus a/um. et saxosus a/um. hic scopulus li. vnde scopulosus a/um. hic et hec silex cis. id est lapis durus sic dictus [illegible] ab eo saliat ignis. vnde silicius a/um et siliceus a/um. de silice existens vel ad silicem pertinens. hic lapillus li. diminutiuum de lapis. ¶ hic calx cis. minimus lapis: a calco as dicitur. ¶ hic scrupus pi. paruus lapis asper: a scrutor. vnde hic scrupulus li/diminutiuum. hec mola mole dicitur de molo molis. ¶ hic calculus li. diminutiuum de calx calcis. hic molaris de hec mola [illegible] dicitur. hic cautis de caueo es dicitur: quia caueri debet a nautis. Petra. Saxum. Silex. Scrupus. Cautis.

Lectus

Est thorus & stratum lectū thoreuma grabatum
Accubitus his dormitoria iunge cubile

Thorus ¶ Ista nomina idem significant hic thorus ri. et dr̄ a torqueo es. hoc stratū ti. de sterno nis straui. sternere dr̄ ¶ hic lectus cti. de lego gis dicit̄. vnde hic lectulus li. diminutiuū: et hec lectica ce. currus ī quo sternitur lectus: vel dicit̄ lectica scd̄m quosdam a lectis herbis. et est idē quod thorus. ¶ hoc thoreuma tis. et est nomen grecum. ¶ hoc grabatum ati. et dicitur a grabaton greGrabatum ce quod est caput latine. hic accubitus tus/tui. de accumbo bis. hoc dormitorium rij. de dormio mis dicitur. hoc cubile lis. dicitur de cubo as/aui/are.

Luna.

Phebe vel luna tytania cynthia mene
Ac nouitas luna neomenia dicitur esse

¶ Ista nomina vnum et idem significāt. hec phebe bes. hec luna de luceo es
Tytania dicitur. ¶ hec tytania nie. dicitur de tytan tanis/quod est sol. ¶ hec cynthia
Mene e. de cynthius tij/quod est sol dicitur. ¶ hec mene dicunt grece vbi nos dicimus luna. Et mene prout est luna componit̄ de neos grece quod est nouum latine: et dicitur hec neomenia nie. i. nouitas lune vel noua luna: quā nos alio nomine nouilunium appellamus: de nouus a/um. et hec luna lune.

Cartula vel carta codex liber atqꝫ libellus
Si breue longari licet et longum breuiari
His codicillus coniungitur atqꝫ volumen

Carta ¶ Ista noīa sunt eiusdē significationis. ¶ hec carta te. et dr̄ de careo es. eo ꝙ caret pilis ⁊ carne. Uñ hec cartula le. diminu. hic codex cis. vñ hic codicillus li. ⁊ dr̄ codex de hoc noīe codex cis. qđ est trūcus qđ dr̄ de codex quod est idē
Notabile ¶ Et nota ꝙ codicillus non pōt stare in versu quia ista syllaba di/est breuis ⁊ stat inter duas syllabas co/et ci/et iō non pōt in versu stare ⁊ ideo excusat se
Liber autor cū dicit. Si breue longari. ¶ hic liber bri/dr̄ de liber a/um. vnde hic libellus li/diminutiuū. hoc volumen inis. de voluo is/volui voluere volutū tu.

Gusta libellum visu commendo libellum

Libellum ¶ hic ponitur differētia inter hoc libellum cuius prima producitur: ⁊ libellū cuius prima corripit̄. Libellū cuius prima longatur est diminutiuum de hoc libum et est libum quidam panis: sed libellum cuius prima producitur est accusatiui casus huius nominis hic libellus li. quod est paruus liber.

Subligar et ligula caligas quia subligat alte

¶ Ista duo noīa hoc subligar ris. de subligo as. ⁊ hec ligula le. de ligo as. significant idem.

Iunge luto scenū q[illegible] bus addo volutabra limū.

Cum sterquilinio predictis adiice fimum
Hinc scenolentus illimis dicitur inde

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. hoc lutum/luti. et dicitur de luo/luis. hoc scenum/sceni dicitur de hec cena. ¶ hoc volatubrum/volatubri. penultima correpta de voluo/voluis. et proprie volutabrum est illud in quo porcus inuoluit se. ¶ Limus/limi. de hic et hec leuis et hoc leue dicitur. Et componitur cum in/et dicitur hic et hec illimis et hoc illime. id est purum: mundũ et sine limio. ¶ Item scenum componitur cum lentus quod est plenum: et dicitur scenolentus/ta/tum. ¶ hoc sterquilinium/linij. stercus vel locus plenus stercoribus. Et dr̃ sterquiliniũ a stercus/oris et stercus a sterno/nis.

Lutum. Volutabrum Limus Scenum Sterquilinium.

Dic mare/dicqꝫ salũ/dic equora/dicqꝫ profundũ
Dic pelagus/pontũ/freta/iungas et bitalassum
Dic amphitritem/qui circuit et terit orbem

Mare

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine mare/ris. et dicitur a meo/as/aui/are. quia continuo meatu. id est trãsitu est. ¶ hoc salum/li. a sal/salis. quia aqua maris est salsa. ¶ hoc equor/ris. dicitur de equus/a/um. quia eius superficies equa est. id est equalis. nulla procella mouente mare. Similiter mare dicitur altum. quia altum est et profundum. ¶ hoc pelagus/gi. de pello/is. dicitur: quia pellitur huc et illuc per procellas et tempestates. ¶ hic ponthus/thi. a pons/tis. dicitur per contrarium: qr non possit pontari. i. habere pontem. ¶ hoc fretum/ti. i. mare. Et dr̃ fretus/a/um. impauidus/tutus per contrarium/quia fretum reddit pauidum ¶ hoc bitalassum/si. i. duplex mare: vbi duo maria concurrunt. Et dicitur de bis/et talasim grece quod est mare latine. ¶ hic amphitrites/tis. dicitur ab amphi: qđ est circum: et trites quod est tritor: quasi circumtritor orbis: et est grecum nomen. Unde Ouidius. in primo methamor. Nec brachia longe. etc̃. Margine terrarum porrexerat amphitrites. Et est versus spondaicus.

Salum Equor Pelagus Ponthus Fretum. Bitalassum Amphitrites

Est meretrix scortum thays lupa capra chimera
Post nonam prostans nonaria iungitur istis.

Meretrix

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis hec meretrix/cis. Et dicitur meretrix: quasi meretrica. i. clara trica. id est plica vestis. Sed ethimologia est. Componitur enim meretrix a merces/cedis. et trico/tricas. i. impedio/dis. et dicitur meretrix quasi pro mercede hominem tricans. id est impediens. Uel deriuatur de mereor/mereris. quia meretur precium libidinis. ¶ hoc scortũ/ti. a scortes/tis. quod est pellis arietis. Uel dicit̃ a scorton grece: quod est dulce latine. ¶ hec thays/idis. proprium nomen cuiusdam meretricis: et nunc ꝓ omni meretrice accipitur. ¶ hec lupa/lupe. similiter dicitur meretrix. ¶ hec capra/capre: quia fetet vt capra. Et chimera dicitur meretrix. Unde quidam Omnis reuera meretrix est dicta chimera. Parte leo prima/media caper/anguis in ima. Non moror cetera exponere. quia sensus patet intelligenti.
¶ hec nonaria/nonarie. est meretrix prostans in nona vel post nonam. Prostrare verbum meretricum est. nam meretrix prostat ante hostium prostibuli parata cuilibet commisceri.

Scortum Thays Lupa Chimera.

Gausape mensale mappas manutergia dicas
Addas mantile manibus quasi tela vocamus

Gausape
Mensale
Mappa.
Manutergiuz.
Mantile

¶ Ista nomina idem significant. hoc gausape pis. et dicitur de gaudium et sapio/pis. ¶ hoc mensale/lis. de hec mensa/se. dicitur. quia tegit mensam quando comedimus. ¶ hec mappa/pe. de manus: et pio/as. quia piat .i. mundat manus. ¶ hoc manutergium/gij. de hec manus: et tergo/gis. et est proprie manutergium quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ hoc mantile/lis. dicitur de manus: et hec tela: quasi tela pro manibus.

Miles eques tyro tyrunculus atque quiritis
Atque neoptolomus nouus est regnator in istis.

Miles

Eques
Tyro.

¶ Ista noia significant vnum et idem cum hoc noie miles communis generis. Unde Ouidius in epistolis. Nescio que subito faceret mihi causa doloris. Et rudis ad partes: et noua miles eram. Et dicitur miles a mille: quia olim mille milites erant in numero. ¶ hic et hec eques/tis. i. miles. de equus/equi dicitur. ¶ hic tyro/onis. dicitur de tyro grece: quod est fortis latine. Et est tyro nouus miles nouiter ad militiam electus sic dictus: quia fortis ad hoc officium solet eligi: vel quia ad querendum probitatem se angustiat laborando per diuersa regna. Unde et tyro grece: dicitur angustia latine. Et de tyro hic tyrunculus/li. et hoc tyrocinium/nij. noua militia officium tyronis/rudimentum/initium/nouitas militie. ¶ hic quiris/tis. dicitur de quirinus/ni. i. romulus qui condidit romam/ et proprie quiris: ciuis romanus dicitur quiris. ¶ hic neoptolomus/mi. dicitur a nouos quod est nouum: et ptolomus miles: quasi nouus miles. Uel a neos nouum: et tholomo regno: quasi de nouo regnans: et neoptolomus dicebatur pyrrus filius achillis.

Maceria

Materiam vel materiem dic esse domorum
A pariete venit paries qui iungitur istis
Sed muros proprie vel menia dicimus vrbis
Dicitur ac vallum palis cum vimine factum
Hinc inuallare res est includere vallo.
Sepibus septis includitur ortus et aruum
Indago syluas syluisque latentia claudit
Hinc indagare res expl[illegible]are latentes.

¶ Ista noia sunt idem in generali. sed differunt in speciali. hec maceria/rie. vel maceries/ei. dicitur a macron: quod est longum. ¶ hic paries/tis. de par/ris. i. equus. Et proprie ista noia pertinent ad domos: et mansiones includendas. ¶ hic murus/ri. Et hec menia/orum. dicuntur de munio/is. pro defendere: et proprie sunt vrbis vel ciuitatis quas muniunt. i. defendu[illegible] ¶ hoc vallum/li. de vallus/valli. Et est vallus. id est palus. scilicet lignum [illegible] quod figitur in terra (anglice a stake)

de validus a/um. quasi validus palus. Et hoc vallum li. concathenatura q̄ fit de palis super aggerem. Vel vallū est ipse agger scʒ illud molle qd̄ e terra erigitur vt custodia pretendat. Et est vallum inter murum ⁊ fossam: sic vallū li/est locus munitus per vallos. i. palos. Unde Galterus i alexādreidos. Non opus est vallo id est castro. ¶ Nota versus differentiales vallorū. Est vallus palus circa castrū preacutus. Nexio palorꝝ sibi mutua sit tibi vallum id est locus qui muniit talis connexio virgarum dicitur vallum. ⁊ de vallo dicit vallo as/are. id est munire cum vallo: et invallo as: id est intus vallere/includere. ¶ Hec seps sepis: et hoc septum ti. dicuntur de sepio sepis sepiui. Et sunt ꝓpe sepes et septa munitiones facte circa ortos et arta sata cum virgis et viminibus vel spinis. ¶ Hec indago inis. proprie est inquisitio vel interrogatio: sed hic ponitur pro munimine facto circa syluas et portas. Et dicitur de indago as/aui/are. i. inquirere/explorare res latentes. Vallus Vallum Seps. Septum Indago

Intima/insinuat/enucleat atq; reuelat
Designat/tetigit/edisserit atq; retexit
Publicat et pandit/enodat atq; serenat
Nunciat/exponit/elucidat atq; serenat
Explicat extricat declarat et manifestat
Exprimit et referat/propalat et indicat atq;
Notificat verbis his sensus conuenit idem
Expedit euoluit aperit nudatq; recludit.

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem significationis cū hoc verbo manifesto as are. qd̄ dicitur de manifestus a/um. Intimo as/aui/are. de in/et time grece: qd̄ est mēs latine. ¶ Insinuo as/aui/are. de in/et sinuo as/cōponitur. ¶ Enucleo as/aui/are. de e/prepōne et nucleo as/are: quod dicit de hic nucleus clei. Reuelo as/aui/are. de re ⁊ velo as are. ¶ Designo as/are. de de/⁊ signo as. vn de Horatius. Quid non ebrietas designat aperta recludit. id est quid est ita secretum qd̄ ebrietas nō reuelat. Iuxta illud. Ebrius insipiens pueri dicent tibi verū. ¶ Retego gis/retexi. de re/⁊ tego gis. ¶ Edissero ris/rui. de re/⁊ dissero ris. Retexo is. de re/⁊ texo is texui. Publico as. de publicus a/um. i. publicū facere. ¶ Pando pandis pandi re. passum passu i supinis. ⁊ scdʒ aliquos pansum pansu i supinis. Enodo enodas de e/⁊ nodo as. ¶ Promo mis prompsi promere promptū promptu in supino. Et componitur depromo/expromo. ¶ Edo edis edidi edere. de e/⁊ do das. ¶ Nuncio as/are. de nuncius cij. ⁊ cōponitur a nuncio as. Denuncio as. Renuncio as/are. ¶ Expono nis/exposui exponere: de ex ⁊ pono ponis posui dicitur. ¶ Elucido as/are. de e/⁊ lucido lucidas. ¶ Sereno as/aui/are. de ser[illegible] ¶ Explico as/explicui vel explicaui. de ex ⁊ plico as. ¶ Extrico cas/a[illegible] de ex/⁊ trico cas. id est impedire tardare/morari. ¶ Declaro declaras [illegible] declaraui declarare. de de/⁊ claro as. quod non est in vsu. ¶ Exprimo exprimis expressi exprimere expressū expressu in supino: de ex/⁊ premo premis dicitur. Refero as. de re/et fero as. dicit ¶ Propalo as/propalaui propalare. id est aperte vagari secūdum Papiam. Indico as/aui/are. de in ⁊ dico dicas dicitur. Notifico as/aui are. dicit de notum ⁊ facio facis. Expedio expedis exped[illegible] expedire. id est manifestare. Manifesto. Intimo. Insinuo. Enucleo Designo Pando Promo Nuncio cū cōpositis Extrico. Declaro Propalo Expedio.

Euoluo
Aperio

Unde Persius in prio. Quis expediuit psitacū suū chere. id est manifestat ¶ Euoluo euoluis euluere componitur de e/et voluo voluis volui:voluere volutum volutu in supinis dicitur. ¶ Aperio aperis aperui:de ad et perio peris Nudo as/nudaui nudare de nudus a/um dicitur. Recludo recludis reclusi/recludere:de re et claudo dis/clausi.

Morior

Interit expirat moritur defungitur atqȝ
Occumbit vel obit: dissoluitur examinatqȝ
Excidit exalat: discedit eis sociatur
Interit occumbit mortem signant violentem
Ad naturalem concordant cetera mortem
Et potes illud idem complexa dicere voce
Tollitur e medio/nature debita soluit
Nature nostre soluit generale tributum
Clausit presentem supremo funere vitam
Carcere corporeo resolutus spiritus exit
Mortuus est mundo victurus postea christo

Intereo
Expiro
Defungor
Occumbo.
Obeo.
Examino
Excido
Exalo.
Decedo.

¶ Vel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel ꝯsummauit Vel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo. Hic ponūt verba eiusdē significationis cū hoc verbo morior eris vel iris. mortuus sū mori vel moriri. Et primo docet quot modis pōt dici iste hō morit: et hoc primo vnico verbo. Secundo rōne metrica: ⁊ tercio rōe prosaica. Primo ibi. Interit. scđo ibi. Tollitur e. Tercio ibi. Presentis vite. ⁊c. ¶ Intereo is/interiui vel interij interire. componit de inter ⁊ eo is. ¶ Expiro as. de ex ⁊ spiro. i. morior. ¶ Nota ꝙ morior scđm Hug. fere vbiqȝ inuenit scđm terciā ⁊ quartā ꝯiugationē: ⁊ caret supino. deberet ei facere mortū: qđ exigit mortuus: vel moritū tu. qđ exigit moriturus: neutrū tñ est i vsu. Unde mortuus a/um cōponit semimortuus a/um ex parte mortu⁹. Et dr̄ morior de mors tis. et est deponens. ¶ Defungor ris. defunctus sū defungi: de re ⁊ fungor deponens. ¶ Occumbo bis/bui/bere/bitum tu. de ob et cūbo bis. Et docet autor ꝙ ista duo verba scȝ interit et occumbit significāt mortē violentā vel a vi illatā: [illegible] aliquis submergit vel suffocat vel cōburit vel trucidat vel hmōi. Oīa alia significant mortē que accidit naturaliter homini. ¶ Obeo bes/biui/ire. vel obij. de ob ⁊ eo is cōponit. Dissoluor ris/dissolut⁹ sum. dissolui verbū [illegible] de dissoluo is. ⁊ ꝯponit de dis et soluo is. ¶ Examino as/aui/are. [illegible] neutrū pro mori: i alia significatiōe ꝓ interficere est actiuū: ⁊ componit [illegible] animo as: qđ dicit de animus mi ¶ Excido is/cidi/cidere. media cor[illegible] caret supino. componit de ex/et cado dis. ¶ Exalo as/aui. est ꝓprie expirare/exufflare. Uñ Uirgil. Animā medios exalat in ignes. ¶ Decedo dis/cessi/dere. de de/⁊ cedo cedis componit. ¶ Postea docet quomodo sententia cuiuslibet verbi positi potest dici in oratione metrica. ⁊c. Tollitur e medio id ē isto mūdo qui est medius inter celum et terram. Uel sic. Nature debita [illegible] quia (teste Horatio) cuncta suum repe

tunt. Uel sic. Iste clausit vitam presentem supremo funere. id est vltima morte Uel sic. Spiritus resolut⁹ a carcere corporeo exit. id est decedit. Uel sic. Iste est mortuus mundo. Uel sic. Decessit mundo victurus postea christo: prosarce presentis vite. ¶ Consummo/consummas/consummare. id est terminare: finire/perficere/ad effectum deducere. ¶ hoc ergastulum/ergastuli/lo. id est carcer corporis in quo anima in hac vita tenetur tanq̄ in carcere. Et dicitur ab erge quod est labor et stolon missio. Et est carcer ad quem relegati mittebantur: et ibi continue laborant operantes omnia sibi iniuncta. Ergastula dicuntur vincula et compedes: quibus illi qui erant in ergastula ligabantur.

Notabile

Cosummo

Ergastulum.

Funus et exitium letum mors excidiumq̄
Adde necem vel perniciem simul et libitinam
His obitum simul interitum coniungito fatum
Quod minime libeat sic est libitina vocata
His exterminium simul occasum sociamus:

Mors

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine mors/mortis. quod dicitur de mordeo/mordes. ¶ hoc funus/funeris. Et dicitur a funis/funis. q̄ est proprie cadauer sic dictū a funibus accensis. id est candelis quos ante feretrum ante vsum papyri reges cera circundatos ferebant. ¶ hoc exitium/exitij. de exitus/exitus/exitui. ¶ Letum/leti. de leo/les. id est deleo/deles. quia delet vitam. hoc excidium/excidij. de ex: et cido/cidis. dicitur. ¶ Necis/neci/necem/a nece. cuius nominatiuus non est in vsu. quem tamē posuit Ambrosius super egesippum dicens. Et erat mortuorum nex plurima. Et dicitur de neco/necas/necaui/vel necui/necare. ¶ hec pernicies. et dicitur de perneco/pernecas. ¶ hec libitina/libitine. de libeo/libes. per contrarium: quia minime libet. Item libitina inuenitur ꝓ feretro quo mortuus deportatur. Et libitina est dea libidinis: ⁊ tunc dicitur de libido vel libet. ¶ Obitus/tus/tui. de obeo/es. dicitur. ¶ hic interitus/tus/tui. de intereo/is/interiui/vel interij. ¶ hoc fatum/ti. a for/faris/fari dicitur. ¶ hoc exterminiū/nij. de ex: et hic terminus/ni. ¶ hic occasus/sus/sui. de occido dis. quod de ob: et cado/cadis. dicitur. id est componitur.

Funus

Exitium

Letum.

Nex

Libitina.

Obitus

Exterminium.

Est linter lembus scapha prora liburna phalelus
Nauis nauicula puppis ratis atq̄ carina
Et cum classe sclataria vel motoria celox
Cymba biremus eis coniungitur atq̄ triremus
Quam regit ordo triplex hanc dicimus triremū
Quam regit ordo duplex dicimus esse biremium

Nauis.

¶ Ista noīa vnum et idem significant cū hoc nomine. hec nauis/uis. dicitur

de no/nas/naui/are. Unde hec nauicula/le. et hec nauicella/le. ambo diminutiua. hic et hec naualis et hoc nauale. locus vbi naues stant scilicet portus: vel locus vbi fabricantur: hoc textrinum vocatur: et hoc naulum preciū pro transmeatione datum. ¶ hic linter/tris. a limo/mis. i. nauicula. quia vadit super aquam quasi limendo. ¶ hic lembus/lembi: a lego legis: dicitur. hec scapha phe. habet nomen quod vulgus imposuit. hec phaselus/li. feminini generis. a phase: quod est transitus dicitur. Unde Lucanus. Tenui sufflata phaselus ¶ hec prora/re. est prior pars nauis. Et dicitur de prior. hec puppis/pis/pi. est posterior pars nauis. Ponuntur tamen aliquando prora et puppis pro tota naui. ¶ hec liburna/ne. a liburno quodam populo dicitur. ¶ hec nauicula/le. de nauis. dicitur. ¶ hec ratis/tis/ti. de ratus a/um. ¶ hec carina/ne. dicitur de caries/ei. Uel carina quasi currina. a curro/ris. dicitur. ¶ hec classis/sis. i. multitudo nauium. Et dr̄ de calon quod est lignum. ¶ Sclatarea est genus nauis. id est nauis pyratica: et dicitur de hec clata/te: quod similiter est genus nauis. Motoria/rie. dicitur de moueo/ues/ui/uere. ¶ hec cymba/be. dicitur de cumbo vel de scindo/dis: quia scandit mare: et tunc subtrahitur s. ¶ hec celox/cis. a celeritate dicitur. (anglice a balynge). ¶ hec biremis/mis Un̄ Lucanus. Quem contra nō longa vecta biremi. Appulerat scelerata manu. &c. Et est biremis nauicula habens duplicem ordinem remorum. Triremis est nauis habens triplicem ordinem remorum. de tris: et remus componitur.

Linter. Lembus. Prora. Liburna. Nauicula. Carina. Sclatarea. Celox. Biremis.

Nobilis

Strenuus/ingenuus/illustris idem generosus
Insignis/presignis/et inclitus/egregiusque
Istis patricius preclarius nobilis assit
Debes predictis precliuis addere si vis

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic et hec nobilis et hoc nobile. quod dr̄ de hic notabilis et hoc bile. ¶ Strenuus/a/um de hec strena/ne. dr̄. Ingenuus/a/um. de in: et genuus. hic et hec illustris: et hoc illustre. de illustro/as. dicitur. Generosus/sa/sum. de genus/eris. dicitur ¶ hic et hec insignis et hoc ne. de in: et hoc signum/ni. ¶ Inclitus/a/um. de in: et cleos quod est gloria dicitur. ¶ Egregius/a/um. de ex/et grex/gis. Un̄ egregius quasi extra gregem positus. ¶ Patricius/a/um. i. nobilis: et vocabātur patricij nobilissimi romani quorum nomina litteris aureis scribebantur: hij et patres propter excellentiam dignitatis fuerunt appellati. Et dicitur patricius. de pater/patris/tri. ¶ Preclarus/a/um. de pre: et clarus/a/um. hic et hec precliuus et hoc precliue. i. valde nobilis. de pre: et cleos gloria.

Strenuus. Generosus. Patricius. Preclarus.

Nemus

Lucus/silua/nemus/vimen/virgulta/viretum
Istis arbustum sociemus ab arbore dictum.
Necto nemus/sylua silo/dat luceo lucus
Lucarius luci custos/lucra quoque lucar.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic nemus/ris ¶ hic lucus/ci. et dicitur de luceo/es. per contrariū: quia ibi minime lucet. Uel potest dici lucēdo crebris luminibus: quia ibi lucebant cerei: propter lucis tenebras quia ibi fiebant sacrificia dijs. Unde hic lucellus/li. diminutiuum.

Lucus

¶ Hec silua/ue. a xilon quod est lignum: quia ibi ligna ceduntur. Uel sylua dicitur a xilen quod est vastitas vel silentia: quia in silua sunt loca vasta et deserta: et silentio plena. Iste autor dicit. quod dicitur de sileo/es. ¶ Hoc nemus/ris. secundum istum autorem. de necto/tis. dicitur. secundum hugu. de hoc numen/inis. eo quod est plenum numinibus ibi sacratis et sculptis. Unde nemorosus/sa/sum. Sylua Nemus

¶ Hoc vimen/inis. de vireo/es dicitur. Unde vimineus/a/um. et hoc viminetum/ti. locus vbi vimina abundant. ¶ Hoc virgultum/ti. de hec virga/ge. dicitur. ¶ Hoc viretum/ti. de vireo/es dicitur. Et est viretum locus viriditate plenus scilicet viridarium. ¶ Hoc arbustum/ti. de arbor/ris. dicitur. Hic lucarius/rij. est custos sylue. (anglice a forster) et dicitur de hic lucus/ci. ¶ Hoc lucor/aris. id est precium quod accipitur pro luco/vel pro lignis venditis de luco: vel pro pastura luci. Uel lucar est omne lucrum quod habetur de luco. (anglice palbuage or iustement. Uimem Uirgultum Uiretum Arbustum. Lucar

Retracto/referoque/retexo/recenseo/narro

¶ Uerba ista idem significant quod narro/as/aui/are. Et est narro actiuum: quod componitur enarro/as/aui. renarro/as/aui/are. ¶ Retracto/as/aui/are/dere. et tracto componitur: vel est frequentatiuum de traho/his/retractum/tu. u/in o/ fit retracto/as. ¶ Refero/refers/retuli/referre. de re: et fero/fers. ¶ Retexo is/texui/ere/retextum/tu. in supinis. de re: et texo/is. ¶ Resenseo/es/sui/seusum su. secundum hugu. in supinis de re: et censeo/es. componitur. Narro Retracto Refero Resenseo

Negligit/et spernit/aspernatur refutat
Contemnit/renuit/simul abunit/atque recusat.
Et paruipendit vilipendit in istis

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo negligo/gis. quod componitur de nec et lego/gis. abiecta c/assumpta g/per adiectionem: si enim mutaretur c/in g/oporteret quod g esset de precedenti syllaba: quod non potest esse. vt dicit hug. Sperno/is/spreui/ere spretum/tu. in supinis. Unde hic et hec et hoc spernax/nacis. quod frequenter alios spernit. ¶ Unde hec spernacitas/atis. spernaculus/a/um. i. aliquantulum spernax. Sperno/is/ui/re/spretum/tu. in supinis. componitur cum ad/et dicitur aspernor/aris. verbum deponens in eodem sensu. cum sperno. ¶ Refuto/as/aui/are. de re: et futo as/aui/are. i. arguere/conuincere/confundere. ¶ Contemno/nis/contempsi/re: et contemptum/tu. in supinis. de con: et temno/nis. ¶ Renuo/is/nui/re. de re et nuo/is. Abnuo/is. de ab: et nuo. ¶ Recuso/as/aui/are. de recudo/dis/recudi. recusum/su. u/in o/fit recuso/as. Uel componitur de re: et cuso/as. frequentatiuum de cado/dis. ¶ Paruipendo/dis/di/ere/paruipensum/su. a paruus a/um. et pendo. Et similiter vilipendo/dis/di/re. et nichilpendo/dis. et floccipendo/is. nausipendo. omnia pro contemnere ponuntur. Negligo. Sperno. Refuto Renuo Recuso Paruipendo.

Stragula cento thora. puluinum culcitra lodex
Est et puluinar/et fultra . pedibus addas
Cum ceruicali ceruici dante calorem

¶ Hic ponuntur diuersa nomina que ou[...] necta lecti sunt. ¶ Hec stragula/le. vel hoc stragulum/li. vestis est dis[...]ouque et toga dicitur. Et dicitur de sterno

sternis/straui/sternere. et dicitur sic. quia amictu vel in strato apta sit. ¶ Hic
Cento. cento/centonis. Et dicitur cantor: vel puluinar: vel velum de multis pannis. Uel cento est ille qui facit ipsum filtrum. Item cento dicitur fetor ex assuetudine libidinis veniens. Cento vt quidam dicunt est panniculus cum quo meretrix inguina virorum post coitum tergit. Uersus. Est cento cantor/filtrum/filtri quoqꝫ factor. Cento puluinar sit pannus/sic quoqꝫ velum. Est cento fetor/sit et hinc meretrix quoqꝫ centrix. ¶ Hec centrix centricis. id est meretrix. et dicitur de cento/centonis. vel de centum propter multitudinem. ¶ Hoc
Thoral Puluinum Culcitra thoral/thoralis. et hoc thorale/thoralis. est quicquid in lecto sternitur: et etiam longa mappa. Et dicitur de thorus/thori. ¶ Hoc puluinū/puluini. de puluis dicitur. ¶ Hec culcitra/culcitre. de calco/calcas. vel de culus/culi. et circa quasi circa culum. Hic lodex/lodicis. quicquid loco sternitur. a lauo/lauas dicitur. ¶ Hoc puluinar/puluinaris. quasi puluinar. de pluma/me. dicitur.
Filtrum. Tapes. ¶ Hoc filtrum/tri. proprie est sponda siue pes lecti. Inuenitur tamen pro lecto. Quandoqꝫ pro ornamento lecti. ¶ Hic tapes/tis. et hoc tapetum/ti. et tapetis/tis. in eodem sensu a sterno/sternis. et pes/is. eo ꝙ sternitur pedibus. ¶ Hoc ceruical/lis. de ceruix/cis. dicitur et caleo/es.

Lanula luna perichelides, torques et inaures
Pectoris est proprie spinter pariterqꝫ monile
Ornatus colli sit torques et auris inauris
Anulus est manuū sunt armille scapularum
Atqꝫ perichelides exornant brachia nymphe.

¶ Lunule sunt genus monilis: et proprie lunule sunt auree dependentes ad similitudinem lune facte: quibus mulieres ornare solent pectus suum (anglice a lyteyll mone/or a moche/or a baralyk amende. ¶ Murenula (anglice a
Murenula poldenheme/or a bawderyke). et fiebant in finibus vestimentorum contexte ex diuersis coloribus. ꝛc. ¶ Perychelides (anglice a bee/a bowed a thynges in theyre/a womans arme/or the porfell at the ende). Mutatoria (holy
Perichelides day clothynge. Olfactorium (a boxe with oyntement). Perichelides. dicuntur a peri quod est circum: et chiloum crurum: quasi circa cura.

Peplum. Flammea flammeolū cum vitta fascia peplum
Dextreolas addas armillas atqꝫ monile
Sertum crinale spinter vel fibula mitra.
Anulus et gemma lynib[illegible]s cyrotheca thyara
Istis pilliolum coniun[illegible]as atqꝫ galerum
De tricatura mulier[illegible]as est sua cura.

Uitta. ¶ Hic ponūtur ornamēta quibus mulieres vtūtur. hoc flammeū/flammei Unde hoc flammeolum/li. de he[illegible]mma dicitur. hec vitta/te. de vincio/cis i. ligare. ¶ Hec fascia/cie. quedā [illegible]gatura. vñ hec fasciola/le. diminutiuum

De fascio cis. ¶ Hoc peplum pli. primitiuū vel de pello is. vt quidā volunt qꝛ pellit frigus a capite. Omnia ista sunt ornamenta capitis. Peplum.

¶ Hec armilla le. de armus mi. id est brachium: ornamentum brachij. Et similiter hoc monile lis. a moneo nes. et hec dextriola le. a dextra tre. Et hoc sertum serti de sero seris. ¶ Hoc crinale lis. ornamentum circuiens crines. Spinter.

¶ Hec spinter indeclinabile vel spintris in gtō a spina ne. (anglice a pynne) vnde spinterculum li. diminutiuū. ¶ Hec fibula le (anglice a lasse/or a boton.) vnde fibulo as. Et est fibulare ligare vel vincere cū fibula: et est fibula quodam firmaculum. ¶ Hec mitra tre. de mitos quod est filum et traho is. quia cum diuersis filis contrahitur et contexitur. ¶ Hic anulus anuli de anus: ꝓpter rotunditatem. Fibula Anulus.

¶ Hec gemma me. a gummi dicitur propter claritatem. Unde i libro lapidū Gemmis a gummi nomen posuere priores. Gemma.

¶ Hic lymbus lymbi. est ornomentum circa extremitatem vestis: scilicet fasciola quedam. ¶ Hec cyrotheca ce. dicitur a cyros grece quod est manus latine et theca positio: quasi impositio manus. Lymbus.

¶ Hec tyara tyare. ornamentum est capitis. Unde Juuenalis. Et frigia vestitur bucca tyara. ¶ Hic pileus lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum de pilus li. dicitur. ¶ Hic galerus ri. a galeon quod est corium dicitur. Quia totꝰ de corio factus est galerus. ¶ Construe sic vltimum versum de tricatura sic incipe cōstructionem ibi. Mulieribus sua cura id est sua sollicitudo est de tricatura crinis. Tyara Pileus Galerus Constructio

Urceus vrceolus est vrna vel amphora testa
Olla vel ydria vas vini dic esse lagenam
Obba vel onoforum vel orca fidelia vas est
Ampullas phyalas his bullas associamus

Phyala

¶ Hic ponit autor diuersa nomina vasorum vel ollarum. Hic vrceus cei. Unde hic vrceolus vrceoli. diminutiuum de orce quod est capere vel recipere

¶ Hec vrna vrne de vrgeo ges: quia vrgeat collum scilicet quedam mensura quam quartarium quidam dicunt. Item vrna vas est proprie quod pro condendis defunctorum cineribus adherere solet. Unde hec vrnula vrnule diminutiuum. Urna

¶ Hec amphora dicitur ab am quod est circum et foros ferre: quia circunfertur per ansas. hec ansa est auris per quam fertur olla Amphora.

¶ Hec testa teste/de testus a/um. Et est testa quedam olla. Unde Oratius. Quo semel est imbuta recens seruabit odorem. Testa diu ꝛc. Item Mathęꝰ vindocinensis. Consuetudo sapit naturam teste saporis. Quam noua concepit immemor esse negat. ¶ Hec olla le. de oleo oles dicitur: quia olet in liquore primo imposito ¶ Hec ydria e. est vas aquaticū: ab ydros quod est aqua dicitur. ¶ Hec lagena ne. de latus a/um. et hec gena: quia latam habet genā: et est vas vini. Unde Uirgilius. Prima [illegible] dice francigena sacco portat auena: Aut bacchi vena ciato cratere lagena [illegible] lagena est quedam mensura vini/ vel alterius (anglice a galon) ¶ Hec ob[illegible] be. quoddā vas habens nomē a sono quam facit quando funditur de eo a[illegible] liquor. ¶ Hoc onoforum ri. ab onos quod est asinus et foros ferre quia solebant portare illa vasa. Et vocat (anglice a costrill) ¶ Hec orca ce. de orcos quod est capere. ¶ Hec fidelia lie. vas a fidelis: quia fideliter seruat liquorem impositum. Unde Persius. Disce nec inuideas qꝫ multa fidelia putet. In lo[illegible] plere penu. Testa. Olla ydria Lagena Obba. Onoforum. Fidelia.

Ampulla
Phiala

¶ Hec ampula le. dicitur de am quod est circum et pulla inflatio: vel ab am. & pello lis. quia circumpellitur in ventrem. ¶ Hec phiala le. ab alan quod est vitrum: quia vas vitreum est. Hec bulla le/ dicitur: quia inflata est sicut bulla que est tumor laticis: id est aque.

Sumen et aruina sagimen pinguedo sagina
Abdomen vel adeps predictis adde popisma

Pinguedo

¶ Ista noia sunt eiusdem significationis cum hoc noie hec pinguedo inis: id est sagimen nis. a facio as. & plerique producunt mediam syllabam. Unde quidam. Egredior limen currum paro posco sagimen. Detulit ancilla coitum peto noluit illa. Et de sagimen dicitur saginosus a/um: et hec saginositas tis. ¶ Hoc sumen nis. de sus suis dicitur. hec aruina ne. de aruum. ¶ Hec pinguedo nis. de hic et hec pinguis et hoc pingue: hec sagina ne. ¶ Hoc adomen inis. de abditus/ a/um. Et hoc omentum ti. quoddam intestinum: & est pinguedo que est in intestinis porci: et maxime porci siluestris et feri. Omentum dicitur ab omen: et est mappa ventris: vel illa membrana que continet maiorem partem intestinorum. ¶ Hic adeps adipis. componitur de ad et hoc epulum li. quia pinguedo solet addi epulis. Unde adipiscilus li. paruus adeps: vel adipatus a/um. adipe conditus Et hoc adipatum ti. quodlibet edulium adipe impingnatum. Hoc popisma tis. dicitur a popos grece quod est pinguedo latine.

Omentum

Popisma.

Fornix prostibulum genethea crepido lupanar
Predictis tegetem coniungas atque proseucam

Fornix

¶ Ista nomine idem significant: scz domum meretricum. ¶ Hic fornix cis. penultima genitiui correpta dicitur de fornix quod est arcus lapideus: quia in huiusmodi fornicibus meretrices solebant meretricari. Unde fornicor aris id est meretricari. ¶ Hoc prostibulum li. de prosto as dicitur.
¶ Hoc genetheum thei. dicitur de genetha quod est mulier et thesis positio. Et est genetheum locus vbi mulieres imponuntur ad fornicandum.
¶ Hec crepido nis. proprie est riparum vel arbuti saxi vel rupis vel extremitas altitudo vel summitas. Ponitur quandoque tamen pro cauerna vbi vie conueniunt in qua pauperes solebant latitare et mendicare: et etiam meretrices fornicari cum pertranseuntibus viam. Et dicitur de crepo as/ pui/ pare. pro sonare. quia ibi frequens sonitus est ventorum et aquarum. ¶ Hoc lupanar aris. de hec lupa lupe: quod idem est quod meretrix dicitur. ¶ Hec teges tis. de tego gis dicitur. Et est proprie parua domus que et tugurium dicitur scz casula quam sibi faciunt custodes vinearum: vel pastores ad sui tegimen. Et in huiusmodi tegete solent meretrices meretricari. Et ideo ponitur pro lupanari. ¶ Hec proseuca ce. dicitur a proth quod est procul et eu quod est bonum quasi procul a bono.

Prostibulum
Genetheum
Crepido.

Lupanar.
Teges

Sarcina

Sarcina sarcinula por[illegible] as clitellaque fascis
Fasciculus belonus g[illegible]bus & moles et aceruus

¶ Ista nomina vnum significant: hec sarcina ne. proprie onus vel pondus quod ex carne fit. Caro enim pondus [illegible] hinc quodlibet pondus sarcina dicitur. vel a sarcinandis rebus insimul. [illegible] hec sarcinula le. & hec sarcinella le. ambo

diminutiuus. Et sarcino/as/aui/are. qd cōponitur desarcino/nas.i. deonero/ras. Exarcino/nas. idē. Insarcino/as.i. intus: vel valde sarcinare. Et est actiuum cum suis compositis sarcino. ¶ hoc pondus/eris. a pondeo/es. dicitur ¶ hec clitella/le. est tantum pondus q̄tum asinus portare potest. Et secundum quosdā dr de cleo/es. quod est gloriari: quia gloriosum est portare vł ducere huiusmodi onera. ¶ hic fascis/cis.i. onus. Unde hic fasciculus/li. diminutiuum: et dicitur de facio/cis. ¶ hoc onus/ris. Unde hoc onusculum/li. Et onustus/ꝛ onero/ras. et scribitur sine aspiratione. ¶ hic globus/bi. proprie quodlibet solidum ꝛ rotundum: et ponitur pro admiratione aliarum rerum. ¶ hic aceruus/aceruí. ab acer dicitur. Et est aceruus cumulus terre. Pondus Clitella.

Panes artocopi pastille liba placente:
Jungitur artocrea simul artocasius illi
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his simula pariter simulago subigo Panis

¶ Autor ponit hic diuersa nomina panum. Et dicitur panis a pan. quod est totum: quia cum omni cibo sumitur. ¶ Artocopus componitur ab artos panis: et copos labor.i. panis cum magno labore compositus. hic pastillus/li diminutiuum: siue potius deriuatiuum de hec pasta/paste. ¶ hoc libum/bi. de libo/as. id est sacrificare. ¶ hec placenta/te. de placeo/es. quia placet gustui ¶ hec artocrea/tocree. dicitur de artos panis: et creos caro. id est panis cum carnibus confectus (anglice a pye). ¶ hic artocasius/sij. de artos et caseus. (anglice a flawne) Et quia materia ponitur sepe pro materiato: vt aurum ponitur pro anulo qui est ex auro: ideo hec simula/le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuissimus farine: et etiam simulago. Et siligo dicitur genus frugis. Et ponitur pro pane qui fit inde. Et dicitur simula: et simulago de simul aduerbio. Theologus simulam florem fert esse farine. Itē panis factus ex siligine dicitur siligo. ¶ hec siligo/inis. est quoddam genus tritici sic electum ab alio. Nam in pane species eius est precipua. Unde quando q̄ tenuissimus et purissimus flos farine dicitur: vt sit panis nobilissimus. Unde Juuenalis. Sed tener et niueus mollicꝫ siligine factus. Et dicitur siligo a seligo/gis. secundum Catholicon. Artocopus. Libum Placenta Artocrea Artocasius Siligo

Pallia palliola clamis est cum ciclade palla
Ast abiles manibus mantellos iungimus illis:
Dant pelles pallis matrix beuer et cyrogrillus.
Id quoqꝫ cuniculus dant asinus ꝛ lacerones
Sed vestes que sunt de [illegible] lis pellibus he sunt
Pellicium ceno quibus e[illegible] gomade sociantur Pallium

¶ In primo ponit autor ea noīa q̄ conueniūt in [illegible] tione cū pellibus cū quibus pallia dn̄t foderari. Et vltimo ponit illaꝝ vestiū noīa: que tm̄mō sunt de pellibus. Primo dicit q̄ ista noīa ꝯueniunt in [illegible] ificatione. ¶ hoc pallium/lij dr de hec palla/le. qd dr palliū mulieris. Uel dr palliū de pellibus vn̄ fiebant.

prius. Sed modo pallium dicitur quoddam genus pāni ex serico. Unde hoc
palliolum/li. diminutiuum. Et pallio/as/are. pallio tegere/vel occultare/vel
induere/vel ornare. Repallio/as. Suppallio/as. id est sub pallio latitare vel
Clamis latenter occultare. et est actiuum cum suis compositis. ¶ Hic clamis/dis. idē
est quod pallium. Hec ciclas/dis. a cilon quod est rotundum. Hec palla/le. a
palim dicitur. Hic mantellus/li. dicitur de manus: et telon quod est longum/
Beuer quasi ad manus tela: vel longus. ¶ Hec matrix/cis. est animal cuius pellis cō
uueniens est mantellis. Hic beuer/ri. et hic cyrogrillus/li. qui secundum istum
autorem vt apparet vocatur. (anglice a squyrell) secundū alios puta Ysido.
Papiā & Hugui. est herinacius scȝ animal spinosum manus herinacio. Hic cu
nicucus/li. de hec cuna/ne. dr. Hic asinus/ni. est animal cuius pellis apta est
Asinus vestibus. Unde Bernardus. Siluester asinus obrepat. Hic lacero/nis. aliud
Lacero animal seruiens ad hoc. Hoc pellicium. de pellis dicitur. (anglice a pylche.)
Reno ¶ Hec reno/renonis. vestis quidam de pellibus qua vtuntur longobardi.
Endromada ¶ Hec endromada/de. vel endromis/midis. spissis vestis de pellibus arieti-
nis. ab endros grece: quod est aries latine.

Paruulus & pusio puer infans atqȝ pusillis
Inde pusillanimes animi ratione pusilli

Paruulus ¶ Ista nomina conueniunt in significatione. Hic paruulus/li. diminutiuum
Pusio de paruus. Et potest declinari paruulus/la/lum. ¶ Hic pusio/nis. de pupus
Puer a/um. id est paruus/ua/uum. et est pusio paruus infans vel puer. Unde Ju-
uenalis. Nōne putas alius tecum ꝯiuis pusio dormit. ¶ Hic puer pueri. a pu
nio/nis. dicitur: quia debet puniri sepe ne delinquat. Hic et hec infans/tis. ab
Pusillus in: et fans componitur: quasi non fans. id est non loquens. ¶ Hic pusillus/li.
Et potest declinari pusillus/a/um. a pusio dicitur diminutiuum. Et componi
tur cum hic animus/mi. Et dicitur hic pusillanimus/ma/mum. Uel hic & hec
pusillanimis et hoc me. id est pusillum habens animum.

Ponthus Letofagus syrtes acroceramina syrtis
Syrenes estusqȝ ceramina scylla carybdis
Fluminis est vortex ponthi dic esse carybdim

Letofagus ¶ Autor docet hic que sunt pericula maris. Dicēs q̄ sunt ista. Hic letofagus
fagi. Et lothos dr de lethe. Et est quedam arbor cuius succus gustatus ꝯfert
obliuionē. Et ꝯponit lothos cū fagin: qđ est comedere: et dr letofagus/fagi:
id est fructus illius arboris qui valet ad irritandū amorē. Sed hic videt po-
ni pro quodā periculo maris. Un̄ Ouid. de remed. amoris. Illic letofagus il
Syrtes lo syrenis in antro. Esse putes remis adijce vela tuis. ¶ Syrtes est ꝓpriū no
Acroceramina mē cuiusdā mulieris mutate ꝑm fabulas in monstrū marinū. ¶ Hec acroce-
ramina/orū. dr illud idē qđ montes [illegible] est periculum in mari. Et dr
de acros qđ est mons: et hec ceram[illegible]/orū. dr illud idem quod sunt saxa pre-
minentia in mari ad instar cornu[illegible] Et ceramina/ceraminorūȝ de seros qđ
Syrtis est cornu: et amnis/ni. Unde cera[illegible] quasi cornuta amnes. ¶ Hec syrtis/
tis. de syren quod est tractus dicitur. et sunt syrtes loca periculosa in mari.
Syrena ¶ Hec syrena/syrene. Et hic syren syrenis dicitur de syron quod est tractus:
quia dulcedine sui cantus nautas ad se trahit/ et facit eos submergi. Et est
Notabile monstrum marinum hec syrena [illegible]rene. et syren/syrinis. in specie mulieris.
¶ Finguntur tres fuisse syrenes ex parte virgines/ ex parte volucres: ex par

te pisces. Quarum vna voce/altera tibijs / tercia lyra cantabat: que illectos nauigantes sub cantu in naufragia trahebant. ¶ Papias putabat syrenes esse demones vel dracones. Esaye. iij. Et syrenes in delubris voluptatis. Sed secundum veritatem meretrices fuerūt. hic estus tus/tui: dicitur de vro vris et est tempestas in mari. ¶ hec scilla le. fuit filia Phorci regis (secundum fabulas) que est mutata in illud monstrum marinum. Scilla

¶ Caribdis dis. est illud periculum in mari. De quibus sic scribitur. Caribdis

Accipit et nunq̄ reddit mare scilla receptum.

Euomit acceptas dyra caribdis aquas.

¶ Differunt vortex et caribdis. Uortex est vorago in flumine et carenti aqua Caribdis est vorago ponthi. id est maris. Uortex.

Pellis/pellicula/cutis/atq̄ʒ cuticula/pellis **Pellis.**
Est cum carne caret/carni cutis associatur
Est caro cum corie tergum/sunt tergora pelles

¶ Autor dicit q̄ ista nomina in generali conueniunt in vna significatione in speciali differunt. hec pellis lis. dicitur de pello lis. vnde hec pellicula le diminutiuum. ¶ hec cutis tis. Unde hec cuticula le. dicitur cote quod est incisio: sʒ in hoc differunt. quia pellis est quando est extructa a carne. Sed cutis est ꝓprie quando est cum carne. Et est eadem differentia inter tergum gi. et hoc tergus oris. Tergum dicitur esse caro cum corio: sed tergus dicitur esse pellis cum corio sine carne. Cutis Tergum. Tergus

Libra bilanx trutina pensum pondusq̄ʒ statera. **Pondus.**
Lanx/simul examen/erit equilibris in istis
Appensum staterem/trutinam dic esse stateram
Est examen apis/examen lingua bilancis

¶ hic ponit autor nomina ponderum: hec libra bre. a liber a/um dicitur: perficitur duodecim vncijs et habetur perfecti ponderis: quis constat tot vncijs quot mensibus annis. Et componitur cum equus a/um. et dicitur equilibris bris. Uel sic. hic et hec equilibris et hoc equilibre. id est equalis libra. ¶ hec bilanx lancis. id est libra statera: quia binas habet lances: et componitur de bis et lanx lancis. et dicitur lanx de latus a/um. Et lances proprie sunt scutelle pendentes de libra. Et hic lanx lancis ponitur pro libra. Libra. Bilanx Lanx

¶ hoc pensum si. secundum q̄ hic accipitur est pondus: habet tamen plures significationes. Est enim deliberatio/cogitatio/concilium: quia cum aliquid deliberamus: pensamus: et impen[illegible] id est in dubio sumus. Et hoc pensū dicitur mulieris lana vel linum ad o[illegible] datum vel filatura. Et dicitur a pendeo es: vel est pondus: quia pondus [illegible] mensuram dabatur. hinc penso as id est cogitare/deliberare vel ponder[illegible] trutinare/equitare. Et secundum hanc significationem potest esse de pon[illegible]es. Pensum.

¶ hoc pondus ris/dicitur de pōdeo es. et est [illegible]s vel grauitas vel quod trutinatur vel mensuratur. Pondus

¶ hic stater ris. a sto stas et est quoddam pondus scʒ medietas vncie. ¶ hec statera re est pondus dragmas habens q̄[illegible]tuor que sūt scrupuli duodecim Stater Statera.

¶ Et est statera trutine scʒ partica in libra ex transuerso posita sic dicta: qr ex duabus lancibus et vno medio stilo pẽdeat ⁊ stet. Et sic patet differentia iter staterã ⁊ staterem. Et statera sepe dicitur totum illud instrumentum. ¶ Hoc examen inis. secundũ hugui. est filum medium quo trutina in statera regitur et lances equantur. vnde lancis amentum dicitur. vel examen dicitur lingua que in foramine trutine vertitur huc et illuc secundũ quod consideratur equalitas ponderatorum. Unde examen dicitur iudicium/probatio/discretio/inqsitio. Unde examino as. i. probare equaliter iudicare/discutere/diligenter inquirere/inuestigare. Item examen est collectio apum. ¶ Hec trutina ne. i. statera scʒ lingua libre: qr semp trudit foras. Uel trutina est illa partica per trãsuersum posita. vnde trutinella le/diminutiuũ. Et trutino as. i. librare.

Examen

Trutina.

Priscus

Priscus et antiquus annosus et inueteratus
Decrepitus vetulus vetus emeritusqʒ senilis
Longeuus sit in his sit pristinus atqʒ vetustus

Senex
Inueteartus.
Decrepitus
Uetulus
Emeritus.

¶ Ista noĩa sunt eiusdẽ significationis. Priscus a/um: de primã dicitur. Antiquus a/um. de ante dr. Annosus a/um. i. plenus annis. Senex de annus dr et senex de sensus dr: qr in senibus solet esse sensus cũ in antiquis est sapiẽtia et in multo tpe prudentia. ¶ Inueteratus a/um. de in et veteratus a/um cõponitur. ¶ Hic decrepitus ti. i. valde senex. de de et crepo is. Et dr decrepitus a/um. quasi deorsũ crepare: qr desierit crepare. i. sonare. ¶ Uetulus a/um. di diminutiuũ a vetus. ¶ Hic hec hoc vetus ris. i. senex de veto as/aui/are. i. phibere iuuenes a delictis. ¶ Hic emeritus ti. i. senex: vel emerit⁹ a/um. i. extra meritũ positus qui non põt iam mereri nec exercere officiũ: imo liberatus ⁊ solutus a labore officij sui sicut miles olim post. lx. annũ non cogebat militare: sed saluabat a labore solito et dabat ei ager vel villa vel aliud vnde viueret: et tunc erat emeritus quasi extra meritum positus. quia nichil postea labore solito merebatur. Unde hec emeritio onis. talis proprietas et talis liberatio. ¶ Hic et hec senilis et hoc le. de senex dicitur: ¶ Longeuus a/um. de longus et hoc euum eui dicitur. quasi longum habens euũ. ¶ Pristinus a/um. de pridem sicut priscus. Uetustus a/um. de vetus veteris.

Longeuus
Pristinus

Piger.

Segnis: inersqʒ reses piger ignar⁹ quoqʒ deses
Torpidus ⁊ tepidus torpens cessansqʒ remissus
Igne animi vacuus ignauus dicitur esse
Desuescit deses sed iners dormitat in arte
Igne sine est segnis: vel [illegible] desidendo
Dictos sed pigros [illegible] quasi dicimus egros

¶ Ista noĩa sũt eiusdẽ significatio[illegible] cũ hoc noĩe piger a/um. qd dr de pigeo ges verbo psonali qd antiq̃ dicebãt: sꝫ nos tenemus hoc verbũ impersonaliter vt piget pigebat. Et dr piger quasi pedibus eger. ethimologia est et nõ cõpositio. Et est piger tardus ad [illegible]endũ. i. transeundũ: sed transfert ad alia vt est ad animã vel ad animũ [illegible] hic et hec s[illegible] ⁊ hoc gne. cõponitur de se

Segnis

quod est sine et ignis. Unde segnis quasi sine igne animi.i.calore animi ❡ Hic hec hoc iners tis. de in et ars tis cōponitur. ❡ Hic et hec reses sidis. de resideo es dicitur. Ignarus a/um.i.inefficax/tardus/piger/stultus: de in componitur et gnarus a/um.i.doctus/sapiens/studiosus vigilās. ❡ Hic et hec deses dis. de desideo es. Torpidus a/um. de torpeo es. Tepidus a/um. de tepeo es. Hic et hec et hoc torpens tis. de torpeo es. hic hec hoc cassans tis. de casso as: ❡ Remissus a/um. de remittor arum. ❡ Ignauus quasi igne animi vacuus: ethimologia est non compositio. ❡ Deses secundum autorem dicitur de cōsuesco cis. quia de ses consuescit. id est non frequentat in bono. Iners dicitur ille qui dormitat sine dormit in arte. id est opere suo. Segnis quasi sine igne animi. Reses Deses Remissus.

Rores/vel pluuie/nymbi dicuntur et ymbres
Rosida de rore fiunt sed hibernus ab ymbre. Pluuia

❡ Ista nomina idem significant in generali. Hic ros roris de rarus a/um: quia rarus est et nō spissus vt pluuia. Unde rosidus a/um.i.plenus rore. Et rosidulus a/um. Hec pluuia pluuie de pluo is. ❡ Hic nymbus bi. de hec nubes bis dicitur. ❡ Hic imber bris. de inebrio as/are dicitur: quia inebriat terram. Unde hic imberculus li/diminutiuum. et imbrosus a/um. plenus imbribus. Et secundū autorem hybernus a/um. Sed melius deriuatur ab hyems hyemis. et tunc scribitur cum aspiratione sicut hybernus a/um. Et est hybernum tempus in hyeme et vere. quasi breue vernū quod tēpus plerūque totā hyemē significat. Ros. Rosidus Nymbus. Imber Hybernus

Baiulo/porto/fero/sustento/subleuo/gesto
Gestio/cum cupio/gesto si pondero porto. Porto.

❡ Ista verba idem significant cum hoc verbo porto as/aui. Baiulo as. simplex/est et non compositum quod patet in hoc hymno. Quem terra/ponthus ibi. claustrum marie baiulat. quia ibi hec syllaba ba/producitur: nam stat in tercio pede qui est spondeus. quia si prima de baiulat esset breuis/tūc ille pes esset trocheus quod esse non potest: maxime in illo metro quod est iambicum cum non recipiat trocheum. Et si baiulo esset dictio composita tūc componeretur de basis quod corripit primam syllabam: et iulus iuli qui fuit filius Enee Et sic patet quod ille versus est falsus. Cloto colum baiulat. etc. Uel quod baiulo potest esse compositum et tunc corripit primam: et potest esse simplex tunc producit primam syllabam. ❡ Fero fers tuli ferre latum tu. actiuum et anormalum. ❡ Sustento as/frequentatiuum de sustineo es. ❡ Subleuo as. de sub et leuo as componitur. ❡ Gesto as/frequentatiuum de gero is. Et nota differentiam inter gestio tis/tiui/gestire. et gesto as/aui/are. Gestire. id est cupere. et gestare id est portare. Et vtrumque de gero geris gessi dicitur. Baiulo Notabile. Gesto. Notabile.

Pergo/vel gradior: ab[illegible] vado: proficiscor
Predictis societur eo: ve[illegible]inero verbis Pergo

❡ Ista verba idem significant cum hoc verbo pergo gis/perrexi pergere: quod componitur de per et rego gis. ❡ Gradior ris/gressus sum/gradi vrbum deponens quod componitur cōgredior ris. Aggredior ris. Regredior ris. Egredior ris/egressus sum egred[illegible]eo is adi[illegible]dire/aditum itu. media correpta Gradior

Uado in supinis: componitur de ad et eo is. Uado is/vasi dere. Et cōponitur Euado is/euasi euadere euasum su. in supinis (to scape) Proficiscor ris/profectus sum proficisci: id est pergere dicitur de proficio cis/feci. Eo is iui ire/eundi do dum. itum itu in supinis. Itinero as/aui. de iter ris dicitur.

Quero

Vestigo/scrutor/exploro/queroqz rimor
Scitor et indago/percontor/sciscitor addo

Vestigo. Scrutor. Rimor. Scitor. Percontor. Sciscitor.

Ista verba idem significant cū hoc verbo Quero ris/quesiui/querere/q̄situm tu. i supinis. Vestigo as/aui/are/ qd̄ et vestio as/aui/are dicitur: qd̄ deriuatur de hoc vestigium gij. Scrutor aris/scrutatus sū tari. verbū deponēs Exploro as/aui/are. componitur de ex et ploro. Rimor aris verbum deponens id est inquirere/inuestigare. Et tractum est a porcis qui per rimas terre siliquas et radices inquirunt. Scitor aris frequentatiuum. irreguiare secūdū significationē et formationem de scio scis scitum tu. u i o et additur r/fit scitor aris. i. querere. Indago as. i. iquirere/inuestigare. vnde hec idago inis. i. inq̄sitio. Percontor aris. de per et contor aris. quod idem est q̄ querere. vel perquirere. Et dicitur de hic cōtus conti/to. i. partica cum qua piscatur/ scrutat̄ aqua inquirendo pisces. Et etiam est quoddam genus teli. et proprie qd̄ ferrum non habet: sed est acuta cuspide. Sciscitor aris/tatus sum/ri. i. inquirere. Et formatur a secunda persona huius verbi scisco scis. abiecta s/et addita tor. fit sciscitor ris. et idem est quod scrutari id est inquirere/ inuestigare/ iterrogare/querere. Et est similiter irregulare frequentatiuum et secundum formationem et significationem.

Rhete.

Rhete/sagena/plaga cum casse/sagenula/lina:
Addas rheticulum/de rheti rhetio dictum

Sagum. Plaga. Cassis. Linum.

Ista nomia idem significant cum hoc nomie Rhete tis. qd̄ dicit̄ de retineo nes. Unde hoc rheticulum diminutiuum. Et rhetiarius rij. qui facit rhetia. Hec sagena ne. de hoc sagū gi dr̄. Sagum vestis alicuius sagaciter factū. De sago saccus: de sacco sit tibi succus. De succo succus de succo sit tibi socc⁹ De socco socius sic grāmatice tenet vsus. Unde hic sagenarius rij. est ille qui facit sagenas. Hec plaga ge. i. rhete vel potius funis rhetis. proprie quidē plage sunt funes illi quibus rhetia tendunt̄ circa summā partē: sed ponitur q̄nq̄ pro ipsis rhetibus. Hic cassis sis sij. a careo es dicit̄. vel de capio pis. Hoc linū ni. est materia vnde fiunt rhetia. Et quandoqz ponitur pro rhetibus materia scilicet pro materiato. Unde Ouidius. Lina madēt comites ferrumqz comare foratum. Item nota q̄ rhetio tis/tiui/tire. id est capere: cōponitur cum in. Et dicitur irrhetio tis/tiui/tire. id est illaqueare/impedire. N⁹. Quas irretiui volucres has illaqueaui.

Rusticus.

Rusticus/agricola/ru[illegible]s/et villanus/aggrestis
Et cum ruricola/soci[illegible] villicus istis

Rudis.

Ista nomina idem significant [illegible] hic rusticus ci. Et est rusticus operarius i rure: vel qui in rure moratur [illegible] colit rus. id est arat rus. hic et hec agricola le de ager agri. et colo is cōponitur. [illegible] his rudis dis/di. vel hic et hec rudis et hoc

rude: quia rudis est rusticus nõ subtilis. ¶ Hic villanus/villani. Vel hic villicus/villici. Et possunt declinari mobiliter. villanus/villana/villanum. Villicus/villica/villicum. id est rusticus. Et dicuntur de hec villa/ville. Hic et hec agrestis et hoc agreste. de ager/agri. dicitur. Hic et hec ruricula/cule. de rus ruris: et colo/colis. — Villanus

Custodes ouium nos dicimus opiliones — Opilio
Archimandritas constat quos esse vocatos.
Mulio sed custos mulorum dicitur esse.
Ad quos cura boum spectat dic esse bubulcus

¶ Superius autor docuit quot nominibus potest rusticus appellari. Hic docet qui sunt ab effectu meri rustici dicens. q isti scilicet opilio/custos ouium. ¶ Hic archimandrita/te. grecum. Et dicitur de archos quod est princeps et mandros ouis: quasi princeps ouium. Hic mulio/onis. de mulus/muli: dicitur. ¶ Hic bubulcus/bubulci. de bos/bouis: et custos componitur. Et dicitur custos boum. ¶ Hic subulcus/bulci. de sub: et sus/suis: et custos: id est custos suum. id est porcorum. — Archimãdrita. Bubulcus Subulcus

Inter se distant teres/orbiculare/rotundum — Rotundũ
Hastam dic teretem pomum dic esse rotundum.
Effigiem pomi retinet sibi spera vel oui
Sperica de spera sic credas esse vocata

¶ Nomina ista quo ad genus idem significant. Differunt tamen quo ad speciem et ponuntur pro rotundo. ¶ Hic et hec teres/teretis. media correpta in genitiuo. Et dicitur a tero/ris. et proprie pertinet ad hastam. vt hasta dicitur teres. ¶ Hic et hec orbicularis et hoc orbiculare. id est circularis. Orbis enim est rotunditas circuli et cuiuslibet rei: et dicitur de rota/te. quia quasi rota est. Rotundus/rotunda/rotundum. de hec rota/rote. et proprie pomum est rotundum. ¶ Hec sphera/sphere. et proprie est sphera vnum corpus rotundum: vt pomum vel ouum. Et diffinitur sic ab Hug. Sphera est mediante diametro continua semicirculi conducto. Et dicitur sphera quasi spacium rotundum. Et dicitur de hoc spacium/cij. Unde sphericus/ca/cum. — Teres Orbicucularis Sphera

Regredior/repedoque/remetior atque reuertor
Repatrio/remeo/red[illegible]/recurro/recurso

¶ Dicit. q ista verba sunt eiusdem signifi[illegible]onis. Regredior/ris. verbum deponens: de re: et gradior componitur. Repedo/as/aui/are. de re: et pedo/as. quod deriuatur a pes/dis. sed non est in vsu. Remetior/tiris/remensus sum/tiri. deponens. de re: et metior. Reuertor/ris/reuersus sum/reuerti. deponens. et etiam reuerto/tis. in eodem sensu inuenitur. sed reuertor est deponens. et reuerto neutrum. potest etiam esse actiuum: vt reue[illegible] reuertã te. Repatrio as — Regredior Repedo Remetior Reuertor

Recurso. aui. de re: et patrio/as. componitur. Remeo/as. componitur de re: et meo/as id est eo/is/ire. Redio/is/ire. de re. & eo interposita d. Recurro/ris. de re: & curro/ris. Recurso/as/aui/are. frequentatiuũ de recurro/ris/recurri/recursum/recursu: in supino. u/in o/fit recurso/as/are.

Sera.

Pessula sunt obices/sera sunt repagula vectes:
Addatur clatrus cladendo tibi dictus.

Repagulum Pessulum Sera Clatrus. ¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine repagulum/li. id est obex qui ad impedimentum obijcitur et opponitur. Uel quecumq͂ firmatura hostij. (anglice a dorbare). Et dicitur repagulum a repando/pādis. ¶ hoc pessulum/li. de pello/lis. ¶ hic obex/cis. penultima producta in omnibus casibus. Et forte tunc scribitur cum duplici ij: vt obijcis: sicut obijcio. vnde deriuatur. autor hic tamen corripit necessitate metri coactus. ¶ hec sera/re. et est proprie lignum quod ex transuerso hostij opponitur. Unde sero/as/aui. hostio opponere/hostium claudere/firmare. ¶ hec vectis/tis. de veho/his. dicitur: ¶ hic clatrus/tri. de claudo/dis. dicitur. quia claudit hostiũ. Et proprie clatrus est repagulum quod hostio opponitur. vel ipsum hostium: & precipue hortorum/vinearmm/vel viridariorum.

Scutum

Dic parmas clipeos ancile vel egida scutum
Pelta rotundatur clipei pars vmbo vocatur.

Parma Clipeus Ancile ¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. Et sunt arma defensiua quibus ictus hostium repellitur. ¶ hec parma/me. et dicitur quasi parua arma/vel parma quasi par manui (anglice a bokeler). ¶ hic clipeus/pei. de clepeo/pis quod est furari dicitur. quia furatur ictus percutientis. ¶ hoc ancile/lis. de ante dicitur. quia ante hominem debet esse. ¶ hec egida de. vel hec egis egi egidis: de ago/agis. et est accusatiui casus. Accusatiuo hanc egidem vel egida. Et dicitur egis egidis. ab eg'e quod est capra: quia tegitur pellibus capri nis. Et fuit egis scutum palladis. hec egida/de. vel egis/egidis dicitur. quia agitur ante pectus pugnantis. ¶ hoc scutum/ti. ab hec scuta te. quod forma Pelta. rotundo dicit̃: vel ab excutio/tis. quia ex se excusat ictus telorum. ¶ hec pelta/te. de pello/lis. Undo. ¶ hic vmbo/onis. de hic vmbilicus/ci. dicitur. et est media pars scuti vel pelte (anglice a bose).

Sepulcrum

Dicas mausoleum poliandrũ tumba sepulchrũ:
Sarcofagus bustũ tumulus vel pyramis vrna
Dās monumēta necis cōiungit̃ his monumētũ

Mauseolum Poliandrum ¶ Ista nomina sunt idem cum se[illegible] de sepelio/lis. quia in eo sepeliuntur corpora mortuorũ. ¶ hoc mause[illegible] de mausolo inuētore illius/et tūc producit penultimā. Uel dr̃ de m[illegible]es quę sunt anime infernales: et tunc corripit penultimam. ¶ hoc poliandrum/dri. dicitur de polis: quod est ciuitas cuiuslibet viri: et andros: quod est vir: quia est vltima ciuitas cuiuslibet viri. Uel poliandrum dicitur vel interpretatur multitudo virorum: et sic dicitur cimiterium propter multitudinẽ virorum ibi sepultorum. ¶ hec tumba/be de tumeo/es. dicitur: et similiter tumulus/li.

¶ hic sarcofagus/gi. de sarcos.i.caro: et fagin comedere: q2 ibi comedunt carnes nr̄e a vermib9. ¶ hoc bustū/ti. ab vro/is. d2 q2 ibi solet corpus mortuoꝝ cōburi. ¶ hic pyramis/idis. a pyr qd est ignis: q2 surgit in acutū: sicut ignis. ¶ hec vrna/ne. est ꝓprie vas qd ꝓ cōdensis defunctoꝝ cineribus adhiberi solet. Vn̄ poeta. Solo tegit̃ qd nō habet vrnā.i.sepulcrū. ¶ hoc monumentum/ti.i.sepulchrum q2 pertranseuntium mentes moueat ad hoc debere transire. Et d2 a moneo/es. q2 mouet mentem seu memoriam defuncti. — Sarcofagus. Bustum. Pyramis. Urna. Monumentū

Est callis trames est orbita semita limes
Uiculus et vicus est publica strata platea
Est biuium via duplex/est triuium via triplex
Compita quadriuium dic quatuor esse viarum
A calet callis/sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit/sed iter dat semita semis

Semita.

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine semita/semite. Et dicitur a semis: quod est dimidiū: et est semita duoꝝ pedum sc3 via stricta vt alter alterius in transitu transire non possit. Et dicitur semita: quasi semis iter. id est dimidium iter. Et est semita proprie hominū. Callis feraꝝ et pecudū. a calcando: vel a calendo: vel a callo. Est enim callis proprie semita stricta ⁊ tenuis a callo pedum perdurata. ¶ hic trames/itis. a transmitto/tis. parua via transuersa ꝑ agꝛ: q2 transmittit ad aliā partē agri: vel a transuerto/tis: q2 ꝑ transuersum ducat: vel a traho/is. quia trahit publica via. ¶ hec orbita/te. dicit̃ ab orbis. et est proprie vestigium carri vel rote. Ab orbe.i. circulo rote dicta. scilicet actus rote quo pecus duci solet. ¶ hic limes/tis. d2 de limus. a/um. et sunt proprie limites transuersa in agris itinera: vel fines q̄ diuidunt: et exterminant. Unde limito as/aui/are.i.terminare. hic viculus/li. diminutiuū de vicus/vici. a vice deriuatur: quia vice ciuitatis habetur. ¶ hec strata/te. a sterno/sternis/straui: dicitur. ¶ hec platea/platee. a platon grece: quod est latū latine: quia lata via est. ¶ hoc biuium/uij. de bis ⁊ via: vbi due vie concurrūt Quadriuium: vbi quattuor vie concurrunt. Triuium: vbi tres vie concurrūt. et exponunt se vnde componuntur. ¶ hoc compitum/cōpiti. est collectio plurium viarum: locus vbi plures vie se petunt. et conueniunt sicut biuium triuium quadriuium. Et deriuatur de competo/tis. vel componitur de con: et pital quod est via. Unde hic et he c compitalis et hoc compitale. hec via vie. de veho/his dicitur — Callis. Trames. Orbita. Limes. Strata. Platea. Biuium. Triuium. Quadriuium

Sol tytan phebus/titulus venit hinc ⁊ ephebus — Sol.

¶ Ista nomina conueniunt in signi[illegible]. hic sol/solis. deriuatur a solus a/um. quia solus luceat fulgire suo syd[illegible]s obscurati. ¶ hic tytan/is. media producta. id est sol. Unde titulus/li. [illegible] dictus est tytan a tytan: quod interpretatur illuminans. ¶ Titulus d[illegible] Est breuis annotatio eoruz que confusius in sequenti opere continentur. ¶ hic ephebus bi. componitur de phebus/bi. Et est ephebus valde pulcer [illegible] valde lucidus. scilicet iuuenis pulcher ⁊ impubes. Unde ephebiolus/li. diminutiuum. Et possunt declinari mobiliter. Ephebus/a/um. ⁊ ephebiol[illegible] Et dicitur phebus phebi de fes grece quod est lux latine. — Tytan. Ephebus.

titulus dicitur infra [illegible]

Stolidus — Est fatuus stolidus/erroneus/insipiensqꝫ
Inscius/et brutus/simplex/ideota/stultus
Indoctus simul insipidus coniungitur istis
Inconsultus ꝛ elinguis cum verba negantur
Incautus sit in his/imprudens/inique peritus.

¶Ista nomina sunt idem. Fatuus/tui. dr̄. de for/faris. Et est fatuus qui imperitiam suam ostendit fando quicquid latet in animo vel respondendo ad interrogata. Uel ideo dr̄ a fando fatuus. qꝛ nec ipse quod fatur: nec quod alij
Stolidus. dicsit intelligit. ¶Stolidus de extello/lis/extuli/extollere. Stultus de extollo/lis. ¶Erroneus/a/um. de erro/as. Insipiens. de in: et sapiens. Inscius/a/
Brutus. um. de in: et scio/scis. ¶Brutus/a/um. i. stolidus/insulsus/stultus. immūdus de bruteo/es. dr̄. Hic et hec ꝛ hoc simplex/cis. componitur de sine: ꝛ hec plica
Ideota ce. ¶Hic et hec ydeota/te. componitur de ydus quod est diuisus/a/um. ꝛ tota littera. i. illitteratus: quasi diuisus litteris scilicet indoctus/insipiens. Indoctus/a/um. de in: et doctus: quasi non doctus. ¶Insipidus/a/um. de in: et
Elinguis sapiens. Inconsultus/a/um. de in: et consultus/a/um. ¶Hic ꝛ hec elinguis ꝛ hoc e. componit̄ de e/prepositione ꝛ lingua: quasi extra linguā positus. Incaut⁹
Imprudens a/um. de in/et cautus/a/um. ¶Hic ꝛ hec ꝛ hoc imprudens/tis. quasi ꝓcul ante videns ea que ventura sunt. Imperitus/ta/tum. de in et peritus/a/um.

Scānuz. — Scannū/scabellum/subsellia/sella/scanellum
Predictis pluteum sedemqꝫ sedilia iungas

¶Ista noīa conueniunt in significatione cum hoc noīe hoc scannū/ni. Et dr̄ de scando/dis: hoc scabellum pro scanellum/li. dr̄ per mutationē n littere in b
Subsellium ¶hoc subsellium/lij. de sub: ꝛ hec sedes/dis. dr̄. ¶hec sella/le. de sedeo/es dr̄.
Scauellum. ¶Scanellum/li: per vnum n/diminutiuum de scannū. Et dr̄ etiam scanulum li. et scanellum/li. in eodem sensu cum scanellum a quo etiam deriuatur. ¶hoc pluteum/tei. idem qꝫ seges. et dicitur de pluo/is. sola voce. ¶hec sedes dis. de sedeo/es. dicitur. hoc sedile. de sedeo/des.

Seges — Est seges atqꝫ seres sunt fruges et sata messes
Cum seritur seges est sata cum radicibus herēt.
Fruges cum fruimur sunt messes qn̄ metuntur
Deqꝫ creando ceres fr[illegible] quia res creat omnes
Dicitur annona qu[illegible] postulat annuus vsus
Semineum semen [illegible] sementis idem sunt
Semina iungantur predictis a sero dicta
Et sementina res [illegible] a semine dicta.

¶ Ista nomina conueniunt in significatiōe. hec segetes tis. a sero ris. vel a se co as dr̄. ¶ hec ceres ris. media correpta genitiui est ꝓprie dea frugū. Et dr̄ a creo as. qr creat fruges / vel etiā alias res oēs. ¶ Fruges nō hꝫ ntm̄ casū singularē i vsu. ⁊ dr̄ fruges a fruor ris. Segetes dicunt̄ cū serunt̄ a sero is. Messes cū metunt̄ ⁊ colligunt̄ a meto is. Fruges cū fruunt̄ a fruēdo. i. vescendo. hoc satū ti. de sero seui re / satū tu. ⁊ sūt sata cū herent radicibus post semiatione. ¶ hec annona ne. de annus ni dr̄ eo ꝙ singulis annis remouet̄. ¶ hoc semen is. de sero is dr̄. Uñ semineus a / um. et hoc semineū nei. i. semē vel cuiuslibet rei exordiū vel lucrū de semine. et sementinus a / um. et hoc semētinum ni. id est semē. et hec sementis tis. i. semen frugum vel tempus seminandi. — Seges. Ceres Fruges. Annona.

Discus catinus lanx est scutella parasis
Fit de lance bilanx parasitis nota parapsis.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cū isto nomine hec scutella le. Et dicit̄ de hoc scutum ti. ¶ hic discus ci. dr̄ de scus qđ est rotundū. Uñ hic disculus diminutiuū. Et nota ꝙ discus est scutella ⁊ non mensa: licet ꝑ ea ponat̄ ꝑ methononiā. ¶ hic catinus ni. i. discus. ⁊ dr̄ a caton qđ est commune: qr cōis omnibus est. ¶ hec parasis sidis. de per ⁊ abscida ꝯponit̄. hec lanx cis. de latus a / um dicit̄: qr lata est. ⁊ ꝓprie lanx est discus trutine. et componit̄ cū bis et dicitur bilanx cis. i. trutina que habet duas lances. ¶ hic parasitus ti. componit̄ de parapsis et situs a / um. quasi in parapside: et dicitur in versu ꝙ parapsis est nota parasitis id est leccatoribus et gulosis. — Scutella Discus Catinus. Parapsis Parasitus

Est consors sociusqꝫ comes collega sodalis: — Socius
Dat sors consortem comitē via: mensa sodalem:
Missio collega iu: socium labor efficit idem

¶ Ista nōia conueniūt in significatione cū hoc nōie socius: hñt tñ aliqualem differentiā vt in eorū expositione patebit. hic socius cij. a socus qđ est quoddā calciamentū. Et sunt socij propter periculi ⁊ operis vel laboris societatē. quasi in vno soco. i. caliga. i. in vno vestigio manētes: ⁊ est proprie socius in ꝑiculo ¶ hic et hec comes tis. i. socius ⁊ proprie comes in itinere. ⁊ dicitur a como as — Comes ¶ hic ⁊ hec collega ge. i. socius: ⁊ ꝓprie in officio: et dr̄ de con. et lego as. id ē simul mittere. hic ⁊ hec sodalis. i. socius in mensa: vel scutella vel in sede: ⁊ dr̄ a sedes vel a suadea vel a sedeo. ¶ hic et hec consors tis. de con et sors sortis: et proprie consors est socius in premio. et dr̄ cons[illegible]s quasi eiusdem sortis. — Collega Consors

Signifer antesign[illegible] signat eandem
His primicerius vexill[illegible]ciatur
Primus pila ferens e[illegible]ipulus in istis

¶ Ista nōia idē significant. hic signife[illegible] ille q̄ portat vexillum in bello ante exercitū: ⁊ dr̄ de hoc signū ni. ⁊ fero fer[illegible] hic antesignarius rij. est idē et dicitur de ante et hoc signum ni. ⁊ fero fer[illegible] hic primicerius rij. dicit̄ de primus et cera grece quod est legio lati[illegible] debet legionem. — Signifer Antesignarius Primicerius.

Primipulus. hic vexillifer ri. de vexillū & fero fers scz qui fert vexillū. ¶ hic primipulus li. penultima producta dr̄ de primus a/um. et hoc pilum li/quod telum dicitur.

Splendet et irradiat lucet nitet atqz coruscat
Emicat atqz micat rutilat claretqz relucet

Splendeo. Niteo Corusco. Emico Rutilo

¶ Ista verba idem significāt cum splendeo es/ui/ere. caret supinis. vnde hic splendor oris. et splendidus da/dum. Irradio as/aui/are. de in/et radio as. Luceo ces/luxi/cere: caret supinis. et cōponitur reluceo ces. ¶ Niteo es/ui/ere caret supinis. et componitur reniteo es. et inniteo es. Unde hic nitor oris. et nitidus da dum. ¶ Corusco as aui/are. id est splendere. Unde hec coruscatio onis. id est splendor fulgor. ¶ Emico as/aui/are. caret supinis de e/& mico as cui dicitur. Rutilo as/aui/are. id est splendere. Et dicitur de rutilus a/um. & illud de rubeo es. Clareo es/ui/ere. de clarus a/um.

Pro luuies sanies caries pus res eadem sunt
Sordes spurcitia fex et feculentia squalor
Cum macula tabes assint contagia labes
Sordem dic tecti scoriam dic esse metalli
Dant tibi tabo non plus per cetera quero

Sordes

Proluuies. Tabes Caries. Pus Scoria. Scorio Sordes Spurcitia. Fex. Squalor. Contagium. Labes.

¶ Ista nomina idem significant. hec proluuies ei. i. sanies vel sordes dicitur de proluo is. hec sanies ei. i. putredo que ex sanguine nascitur: et differt a tabo: quia fluere sanie viuorum est: sed fluere tabe mortuorum est. Item tabes est putredo que stat sanies que fluit. et dicit̄ sanies a sanguis nis. ¶ Tabes dicitur a sto stas: quasi stabes. et a tabes tabi gtūs: et tabo dtūs et abltūs in eodem sensu cum tabes. et est neutrū dyptotū. i. habet variationem duorum casuū vel duarū vocū casualiū. in gtō tabi. dtō et abltō tabo. ¶ hec caries ei. de careo es dr̄. Et est caries proprie lignorū putredo vero aliarū rerū. ¶ hoc pus indeclinabile de puteo es dr̄. i. putredo vel infirmitas que reddit hoīem putridū. Item habet hoc pus puris puri. i. custodia. Uñ. Pus pro putredo nō declinabile credo. Pus declinat̄ custodia qñ notat̄. Et tunc dicit̄ de purus a/um. ¶ hec scoria e. suffocatio vesice: ita vt vrina denegetur vel vētris officiū. vñ hic scorio onis. stultus/stolidus/fatuus. hec scorea ree. ab excoquo is/excoxi dr̄. i. sordes et purgamentū metallorū. q̄ de ferro exquoquitur. ¶ hec sordes dis. i. putredo metallorū scoria & aliarū rerū. vñ hec sordecula le. Et sordes immundicia domus vel tecti. ¶ hec spurcitia tie. de spurcus a um. Gtō spurci. addita cia fit spurcitia. ¶ hic fex cis. a fago gis dr̄. et cōponit̄ fex cum lentos quod est plenū: & dicitur feculentus a/um. i. plen⁹ fece. Unde hec feculentia tie. id est plenitudo fecis. ¶ hic squalor oris. de squaleo es dr̄. hec macule le. de maculo as/aui. et hec maculo las. de macies ei. Et est macula nota/viciū/turpitudo/macula & squama lorice et filum rhetis ¶ hoc contagiū gij. de contingo gis. ¶ hec labes labis. de labor eris dicitur id est putredo/pernicies/ruina/miseria. Unde hec labecula le. diminutiuum.

Glabrio vel tinea capitis sunt hinc gloriosus

Glabrio sed cuius caput occupat est gloriosus
Corporis et reliqui scabies est: hinc scabiosus — Scabies.
Pustula corporibus totaliter heret et vlcus

¶ Hic ponit autor sordes q̄ contingūt hoīem. Et dicit q̄ ista. hic glabrio onis. et prout hic sumit̄ est vermes in capite. et dr̄ de glaber bra brū. et est glaber nudus sine pilis: et de glabrio dicitur glabriosus a/um. plenus glabrionibus. Item globriosus dicitur de hec glabra bre. quod est scabies i capite. Sed nec glabrio nec glabria nec glabriosus est in Papia catholicon. hec tinea nee. p pue est vermis vestimentorum. et dicitur de tero ris. ¶ hec scabies ei. et hec scabia bie. dicitur de scabo bis bere. Sed differunt hec nomina. Scabia est si cut lepra asperitas carnis cum pruritu et squamatione. vnde hec scabiecula/ le. et scabiola le. diminutiua ⁊ scabiosus a/um ¶ hec pustula le. de pus quod est putredo dicitur: et est pustula in superficie carnis. vnde hec pustella le. diminutiuum: et pustulentus a/um. et pustulosus et pustulens entis. i. vlcerosꝰ pustulis plenus et tali infirmitate ifirmatus. ¶ hoc vlcus eris. de oleo es dr̄ et differt a vulnere. nam vulnus ad animū vlcus ad corporis refertur iniuriā. Item vulnus corporis recens plaga: vlcus vero inueteratum vulnus. Item vulnus quod ferro vel fuste vel lapide quasi vi nascitur. Ulcꝰ quod per se nascitur in carne ipsa putredo qua oleat. Unde vlcerosus a/um.

Glabrio — Scabies — Scabia — Pustula — Ulcus. — Uulnus.

Est serpens ydrus coluber simul ydria chelidrus. — Serpens
Uipera/seps/aspis/simul et nepa iungit̄ anguis
Atq̄ dracena: draco: fit scorpio de speciebus

¶ Ista noīa idē significāt quo ad speciē. hic serpens tis. dicitur a serpo pis. ¶ hic ydrus dri. hec ydra dre. et illud de ydro quod est aqua. nā serpēs aquaticus est. ¶ hic coluber bri. de colo is. et vmbra bre. quasi colens vmbrā ¶ hic chelidrus dri. i. serpēs quidā brachiatus vt scorpio. Et dr̄ a chele qd̄ est brachiū ⁊ ydrus ydri. ¶ hec vipera re. cōponit̄ de vi et pario ris. q̄r vi pariat. hic seps inclinabile scd̄m hug. a sepio pis dr̄. qdā serpens exiguus q̄ nō solū corpus sed etiā ossa veneno cōsumit. ¶ hi aspis dr̄ quasi a spergens pus. i. venenū. Unde aspis q̄r venenū immittit ⁊ aspergit ¶ hic nepa pe. quidā serpēs qui natos suos cōsumit excepto vno q̄ dorso suo incidit et inhesit et post ipse q̄ seruatus est cōsumit parentē. Et dr̄ nepa quasi necās partus. ¶ hic agnis is de ango gis dr̄. hic dracena ne. vxor draconis. ¶ hic draco nis. a greco dicit̄ Greci enī dracone draconita vocāt. Et dr̄ draco dū est in templo. Anguis dū est in aqua. Serpēs dū est in terra. ¶ Scorpio onis. a scorte qd̄ est dulce: ⁊ po io is: quod est fingo gis componitur. hic scorpio onis. et scorpius pij in eodem sensu quoddam animal venenosum [illegible] vel serpens. ¶ Construe. Scorpio fit de speciebus id est de specie [illegible] serpentum.

ydrus — Coluber — Chelidrus — Uipera — Nepa. — Anguis — Draco. — Scorpio — Constructio

Immolo: sacrifico facio [illegible] mactito macto — sacrifico
Nomen carnificum: dic mactando trahit ortum
A lanio dictos quos dicimus esse lanistas.

¶ Ista verba sunt eiusdē significationis cū hoc verbo sacrifico as. qd̄ cōponit̄ de sacrū ꝛ facio is. ¶ Immolo as/aui cōponit̄ de in/ ꝛ hec mola le. ꝛ est mola prout hic accipit̄ panis ex farina ꝛ aqua ꝛ sale qua olim victime iter cornua ꝯfundebant̄. ¶ Lito as/aui. et differt a sacrificare: nā sacrificat qui sacrificiū facit. ¶ Facio cis. i. sacrificare. vn̄ Virg. Cū facio vitulā pro frugibus ipse venito. Litat qui sacrificiū dat ꝛ quod sacrificio pertinet vel petit vel imperat. ¶ Mactito as/aui. frequētatiuū de macto as. i. sacrificare/immolare/trucidare/sacrificare. Unde hoc macellū li. locus vbi mactāt̄ pecora. ꝛ hic macellio onis. et hic macellarius rij. qui pecora mactat ꝛ vendit carnes. ¶ Et forte autor iste cū dicit. Nomē cornificū de mactando trahit totū. Intellexit de istꝫ nominibus macellio et macellarius que habent ortum suum a macto as. qꝛ carnifex habet ortum suum de caro carnis et facio cis. et non de macto. hec lanista te. et hic lanio onis. et hic lanius nij. in eodem sensu. id est carnifex vel homicida macellio. et dicuntur a lanio as/are. id est scindere lacerare.

Immolo. Lito. Facio. Macto. Macellio. Macellarius. Lanista.

Sotular Calcius est solea pero sotularis aluta
Et quia munda luto nomen sibi sumpsit aluta.

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine hic sotular aris. Et est calciamentum pedis. ¶ Nota secundum Auicēnā ca. v. de conseruandis extremitatibus a nocumento frigorum dicentem. Non oportet qꝫ sotularis aut calciamentum quo pes tegitur sit strictus ita vt eo pes moueri nō possit. Et ita patet qꝫ rectius dicitur hic sotularis in ntō casu et non sotular. ¶ hic calceus cei. vel calcius cij. indifferenter per e/vel per i/potest scribi sicut calceo a quo deriuatur de calix cis. vel a calcando. ¶ hec solea lee. a solū dicitur: quia solū pedis tegat vel quia solo terre adhereat. ¶ hic pero nis. est calciamentū rusticorum. ¶ hec aluta te: dr̄ ab alo lis. qꝛ alit pedes. et est pellis tenuata (anglice cordowan) ꝛ ponit̄ ꝓ calceo: qꝛ calcei inde sūt. scꝫ materia ꝓ materiato Autor tn̄ vult qꝫ aluta dicat̄ ideo qꝛ munda et pura a luto et sordibus.

Notabile. Calceus. Solea. Pero. Aluta.

Telum Pila vel hastile: iaculum/catapulta sagitta
Missile vel telum necnon addatur arundo
Spicula vel gesas simul addat atqꝫ sarissas.

¶ Ista nōia idē significāt cū hoc nōie hec sagitta te. qd̄ dr̄ de sagio is. vel sagax qꝛ sagaci e[illegible]ttit̄: fert̄ ei pēnis. ¶ hoc pilū li. telum dr̄ de pello lis. ¶ hoc hastile lis. de hasta te. hoc iaculū [illegible] iacio cis/ieci/iacere. hec catapulta te. est sagitta cum ferro bipēni quā barbatam vocāt. ¶ hoc missile lis. de mitto tis dr̄: qꝛ est abilis ad mittendū. hec arundo inis. ꝓprie est canna. ponit̄ tn̄ ꝓ sagitta q̄ acuta est vt arundo. ¶ hoc telū li. a telon qd̄ est longū dr̄. hoc spiculum li. ꝛ hec spicula le. ꝓ eodē de hec [illegible] dr̄. ¶ hec gesa se. est gen⁹ armorum. hec sarissa se. i. telum. ¶ Nota [illegible] dicunt̄ arma romanoꝝ. Gesa gallicorum (anglice a iauelyn.) Sar[illegible] acedonum. i. saqitte.

Sagitta. Pilum. Hastile. Missile. Telum. Gesa. Notabile.

Terra. Ops humus atqꝫ sol[illegible] terra vel arida tellus:

¶ Ista nomina idē significant [illegible] terra. Et dr̄ terra a tero teris: qꝛ teritur ꝛ terimus illā pedibus nostris. ¶ [illegible] ops opis id est terra que alio nōie dr̄ rea

Ops.

ree.id est conscia. ¶ Nota differentiam inter ops/cops/scobs: et scrobs. V°. Fex domuum scobs est: vndarum fossaqȝ scrobs est. Facunda cops est terre: dea fertilis ops est. Et ponitur ops ibi pro dea terre. Et rea ree. i. humus/mi. quod de humeo/es. dicit: ¶ hoc solum/li. de sol/lis. qr soli pateat. Unde hoc solum/li. inferior pars pedis. qr eo terre vestigia imprimimus. ¶ hec arida/ aride. id est terra. Unde psalmista. Et aridam fundauerunt manus eius. ibi aridam. i. siccam terram. ¶ hec tellus/telluris. id est terra frugifera. Unde catho. Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et dicitur a colo/colis/colui/ colere: quia eius fructus colimus. Notabile. Solum Arida. Tellus

Lar thalam⁹ camera simul est penetrale recess⁹
Addas conclaue/vel canopea penates
Rethiculum sericum notat nobis canopeum.

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine hic thalamus/mi. ⁊ dicitur de thalomos grece quod est cubiculū latine. ¶ hic lar/laris. de largior/iris. vel de largus/a/um. quia inde procedit largitas. et proprie est domus. Item lar/ris. id est ignis. Unde quidam dixit. Uidi larem in laribus. id est ignem in domibus. ¶ hec camera/re. de camre quod est curuum dicitur. ¶ hoc penetrale/lis. vel penetral/lis. id est domus secreta. i. domus secreta. ⁊ dr de penetro/as. vel de penitus. ¶ hoc conclaue/is. componitur de con: et hec clauis/ is. ¶ hoc canopeum/ei. penultima correpta de canopus/pi. dicitur quod est ciuitas egypti: et ponitur canopeum pro camera. Est tamē proprie rethiculū quoddā de serico subtilissimum quo repelluntur et musce circa lectos nobilium. Unde in aurora. Rheticulum sericum scriptura vocat canopeum. Thalamus. Lar Penetrale Conclaue Canopeum. Camera.

Templa monasteria delubraqȝ fana vocamus. Templū.
Basilicam simul ecclesiam iungimus illis

¶ Ista noīa significāt idem cum hoc nomine hoc templum/pli/plo. quod cōponitur de hoc tectum/ti. et amplus/pla/plum. Unde templum quasi tectuȝ amplum. ¶ hoc monasterium/rij. dicitur de monos quod est vnum: et sterion statio monachorum. hoc delubrum/bri. de luo/is. dicitur. ¶ hoc phanū ni. dr de phanos quod est sonus. Uel dr de for/faris. per cōtrariū: qr phanus non est locus fabulationis: sed deuote orationis. ¶ hec basilica/ce. proprie domus regia est. scȝ palatium regis vel imperatoris. sed modo per translationem dr basilica ecclesia: quasi palaciū regis. ⁊ dr basilica a basileus. q est rex ¶ hec ecclesia/sie. interpretatur conuocatio scilicet fidelium: qr omnes ad se vocat. Et dicitur de ec: quod est prepositiō greca: tantum valens quantum con apud nos: et clisis: quod est vocatio quasi conuocatio. Monasterium. Phanum Basilica. Ecclesia.

Sunt canopea tentoria papiliones Tentoriū
A canopo castro canopeum namqȝ vocatur
Quod conum supra portent sic credo vocata.

¶ hic autor dicit. q hec noīa idem significant cū hoc noīe tentoriuȝ/rij. quod dr de tendo/dis. qr tendit cū funibus (⁊ est anglice a pauylyon) ¶ hoc canopeū/pei. supra exponit: sed nō in illa significatione in qua rarissime reperitur

Et dicit autor q derivat a canopo qd est castrū.i.ciuitas egypti. Vel a conus
Papilio. ni.qz ad similitudinē coni a lato tendit in acutū. ¶ hic papilio/is.a pape dr.
Et est proprie quedā auicula que in suo aduentu miretur admirationē.vnde
papiliones dicuntur tentoria ad similitudinem illius auis volantis.

Thus.

Thuris thuribula dic incensoria vasa
Et quod idem signat istis sociatur acerra.

Incensorium
Acerra

¶ Ista nomina conueniunt in significatione hoc thuribulum thuribuli. Et dicitur de thus/thuris.i.vas in quo thus adoletur. Et dr a theos. Vel de tundo/dis.et tunc non aspiratur. ¶ hoc incensorium/rij.ab incendo/dis/incensum/su. ¶ hec acerra/re.i.thuribulum. Et dicitur de acer/ceris.quadam arbore. Thus dr de theos quod est deus:quia in sacrificijs deoꝝ adoletur.

Ventus

Est turbo ventus/et flamen/flatus et aura
Ventorum species complectere versibus istis
Sunt subsolanus vulturnus ꝛ eurus eoi
Circius occasum zephirusqz fauonius afflant
Sed veniunt aquilo boreas ac corus ab arcto.
Atqz die medio notus afflat ꝛ affricus austro

Turbo
Ventus
Subsolanus
Vulturnus.
Eurus.
Circius
zephirus
Aquilo
Notabile
Constructio

¶ Autor ponit hic noia que conueniunt in significatione cū hoc noie ventus/ Deinde ponit diuersa noia ventoꝝ. Primo dicit. Turbo est vētus:ꝛ dr turbo a terra:qr quotiēs talis ventus consurgit:terra in circuitu mittit. Est eni turbo vertigo vētoꝝ. ¶ hic vētus/ti.a venio/is.dr. hoc flamē/inis.a flo/flas.et silr flatus. hec aura/re.ab aer/ris.ꝛ est aura leuis vent⁹. Dein dt autor.o lector ꝯplectere spēs ventoꝝ in istis ꝟsibus qui sequuntur. Subsolanus/vulturnus/ꝛ eurus:sunt eoi.i.venti orientales. Subsolanus.dr a sub:et sol/solis:qr sub ortu solis surgit ille ventus.s.directe in oriēte. ¶ Vulturnus est vent⁹ collateralis sibi versus austrum. ¶ Eurus est collateralis sibi versus aquilonē: qui alio noie dr eutro aquilo vel triphonitus. Circius/zephirus/ꝛ fauonius: afflant occasum scz solis.i.veniūt ab occidēte. Circius/cij de circus/circi.dr.i. circulus proprie ventus qui diuerse ꝛ acriter circuitum faciēdo volat. ¶ hic zephirus/ri.grece:florens dr. qr flores in germina in eius flatu viuificentur: qui alio nomine dr fauonius.a faueo/ues.qr fauore flores produūtur et terra germinatur. Sed aquilo boreas/ac corus veniunt ab ortu.i.a plaga boreali ¶ hic aqlo/is.ab aqua dr.ꝛ dr aqlo quasi ligās aquas:qr vētus est serenus et aquas stringit scz ꝯgelando. Idē etiā boreas dr:qr ab ipoboreis oris flat: et idē corus vocat. Et nota q corus [illegible] vento producit primā:et caret aspiratione. In aliquibus significationibus corripit primam:et habet aspirationem. Unde versus. Censona turba [illegible]:quotiens est aere chorus. ¶ Construe vltimū versum. Atqz nothus [illegible] affricus afflant ab austro.i.a plaga australi medio die. hic nothus/thi.[illegible]ꝛ sinister ventus scz auster:qui pluuiosus est:ꝛ colore suo flores et pisces in mari adulterat ꝛ corrūpit. Et nota q nothus pro vento scribitur cum h/et corripit primam. Sed notus/a/um.de nosco/cis.producit primam. [illegible] quidam. Flatur summa nothus crebro michi flamine notus. hic [illegible] est ventus flans a meridie. Unde Pap.

Affricum dicimus ventum a meridie flantem.

Vina mer͛ bacchus bronius vel liber hyacus — **Vinum**
Istis lineus coniungitur atq3 lieus
Atq3 tenens mentem temetū faciet temulentum
Est idromellum mulsum nectar ceruisia syra
Pigmentum mustum mellicratum falernum
Et sapa quod medici ponunt sub nomine vini

¶ Autor docet hic conuenientiam in significatione cum hoc nomine vinum/
ni. Deinde ponit in generali diuersa nomina potuum. ¶ hoc vinum/ni. de vitis
tis. dr: q2 de vite procedit. ¶ hoc merum/ri. a meris qđ est diuisio dr. Et pro= — Merum.
prie merum est bonū vinū clarum et fece diuisum. ¶ hic bacchus/chi. est de. — Bacchus
us vini. Et ponitur quandoq3 pro ipso vino. vt ibi. Cum venere ⁊ baccho. ⁊c̄
¶ hic bronius/nij. i. deus vini: vel ipsum vinum. Et dicitur a bronū quod est — Bronius
appetere: quia dat appetitum comedendi. ¶ hic liber/bri. i. bacchus. Et dr
de libero/as q2 liberat animum de curis. hic hiatus/ti i. bacchus. Et dicitur
de hio/hias: quia facit venas hiare. Lineus et lieus. i. bacchus. Et dicit a li=
en quod est splen: quia a splene risus procedit: et ebrij quasi semp rident. Vel
dicitur a ligo/as. q2 ligat linguam et impedit expedire loqui. ¶ hoc temetū/
ti. a teneo/es. et est proprie bonum vinum: quia teneat mentes. Unde teme= — Tementum
tum: quasi tenens mentem dr. Unde temulentus/a/um. quod componitur de
temetum: et lentos quod est plenum: ⁊ est temulentus ebrius plenus vino.
¶ Post hec nomina ponit autor nomina quorundā potuum: et sunt ista idro
mellum/li. i. aqua mellita. Et componitur ab idor: quod est aqua et melis. — Idromellum
¶ hoc mulsum/mulsi. vel hec mulsa/se. quedā potio que ex aqua vel vino et — Mulsum
melle conficitur. et dicitur de mulceo/ces. Item mulsum/si: idem est quod me
do. est enim medo a melle dictum. id est potio mixta cū melle. ¶ hoc nectar
ris. penultima genitiui correpta de necto/tis. dicitur liquor scilicet vinum pi — Nectar
gmentatum dictum: quia nectat linguas bibentium. ¶ hec ceruisia/sie. de ce — Ceruisia
res/ris. dicitur: quia de cerere. id est frugibus fit. hec sira per sincopam dici — Sira
tur de cicera/re. et est quedam potio que fit ex succo frumenti pomorum/ce=
rasorum/vel pirorum: vel huiusmodi fructuum/ Et etiam omnis potus con=
fectus potest dici sicera et est nomen hebreum: vel dicitur succus. ¶ hoc pig
mentum/ti. a pila dicitur. id est taberna: quia in pila tonsum est: et pigmentū — Pigmentum
confectio ex vino et melle: et diuersis speciebus suauis et odorifera. ¶ hoc
mustum/musti. a mus quod est terra dicitur. Mustum/musti. vinum: quia in — Mustum.
se habeat terram: et vinum mixtum. ¶ hoc falernum/falerni. a falerno mon
te campanie dicitur vbi optimum vinum crescit. ¶ hec sapa/sape: a sapio/pis — Sepa
dicitur. id est dulce acetum: vel dulce [illegible] vinum.

Est indumentum vestis [illegible] itus amictus — **Vestis.**
Exuuias spolio cum pann[illegible] addito texta:
Quod ligis est textus depelli[illegible] frigora textum
Panniculos inopis velam[illegible] iungimus illis

His vestimentum socetur & operimentum
Quod nisi longatum versu nequit esse locatum.

¶ Ista nomina conueniunt in significatione cum hoc noie hec vestis/tis/ti. & dr
de vestio/is. hoc indumentũ/ti. de induo/is. dr. hic vestitus/tus/tui. de vestio
Exuuie hic amict⁹/us/ui. de amicio/cis/ciui/cire. i. tegere. ¶ hec exuuie/arũ. de exuo
is. & sũt exuuie ducũ: & spolia primorũ. & dr hoc spoliũ/lij. de spolio/as/aui/are
Pannus ¶ hic pann⁹/ni. a pan: qd est totũ et oẽ: qr pannus in omni hoie appetit. Vñ
hic panniculus/li. diminutiuum. et sunt panniculi puerorũ. hoc velamen inis
a velo/as. i. tegere. ¶ hoc vestimentũ/ti. a vestio/tis/tiui/tire. hoc opimẽtũ
ti. de opio/is/iui/ire. i. tegere. Et nota q opimentũ nõ põt stare in vsu: qr ha-
bet breuẽ syllabã int duas longas. videlz. p. hoc textũ/ti. de texio/is. i. vestio
Item habet hic textus/us/ui. qd est grossior littera in libro. (anglice a texte.)
¶ Construe illum versum. Quod legis est textus. illud quod legis in libro est
textus: sed textum. i. vestis est que depellit frigora. id est frigus.

Vinea Unum significant vinetum vinea vitis
Vinetum proprie locus est vbi vinea crescit
Pampinus est folium/botrus flos/vinea totũ
Uuam multa simul dic singula grana racemos:
Surculus aut ramus/est palmes siue propago:
Vinea siluestris/sterilis lubrusca vocatur.

¶ Ista noia conueniũt in signitione cum vinea. hoc vinetũ/ti. a vinea dr. hec vi-
nea/nee. a vinio/is. dr. hec vitis/tis. a vicio/cis/ciui/cire. dr. i. ligare: qr vites
Pampinus ligant. ¶ Post hec ponit autor quedã noia ptinentia ad vites. ¶ hic pãpin⁹
ni. i. foliũ vitis. dr de palmes/mitis. ¶ hec botrus/tri. feminini gñis illud qd
est in acino: sed ponit qñqz p acino/qñqz p vua/qñqz p racemo. Et inuenitur
aliqñ masculini gñis. vt Deut. xxxij. Botrus amarissimus. hic acinus est bo
Uua trus: vel granellum illud quod est in grano vue. & dr de acetũ/ti. ¶ hec vua
vue. ab humeo/es. qr intus est humida vel humore plena & succo & pinguedi
ne. Et est vua ipsum totũ cũ racemis acinis. ¶ hic racemus/mi. a ramus dr.
id est paruus ramũculus cũ vua: et est pars botri vel granũ. ¶ hic surculus
li. diminutiuũ de surcus qd est a sursum. ¶ Ramus/mi. a radix/cis. dr. vñ ra-
Palmes musculus/li. ¶ hic palmes/tis. est ramus vitis propter fecunditatem a pal-
Labrusca ma dictus. hec progago/is. flagellum vitis de progago/gus. dicitur. ¶ hec
labrusca/ce. est vitis siluestris. a labiis dicitur. ideo: quia labris. i. extremita
tibus vel agrorum finibus/vel marginibus nascitur.

Venter. Aluus/alueolus/est venter/ventriculusqz
Additur his vterus pregnantibus appropriatus
Virginis est aluus et sic alendo vocata.
Ex vtero dicti germani sunt vterini

¶Ista nomina idem significant cum hoc nomine hic venter tris. Et dr̄ vēter a vētus ti. q2 ventū concipiat. Et differt ab aluo ꝛ vtero. Nam aluus est illud receptaculum quod recipit cibum et in quo sordes sunt et purgari solet. Unde dicitur sic. quia abluat. id est purgetur. ex ipo enim sordes stercorum defluunt. ¶Uenter vero est qui acceptos cibos tegit ꝛ apparet extrinsecus scilicet pars exterior in qua est pinguedo: et protenditur a pectore vsq3 ad inguinem et est venter: quia per totum corpus vite alimenta transmutat vel accipit vētum. ¶Uterus proprie est mulieris in quo concepit. Et dicitur vterus q2 duplex sit ab vtraq3 in duas se diuisit partes vel quia interius impleatur fetu. Itē a venter ventriculus li. diminutiuum. ¶hic vterus ri. ab vter vtra vtrum: vt superius dicitur: et est proprie mulierum scilicet locus cōceptionis. Et ab vtero dicitur vterinus a/um. Et sunt vterini qui ex eodem vtero et diuersis partibus sunt geniti: quia vterus tantum mulieris est. ¶hec aluus alui ab aluo is. et est aluus que cibus recipit et purgari solet. vnde alueolus li. diminutiuū. id est paruus aluus. Iste autor vult q2 aluus dicatur ab alo alis: sed poti9 de abluo is/deriuatur.

Differunt
Uenter.
Uterus
Aluus

¶Explicit liber synonymorum magistri Johannis de Garlādia vna cum expositione magistri Galfridi anglici nouiter impressus Lōdonijs per egregium Wynandum de Worde / in parrochia Sancte Brigide in vico Anglice nūcupato (the Fletestrete) sub intersignio solis aurei commorātem. Anno incarnationis Dominice. M.ccccc.x. die vero. xj. mēsis Februarij.